

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Mai 2020 (Anul XII) Nr. 135 (5/2020)

BOEM@

Mai 2020 (Anul XII) Nr. 5 (135) - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

5 / 2020

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, Paul Sân-Petru, Denisa Lepădatu, A.G. Secară, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Mircea Marcel Petcu (Tulcea), Lidia Grosu (Chișinău), Dumitru Anghel (Brăila), Ștefan Andronache (Tecuci), Ignatie Grecu (Mânăstirea Cernica), Petru Jipa (Germania), Melania Cuc (Bistrița)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0740 596225**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF etc.) și să conțină diacritice.
o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Nicolae Tzone (p.3), Denisa Lepădatu (p.7), Ignatie Grecu (p.13), Lidia Grosu (Rep.Moldova) (p.16), Angela Dinu-Cernea (p.21), Aurica Istrate (p.22), Fănica Tănase (p.25), Petru Jipa (p.29), Mihai Păcuraru (p.31), Sibiana Mirela Antoche (p.32), Veronica Bumbu (Rep. Moldova) (p.33), Vasile Dan Marchiș (p.34), Maria Filipoiu (p.35), Grigore Grigore (p.42)

Proză: Ovidiu Bufnilă: Balena albastră / Balcangate / Bătălia de pe Dâmbovița / Bebe, Năstase și broșcuța (p.4) / Beția nemuririi / Black Cube / Black Friday (p.5) / Bucureștiul sub teroarea clanurilor mafio- te de pe Jupiter / Buletin de știri / Carnavalul de la Rio (p.6), Toader Ungureanu: Femeia în negru (p.43)

Cronică de carte: Ionel Necula: Ignatie Grecu - Șoptiri de îngeri (p.8) / Ion Croitoru - romancier (p.9) / Spiritul ca un ciorchine de idei (p.11) / Dorin N. Uritescu (p.12), Angela Dinu-Cernea: Titi Damian, un om îndrăgostit de cărți (p.19), Lidia Grosu: Poeta Doina Drăguț: "Între două lumi" cu "înțelepciunea de sine" (p.20), Dumitru Anghel: Râni călătoare de Florin Burtan (p.36)

Note de lectură: Lucia Pătrașcu: Daruri literare (p.30), Geo Vasile: Mihai Merciaru - poetul policromiilor muzicale (p.38), Camelia Ardelean: Marioara Ardeleanu - Copilul din inima mea (p.40)

Din valorile vremii: Luigi Perini (Padova, Italia): Feroce Saladino (p.24)

Eseu: Elisabeta Drăghici: Începuturile scriitoricești ale Henriettei Y- vonne Stahl: două portrete feminine (p.26), Varga Istvan Attila: Insecuritatea între real și imaginar. Teama (noastră) de război (p.46)

In Memoriam: Ștefan Andronache: O scrisoare a lui Victor Ion Popa către prietenul său Eugen Boureanu (p.14), Ignatie Grecu: Simon Ajarescu (p.23)

Personalități: Constanța Abălașei-Donosă: La Ion Irimescu, într-o zi de neuitat... (p.17)

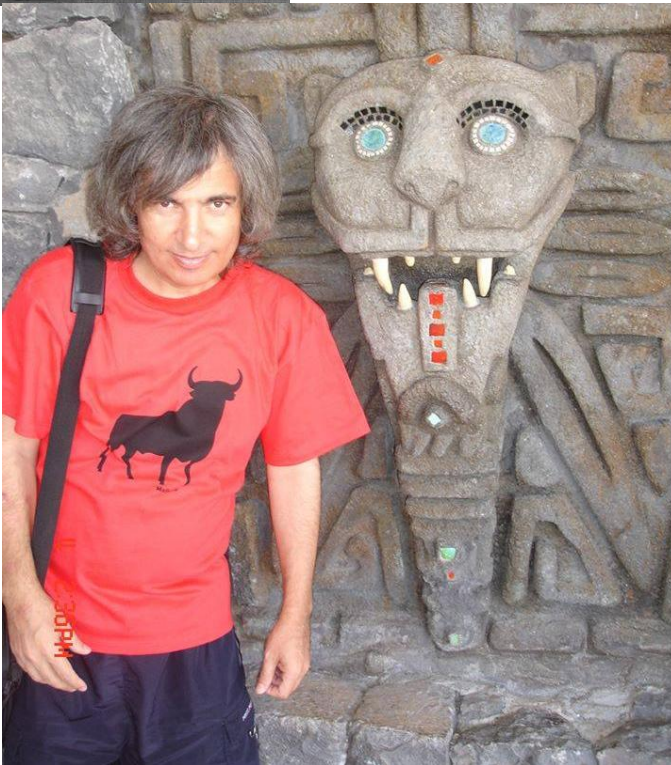
Grafică:

Coperta I: Vladimir Kush - Golden of Eden

Coperta IV: Victor Molev - Tango lunar

Interior: Grafică de Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Nicolae TZONE

**POEMUL DE DRAGOSTE FACE BEZELE ISOLDEI
ALTEI ISOLDE BINEINȚELES**

încălecat pe-o furnică norocul al meu desigur
își spală cămașa de bumbac veritabil
în râul cu apă rece și involburată
suit pe-o girafă geniul meu și norocul meu
mănâncă nor după nor și înjunghie
leu după leu
și rănesc de moarte tigru după tigru
cățarat pe catarg poemul de dragoste
face bezele isoldei altei isolate bineințele
dar nu mai puțin frumoasă
nu mai puțin pregătită pentru o moarte celebră
călare pe asin asinul nu e greu de bănuț
e de aur din copite până în vârful cozii
iisus merge prin mijlocul drumului
cu alba lui cămașă de in umflată încurajator
de vântul de miază-noapte
eu invizibil și curajos țin asinul de hamuri
care și ele sunt invizibile
și pesemne nemuritoare
eu invizibil și inspirat
scriu versuri pe cămașa lui iisus
versuri firește cumplit
sfidătoare și atât de grele că uneori
la cotitura drumurilor iisus se pleacă
recunoscător sub povara lor de nestăvilit
le citește și-și întipărește pe față
un surâs fără margini

*

iubita mea fuge de mine cu mine în ea
înfipt în mijlocul inimii ca un prunc
în mijlocul pântecului
iubita mea nu face copii face ouă de diamant
cu mine multiplicat în miezul lor
strălucitor

3

*

eu sunt fiul ei și mă naște din transparentul
ou de diamant la fiecare oră o dată
și mă șterge cu limba ei dulce și moale
din creștet până în tălpi
apoi mă îmbrățișează și mă soarbe
cu infinită dragoste apoi iarăși
mă naște și iarăși mă șterge cu limba ei
dulce și moale din creștet
până în tălpi
după care iarăși mă îmbrățișează mă iubește
cu patimă și mă devoră cu totul
ca și când n-ar fi fost nici urmă de mine
pe suprafața pământului

*

femeia care se sacrifică pentru un bărbat
care își pune zilnic viața și poezia în gura
cabrată a morții cum se numește
femeia care mă iubește știindu-mă mort
știindu-mă posedat de un verb mai
puternic decât vitriolul
știindu-mă bătuit de un poem genial
pe care de mult l-am scris pe dinăuntru craniului
strașnic strâns în brațele ei
și în brațele morții deopotrivă
poem genial pe care mă pregătesc
să-l nasc și să mor pentru totdeauna
cum se numește
femeia al cărei trup e o capodoperă
și a cărei respirație este de asemenea
o capodoperă și care cu ochii închiși
se sacrifică pentru un bărbat
care își pune zilnic viața și poezia
în gura înfometată a morții
cum se numește

*

femeia mea nu e a mea iubita mea nu e a mea
poate nici moartea mea
nu este a mea

*

o pasăre singură și-a înghițit cuibul
îl poartă în mațele subțiri ca pe un trofeu
definitiv câștigat
numele meu îl avea cândva scris pe fiecare aripă
sub ele așezasem munte de piatră
de iarbă și de ninsoare
lângă munte de piatră
de iarbă și de ninsoare
o pasăre singură zboară deasupra capetelor
de oameni îngândurați cu ochii plini
de munți gigantiști o treime verzi
o treime albi o treime foarte foarte negri
o pasăre singură vorbește cu singurătatea
mea însingurată stânca asta uriașă
din mine toată țesută numai din praf
o pasăre singură vorbește cu mine
într-o limbă însingurată
cu tristețe fără margini în ea
o pasăre singură m-a înghițit cu iluzii cu tot
mă poartă în mațele subțiri
ca pe un trofeu definitiv câștigat.

Ovidiu BUFNILĂ

Balena Albastră

Acum zece mii de ani în Gatambo, lumile acvatice au dat o lovitură mortală inelelor de pământ și au pus stăpânire pe cele o mie de constelații din inima universului plin de universuri și pe Centrul Vechi din București.

Baronii ficționali din Gambolee, orașul fabulatorilor, au fost răsturnați de la putere. Combustibilul tradițional care anima matricele informaționale a căzut în desuetudine. Noii savanți de pe vechiul asteroid Kaoma Kuamani au descoperit principiul instantaneului acvatic bănuind prezența marelui absent din inima norilor în profunzimea matricelor care se desfășurau toate deodată. Și s-au dedat la furtișag de motorină și de benzină din terminalul constănțean, așa să fiți voi, dacă nu credeți. Pe scurt, puteai fi oriunde, oricum, în același moment digital. Această descoperire l-a făcut pe Ergubai Gaber din Guanțila să-l ia peste picior pe rătăcitul Blais Pasgal care-l eliminase cu de la sine putere pe marele absent din inima norilor din experimentul științific trimițându-l la plimbare ca pe un copilandru. Atitudinea asta trebuia probabil să anunțe sfârșitul polemicii asupra cifrei octanice a modernității. Așa au scris în cărțile lor arhivarii din Puertillo Picator. Ei au încercat să descrie formele momentului digital dintr-o benzinărie. Au ajuns însă într-un impas, nereușind să găsească rezolvarea șirurilor matematice mari de tip Yogguan. Într-o bună zi, Asalga Calambra, soprana din Tantai, mi-a șoptit să las în pace filozoficele pentru că o mare balenă albastră l-ar fi aruncat pe țarm pe un oarecare Blejnar, un adversar periculos al tuturor ficțiunilor politice. Asta e, universul plin de universuri pune la cale o revoluție.

Balcangate

Balcangate este o povestire în care Președintele României tremură de frică tocmai în clipa în care Marile Națiuni ale anului se înghesuie să se sumească militărește unele la altele vociferând pe mapamond în timp ce în Balcani se ridică un tsunami barosan, vai de capul nostru. Femeia de serviciu, ofițer acoperit, culege un chiștoc de pe preșul prezidențial, șparlește o linguriță de zahăr pentru un *matinal cafe* și oftează cu ochii duși hăt departe. *Politichia Internaționalistă ne lasă gura apa da' noi nu și nu, domnule președinte*. Președintele își mângâie barba tricoloră și izbucnește în lacrimi tricolore, apoi îi cere femeii de serviciu un pahar cu apă de gură ca să facă o gargară. Momentul următor este în această povestire cum că președintele continuă această gargară prezidențială românească tremurând nasol de frică, ce să-i faci. Morala acestei povestiri este că politichia din **Biroul Oval** și cu politichia de la **Kremlin** dau stări de depresie președinților României. Astfel că *coloana vertebrală prezidențială* se înmoaie iremediabil după cum bubuie tunurile de la Navarone. Pardon, tunurile din Libia. *Pardonez moi*, Siria. În sfârșit, cheia acestei povestiri e că femeia de serviciu e de sex masculin. De fapt adevărata cheie a acestei povestiri este că un înger poposește pe geamul Președinției României și stă la taclale cu femeia de serviciu. Îngerul e albastru sau violet sau galben sau portocaliu sau roșu-oțel așa după cum s-a călit oțelul, în lunga vară fierbinte. Îngerul e puțin cam cherchelit și crede că femeia de serviciu e Marilyn Monroe. În acest fel vedem că și *Cerurile Paradisi-Boem@ (135) 5/2020*

ace o iau razna la mișto așa cum și președinții României o iau și ei razna la mișto. Îngerul sughite. Traje un fum de trabuc cuban, dinspre Varna se aud motoarele avioanelor care vin să ne ciuruiască, metaforic vorbind, și așa, în general, nu uitați că fumatul poate ucide iar zahărul îngrașă.

Bătălia de pe Dâmbovița

Spiridon ne-a pus pe jeratec, ruși, cu țarul Alexandru în frunte, intraseră deja în Gara de Nord în timp ce noi ne trimiteam bezele la Bookfest cu Manolescu, Pleșu, Liiceanu, Patapievic, Tănase, Eminescu, Arghezi, Dinescu, Sorescu, Odobescu, Sadoveanu, Machado, Bellow, Coelho, Camus, Kundera, Calvino, Joyce, Pound, Salinger, Wells, Grămățici.

– Cine mama dracului mai e și Grămățici ăsta, că n-am auzit de el? s-a răstit la noi colonelul rus care era îndrăgostit de Gogol. S-aud îndată! a mai zis el săltând în șaua calului pur sânge și foarte înfocat.

Asta e, o băgasem pe mănecă. Alde Titeașcă pusesse, așa, de la el, la plezneală, un nume de prin provincie. Un scriitorăș obscur din Buzău, văr cu Oprișan. Sau cu Mazăre. Sau cu Orban, sau cu Gâdea sau cu Băse sau cam așa ceva. Ce ne trebuia nouă acum!?

Stăteam așa în bătaia soarelui, smirnă, dincolo de Arcul de Triumf. Tancurile rușilor fornăiau încoace și-ncolo. Treceau avioanele lor, zbârrr, de te-ngrozeau.

- Titeașcă, e groasă rău, unde-s rangerii din NATO? am întrebat pe șoptite.

- Lasă măi, Bebe, că scăpăm noi cu basma curată, n-o fi rusul așa de hain cu noi, a zis Titeașcă și el pe șoptite, tremurând ca varga.

– Ce-ți veni cu Grămățici?

N-a mai apucat să zică. Au năvălit în piață femeile de la Apaca să-i ia în târbacă pe ruși, au venit și niște pensionari din Calafat, aduși de pedeliști cu autobuzele, au răsărit nu știu de unde și niște pompieri din Dealul Spirii și niște parapantiști din Harghita care-au zdrobit avioanele rușilor cu lovituri de bocanc. Așa, pe seară, ne-am dus să-l ascultăm pe Dan Puric, să ne mai zică ceva despre spiritul românesc.

Bebe, Năstase și broșuța

Dar Bebe tot mă căra cu el la meciurile de box, de baschet, la concursuri de frumusețe, la parada modei, la hipodrom, pe la întâlniri electorale. Îi plăcea să parieze pe cai albi. Numai pe cai albi. Odată a câștigat 50.000 de lei. Am fost foarte fericiți. Mi-a cumpărat o blană de bizam și un acvariu de argint. Iar el a găsit nu știu unde un hârb de Mercedes. Decaptabil. O săptămână întregă m-a plimbat prin oraș sub pretext că vrea să-i încerce frînele. Aiurea! Îi plăcea să-l vadă lumea. Cunoscuții, vecinii, prietenii, rudele. Să le crape fierea. Așa spunea.

Nu prea se exprima literar. Ochii îi străluceau. Își freca mâinile. Cânta. Fluiera.

Claxona ca un apucat. Într-o sâmbătă n-am mai vrut să urc alături de el sub pretext că-mi era rău. Nu m-a crezut. A plecat bombănind. Nu și-a luat pastilele contra flăcărilor. S-a răsturnat dincolo de bariera spre

(continuare în pag. 5)

capitală. L-au scos niște femei. Avea arsuri serioase. Multă vreme am avut o grămadă de remușcări. Poate că dacă mașă fi purtat altfel cu el nu s-ar fi accidentat. Mercedesul a fost ridicat de un android de la RAGC care, acolo, la locul accidentului l-a transformat, în mai puțin de jumătate de oră, într-un cub de fier vechi. Avea o presă uriașă care m-a înspăimântat pur și simplu. Lui Bebe nu i-am povestit niciodată cât de ușor s-a transformat mașina lui într-o formă geometrică perfectă.

- Nebuno, era să mor! Dacă mi-aș fi luat pastiluțele inventate de Coandă... Spune drept, ai vrut să mor?! Broscuțo, mă calci pe nervi!

Oh, Bebe era un cocalar cam nesuferit. Iar eu eram o broscuță celebră. E drept, în celulă cu pesedistul Năstase am învățat tot felul de filozofii înalte dar nu tânjesc după vremurile alea. Bebe e un cocalar nesuferit dar e natural și haios. Și mie îmi place de el.

Beția nemuririi

Dacă aveai contul plin, atunci te puteai duce la bankomat să-ți schimbi sângele. M-am dus și eu ca toată lumea. Făcusem guturai. Mi-a fost frică. Era coadă la bankomat. Erau și niște politicieni de la PSD, de la PNL, de la UDMR, de la USR, de la ALDE, PSM, PRB, PIR, MIR, OSB, DST, PPP și câte și mai câte. Ziceau de tot felul. Unii se gândeau că dacă-și schimbă sângele n-o să-i mai umfle la DNA. Alții credeau cu tărie că vor putea să emigreze pe Lună sau pe Marte la sfârșitul verii. Vorbeau ei în fel și chip. Niște florărese de la Bucur Obor căscuau gura la politicieni și se minunau în gura mare, și ele. Ziceau și ele de tot felul. N-aveau ele treabă cu nemurirea. Să le dai un bănuț, acolo. Să le zâmbești. Să te lași vrăjit de ele, amăgit, dus de nas, asta voiau și erau, pe loc, fericite nevoie mare. Mă uitam la ele, ele se uitau la mine. Păi, peste treizeci de ani, multe dintre ele aveau să fie doar o amintire. Un zâmbet fugar printr garioafe, o melancolie. Iar eu? Eu îmbățosat foarte. Dar politicianii? Săracii! Habar n-aveau! De unde să știe ei că le trebuia un cod secret ca să primească sângele cel adevărat. Adevărat! Ca în toate, și la bankomatul sanguin erau niște chichițe. Numai pentru cunoșcători. Pentru aștia cu fler. Dar eu aveam fler? Hârșăit de viață. Pus la podea. M-am ridicat, vezi bine. Tobă de carte, frecușul străzii m-a învățat. Acum salt de pe un picior pe altul. Un PSD-ist se tot câcăie, parcă nu-și gă-sește cardul, vorbește în rusește, se răstește la un vardist care moțăie ceva mai încolo, un vatman ne înjură pe toți de pe fereastra tramvaiului, trece Caragiale în carne și oase, mai încolo, alde Caragea, tras în țepă de turci, vociferează și el. E așa, un fel de istorie grotescă, eviscerată de atâta nemurire. O să fie bine, în schimb, sigur că o să fie bine, nu are cum să nu fie bine, așa, în general trebuie să fie bine, altfel cum?!

Black Cube

Sunt o grămadă de *sifoane* pe Magheru. Sunt și de-ai noștri dar sunt și americani și polonezi, francezi, ruși, nemți, marocani, englezi, portoricani, arabi, egipteni, mayași, spanioli, azteci, greci, da, mulți greci, turci și chinezi cu nemiluita. *Ploșnițe* găsești peste tot în București, unde nu te aștepti. Sunt din alea mici, mici și roz sau pătrate și pufoase sau sferice și zgrunțuroase, cu camere de luat

vederi cât unghia.

Așa că lumea a luat hapul cu *Black Cube*, că i-au înșfăcat pe agenții făptași, că i-au băgat la gherlă urmând ca apoi să negocieze careva de la Guvern sau de la Parlament sau de la Președinție un schimb de spioni ceva, chiar dacă Israelul a zis sus și tare că n-are nici în clin nici în mână. Eu am vorbit cu Bebe de la Arsenal și m-am arătat pe deplin neîncrezător și i-am zis pe șleau că *Black Cube* e o operațiune de anvergură, că de fapt e o încercare de penetrare informațională în profunzime și o poziționare a rezidențelor balcanice. Bebe a râs de mine, a dat o bere la *Carul cu bere*, printre spioni, vezi bine, pe la unșpe spre prânz.

- Uită-te la masa de colo, o vezi pe aia blondă? Așa. E amănțica lui Rastolnikov dar se are pe bune cu elvețienii, cu tipii de la DST și cu James Bond în persoană.

- Mata Hari, vrei să zici?

Bineînțeles că ne-am mai prostit vreme de vreo două ceasuri filmându-ne unii pe alții, făcând pe interesanții, spioni în toată regula. Mie însă mi-a fost clar că toți spionii din lume năvăliseră la București pentru că se aflase deja că noi, românii, am pus laba pe o *gaură de vierme*, găsită în Bucegi, și că puteam acum să-i facem harcea-parcea și pe americani, și pe ruși, și pe chinezi și pe cine mai avem noi chef.

Dar lasă, venusienii stau cu ochii pe noi, uite-i colo, la metrou, uite-i colo, în Piața Chibrit, spioni sadea, sosiți de pe planeta Venus, dragii de ei. Parcă-l văd pe Cristescu ieșind dintr-o bulă temporală și luându-i la refec, uite-așa!

Black Friday

- Am vrea un Mustafa Kemal Atatürk! spuse cu o voce pierdută șeful delegației de la București, săl-tând de pe un picior pe altul.

- Oh, a fost bătaie mare pe el. Thailanda și l-a adjudecat acum un ceas.

- Și nu mai aveți nici o copie?

- Păi, am vândut tot stocul. Dar ce fel de popor aveți?

- Dacă dați o căutare pe Google sau pe Facebook vă puteți da seama.

- Aha. Da, da, înțeleg acum, chiar că aveți nevoie de un Mustafa Kemal Atatürk. Dar, uite, din păcate, nu vă putem ajuta. Și de-abia peste zece ani putem relua producția lui de gene și cromozomi. Avem și noi limitele noastre. Dar avem la reduceri un Tutankamon, un Kennedy, un Nero, un Napoleon, un Caligula și un Attila. Ce spuneti?

- N-ar fi rău în condițiile astea un Tutankamon, suntem obișnuiți să construim cu mic, cu mare, edificii grandioase, Casa Poporului, de pildă, o știți, nu?!

- Casa Poporului? Oh, da, aveți dreptate, o gă-sesc chiar acum pe Google. Da, e uriașă, exact ce trebuie. Cred că Tutankamon vi s-ar potrivi ca o mănușă. Asta e certifi-catul de garanție, aici semnați. Da, sunt toate instrucțiunile în cartea tehnică. Sigur,

(continuare în pag. 6)

orice revoluție e exclusă din start, conform prospectului. Însă aveți o mulțime de avantaje. Tutankamon e agreat la Bruxelles, la ONU, la Washington, de asemenea. Și la Moscova și Beijing, nu vă faceți probleme. În zece ani veți deveni o mare națiune, poate chiar o putere regională.

- Și pe urmă? Întrebă cu o voce ușor înviorată șeful delegației de la București.

- Păi, peste zece ani la Black Friday din 2050, veniți un pic mai devreme și îl cumpărați pe Mustafa Kemal Atatürk și, în maximum o săptămână, garantat, veți fi admiși în Uniunea Cosmică Europeană!

Bucureștiul sub teroarea clanurilor mafiote de pe planeta Jupiter

În noaptea de 17 august 2017, una din criptele din cimitirul Bellu s-a mișcat cu zgomot în bătaia lunii. Comisarul Miclovan a ieșit sprinten pe alee. S-a scuturat de pământ. S-a dus direct în Piața Amzei să-l găsească pe Lăscărică. A fost o noapte de pomină. Au scris și ziarele din străinatate despre toată tevatura.

Lăscărică ținea o tarabă de antichități.

- Așa, te-ai apucat de negoț cu vechituri, a zis comisarul Miclovan, zâmbind subțire.

- Dom' comisar, ce mă bucur că vă văd. Câmpul magnetic de pe Lună m-a reînviat și pe mine acum vreun an de zile.

- Bine. Deci, cine trage sforile în București?

- Clanurile mafiote de pe Jupiter.

- Aha. Zi tot, nu te codi.

- Colecții aștia au pus laba pe tot, pe parcări, pe lucrările de construcții, pe salubritate, pe serviciile de ambulanță, pe piețe, pe teatre și muzee, pe comerțul cu flori, pe fotbal, pe hoteluri și pensiuni, pe înmormântări și botezuri, pe vata de înghețată și pe afacerile cu gaz, cu petrol, cu cărbune, cu pește și cu fete. Partidele politice, și ele, în păr!

- De aia sunt aici, Lăscărică.

- Dom' comisar, nu e de joacă cu aștia, au pus mâna pe tot guvernul, pe juma' din Președinție, pe judecători, pe polițiști, pe aia de lucrează cu spioni și pe toți cerșetorii din Gara de Nord, din Balta Albă și din Lacu' Tei.

- Bine Lăscărică, a zis comisarul Miclovan, verificându-și muniția. Unde stau aștia?

- La Novotel, dom' comisar.

- E bine. Acolo mă duc. După un ceas, să vii și tu Lăscărică.

Buletin de știri

În 15 iulie 2015, SIF Moldova a găzduit o întâlnire secretă la care au participat mai mulți neo-socialiști. Ei au fost școliți pentru a lupta împotriva transnaționalelor din chiar interiorul lor. John Winston, profesor de marxism la Universitatea din Londra, i-a învățat cum să devină CEO în cadrul corporațiilor și cum să le submineze de pe această poziție.

Unul dintre participanți, un android din clasa SRI 424, s-a dovedit ulterior a fi veriga slabă a luptei anticorporatiste. El a defectat în septembrie 2356, la Moscova, reușind să se refugieze în ambasada Ma-rocului. Parlamentul Oamenilor de Afaceri de pe Wall Street l-au decorat iar Parlamentul Oamenilor de Afaceri din Asia s-au oferit să-i pună la dispoziție un areal temporal protejat, undeva, pe planeta

Boem@ (135) 5/2020

Neptun. Parlamentul Oamenilor de Afaceri de la Mosco-va s-a arătat foarte mirat de toată tevatura și s-a exprimat în scris pe această temă într-o ședință extraordinară la Națiunile Unite Capitaliste de la Lisabona.

În cele din urmă, Uniunea Socialiștilor de pe Marte a protestat vehement, filozofii marxști din Turingia au ieșit pe străzi, partidele naționaliste au licărit și ele nițel, nu mult.

Prin 2589, Capitaliștii au cerut o întrevvedere publică la care să participe Socialiștii cu toți sateliții lor, ecologiștii, popularii, liberalii, democrații, republicanii, tradiționaliștii, APR-știi, UNPR-iștii, PNG-iștii, MKP-iștii, BON-iștii, QIN-iștii și așa mai departe.

Transnaționalele erau gata să încheie un armistițiu de o mie de ani dacă Socialiștii renunțau la doctrina leninistă că statul e o bună vacă de muls pentru toți puturoșii, golanii, șmenarii, parveniții, șmecherii și pierde-vară. Bineînțeles că ideea asta n-a avut ecou așa că suntem în continuare plin război.

Urmează pauză de publicitate.

Carnavalul de la Rio

Nici nu ne-am dat seama când a ajuns Carnavalul de la Rio pe Dâmbovița, dis-de-diminează au sunat sirenele, ne-am trezit buimaci, Parlamentul s-a închis, și Guvernul, și Președinția, partidele politice au căzut la pace, toate, spionii geostrategici s-au dus la culcare, am ieșit cu toții pe străzi de nebuni, ne-am îmbrățișat, ne-am împăcat, dansatorii de samba ne-au luat cu ei în vârtej, fanfara din Rio ne-a vrăjit îndată, au izbucnit artificii în Titan, Balta Albă și în Piața Victoriei, sunau trompete din toate direcțiile, lumea vocifera și dansa dezlănțuită, butoaie cu bere de Olanda se rostogoleau pe străzi, pupături, bucurie națională, au început să curgă trenurile dinspre Constanța, dinspre Botoșani și Arad, drumurile europene s-au umplut ochi, veneau cu toții, cu mic, cu mare, Carnavalul de la Rio era în toi, trebuie să fi fost august sau poate iunie sau poate septembrie, Uniunea Europeană ne-a luat binișor în seamă și ne-a promovat în primul cerc de putere european, undeva prin Bavaria, Moscova s-a lăsat păgubașă, ne-a zis, așa, pe șleau, că-și retrage armatele neconvenționale și că nu ne mai subminează economia națională, ba chiar că o să ne dea gaz pe gratis vreme de o sută de ani, fetele din Rio aveau un lipici nebun, ne trimeteau bezele de pe străzi, dansau pe cornișă clădirilor, se ridicau prin văzduh, văzduhul era viu colorat în roșu, galben și albastru, în verde și portocaliu, zburau porumbei și îngeri, se lăsau spre Unirea turme de miei, erau și niște albinari din Vaslui și niște vecini din Covasna care vindeau cartofi cât roata de Mercedes, s-a umplut țara de turiști străini, pompierii stăteau cu ochii ca pe butelie, gata, gata să stingă incendiul inimii, PIB-ul a sărit din grafic, ce mai, ne-a crescut nivelul de trai, hai, hai, nu mai dormi, trezește-te din visare, să dansăm, să ne bucurăm, că uite, Istoria asta a noastră, cam sărită de pe fix, ne-a făcut să uităm de bucurie.

Denisa LEPĂDATU

distanțarea socială devine obișnuiță și o listă de cumpărături

mesaje, apeluri telefonice, bătăi de inimă
totul setat pe modul silențios
teama e
pregătită să devoreze
ultima doză de optimism
doar evadarea din propria minte ne salvează periodic
diferența dintre a fi
sau a nu fi e o loterie
cu resuscitări și incertitudini
în fiecare dimineață dau un refresh stării de bine
o inepuizabilă dorință de a înregistra și de a multiplica
lumina trece prin numerele mici și instinctele mari

#stayhome

nu prefer limonada
în schimbul unui sărut
și nici mesajele bombastice cu emoticoane
pentru parfumul tău opium
dar eu tot încerc să am
o înțelegere cu viața și cu măștile ei cotropitoare
singurătatea e mai activă decât oricare dintre noi
decât oricare dintre măști
incertitudinea iese prin toți porii
împreună
inimă-plămâni-creier
aer tot mai rarefiat
și viețile noastre ascunse de o cortină ca un năvod

zilnic primesc notificări despre moduri de supraviețuire

provocările merg inconștiente cu noi
ținându-ne de mână de ochi de gură de urechi
pur și simplu
ca o atingere
ca o respirație
devenim asimptomatici cu rațiunea de a fi
cu logica binară a sentimentelor
însingurarea face din noi o colonie de selfie
preludiu cu umbre și supraviețuitori
la prima vedere
la prima atingere
în cutia poștală
notificări avertismente și somații
și tot mai puțină și mai mistuitoare iubire

zilele capătă gust de apă tonică

prin piele prin limbaj
prin matematicile absenței
totul
fără orar sau lucruri impuse
totul
online ca o mantră pentru turbulențe și frecvențe

soarele are gust de apă tonică
în cărțile de istorie
în cărțile mele de ademenire și de ceață
incertitudinea veghează din cotloane din unghere ca
o păpușă dezorientată
în jurnalul meu oamenii sunt tot mai frumoși de la
distanță
în creier și în căști îi aud cum salută într-o limbă
îndepărtată
punct și de la capăt

#staiacasa #stayhome

deschid deodată mai multe uși mai multe inimi
scrieri vechi și noi sunt în așteptarea unui verdict
li se fac transfuzii și ekg-uri
revoluțiile aduc tot mai multe boli
din ultima luptă trei au plecat în mâini pe picioare
trag cu coada ochiului
și văd că supraviețuitorii sunt la ora de vânătoare

Starea de urgență

sapă în noi
cazemată de egouri
și paradisuri artificiale
prăpastia se adâncește
cu cât supraviețuirea e mai mută și mai absentă
noi înșine
fără milă
fără fard și fără trac
în camere cu amintiri sterile
închid ochii
o țin de mână pe mama
tata îmi împletește codițe
iar eu din fotografia cu zimiți
am mii și mii de amintiri și absențe

La mulți ani, Poezie!

inocența dă din umeri
ori de câte ori mă găsește
cotrobăie prin sertarele goale
știe cât de repede intru în panică
s-așază lângă mine
fără niciun zgomot care să-mi distragă atenția
dar eu îi cunosc tabieturile
în fiecare sâmbătă
își tatuează pe umăr o pasăre sălbatică
(vrea să-mi semene cât mai mult)
iar joia își cumpără de la magazinul de bijuterii
medalioane încrustate în aur viu
mi-amintesc cum într-o zi
micul prinț îmi făcea cu mâna de pe Marte
ce fericiți eram amândoi
pur și simplu uitasem că-ntre noi
este cineva care cerșește atenție
în ziua aceea am pierdut-o din cadranul solar și
de pe peretele virtual
apoi am adăugat
ultima oară nu e prima oară

Ionel NECULA

Ignatie Grecu - Șoptiri de îngeri

De curând, părintele Ignatie Grecu de la Mănăstirea Cernica m-a onorat cu încă un volum de poezii - **Prin grădinile verzi ale inimii** (Editura Eikon, 2020, București) - tot pioase, tot cucernice și tot pline de evlavie. Cartea se deschide, cum nu știu s-o fi mai făcut în trecut, cu o inventariere a trudniciei sale lirice și văd că acest volum ar fi al 19-lea, ceea ce înseamnă, nu doar o ucenicie îndelungată la templul mirific al poeziei, dar și o certificare a proaspătului său statut de membru al Uniunii Scriitorilor.

S-a infirmat de mult postulatul lui Benedeto Croce care interzicea preoților și femeilor să scrie versuri. Din ambele direcții avem semnale convingătoare că interdicția esteticianului italian nu este în nici un fel justificată, că și femeile și preoții au optimizat poezia și-au îmbogățit partitura lirismului universal cu imagini și nuanțe inefabile, silfide și vapoase, cum nu întâlnim la prea mulți poeți laici. Croce însuși, atunci când o doamnă i-a înmănat un caiet de versuri proprii, ar fi renunțat la jumătate din postulat și-ar fi ridicat interdicția pentru femei. Sunt convins că de-ar fi ajuns și Ignatie Grecu la el ar fi ridicat și restul interdicției, cea care se referea la preoți.

Sigur, părintele Ignatie Grecu n-are nevoie să fie legitimat ca poet de cineva anume. Îl recomandă ca dăruit genului liric și ca poet inspirat de șoptirea îngerilor, care scrie o frumoasă poezie creștină cele 19 volume publicate până în prezent și lungă sa ucenicie la templul lirismului glazurat de nostalgiile paradisiului pierdut. A ajuns deja la o maturitate care-l așează în linia bătătorită de înaintemergătorii poeziei creștine. L-am citit din doască-n doască, deseori am și dat seama despre isprăvile lui și mă bucur de fiecare dată când îmi oferă un nou pretext de lectură.

Este o problemă. Ignatie Grecu este un modest ucenic al lui Hristos și chiar dacă Iisus nu mai colindă prin grâu și nu inundă cu prezența sa celulele celor întemnițați pe nedrept este prezent peste tot în poezia sa, este prezent prin șoptirea îngerilor resimțită de poet ca inspirație divină. Ascultă aceste șoapte, așa cum Socrate asculta de ceea ce-i șoptea în ureche daimonul său însoțitor. *Multe lucruri sunt de pus/ în rânduială./ Mai întâi însurarea/ de ar depinde de noi!/ Îngerul mi-a spus în șoptă./ Toate cele zidite de om/ Domnul le face să crească./ Așteaptă numai (Mai întâi însurarea).*

Înțeleg bine menirea liber asumată de poet, aceea de a rămâne circumscris în exclusivitate învățăturilor lui Iisus și credinței evanghelice, de a umple golul imens întreținut ostentativ în cincizeci de ani de ateism dogmatic, dar a realizat că această statornicie tematică, această revenire repetată de zeci de ori în zeci de volu-

Boem@ (135) 5/2020

me inspirate din același izvor inefabil, poate implica și unele riscuri colaterale, în primul rând pe acela al autopastșării, al greutății poetului în general de a se reinventa neconținut și de a găsi de fiecare dată alte resurse și alte mijloace stilistice care să întrețină combustia. A înțeles ceea ce marii poeți, cei înțeleniți în credință și duhovnicie, au știut dintotdeauna că trebuie să accepte, dacă vor să evite artificiile și improvizațiile aleatorii, și diversitatea tematică. Mulți dintre ei, au mers mai departe și-au revizuit nu doar registrul tematic, dar și genul literar care să-l cuprindă cât mai exact. De asta spun, recursul la o varietate tematică mai cuprinzătoare și la încercarea mai multor registre de creație – proză, critică și istorie literară, eseistică, dramaturgie – îi confirmă, pe lângă calitatea de poet și pe cea de scriitor.

Nu spun, Doamne ferește, să renunțe la filonul care l-a consacrat și i-a conferit atâtea recunoașteri scriitoricești, spun doar că filonul trebuie paralelizat cu alte dispuneri tematice și cu alte modalități de expresie. Autorul însuși pare să fi înțeles acest lucru repliindu-se în partituri în care sacralul co-există cu profanul, și religiosul cu laicul. *Codița mărilor/ atât de mică/ aspră și singură/ neimportantă/ ține fructul pe ram./ Și noi asemenea./ Până când/ ușoară mâna Ta/ ne desprinde (Până când).*

Sau:

Dacă tu ai plecat/ a venit mierla/să mă mângâie/ în locul tău./ Să nu o urăști! (Dacă tu ai plecat).

Regăsim și în acest ultim volum de versuri aceeași abilitate a autorului de a extrage esența și sâmburul poetic din orice fapt de viață și de simțire. Din codul său poetic nu lipsește omul și toate frământările lui. Prezența Atotputernicului nu exclude conectarea la problemele lumii și la frământările omului, privit ca ființă trecătoare, vremelnică și în neconținută comunicare cu divinul. *Din firimiturile ce cad de la masa/ Căderii/ Cu sfială poetul soarbe cuminecătură. Și cu aurita, preasmerita lui gură/ Te slăvește și Te preamărește în cântec/ mereu ... (Cu sfială, poetul).*

Cum se vede, de cele mai multe ori motivul profan, atotprezent în lirica poetului Ignatie Grecu, este privit ca o treaptă a supralicitării divine și ca pretext pentru

(continuare în pag. 9)

slavăvirea Celui ce a făcut cerul și pământul - natura paradisiacă și tot ceea ce conține, chiar dacă omul nu are totdeauna timp să se bucure de splendorile ei. *Atât de necăjiți erau/ cu frunțile în pământ/ aplecați peste sapele lor/ încât nici nu auzeau/ cucul cântând// Venise de departe în zbor/ să-i mângâie cu cântecul lui/ în lumina fragedă a norilor/ numai și numai pentru ei (Țăranii și cucul).*

Ceea ce surprinde în acest ultim volum de versuri al poetului Ignatie Grecu este o deplasare de accent – de la slăvirea pioasă a Creatorului la fetișizarea ontologiei rezultată din actul biblic al Facerii. Este vorba de ontologia pe care omul, dacă tot a mușcat din fructul cunoașterii și-a căpătat atribute constructive, o tot sporește cu întrupări neomologate genezic, dar care se adaugă sporitor celor șase zile ale Facerii. Noica observa că în ziua în care a fost creat omul Creatorul n-a mai rostit acea concluzie biblică și a văzut Dumnezeu că este bine așa. Anticipa, probabil, cutezanța prometeică și demiurgia asumată de om după ce a dobândit conștiință. Până atunci, până la ispitirea de sub copac, omul, omul originar, omul paradisiac, cel care a fost plăsmuit genezic, fusese numai simțire, emoție, afectivitate, sentiment, deci era neperversit de fenomenologia conștiinței și nu trebuie să ne surprindă că este taman omul invocat de poet în versurile sale. Recursul poetului la omul plăsmuit de divinitate, la omul cu inimă, traversat doar de pasiune și iubire, netrucat de gândurile ascunse ale conștiinței vinovate este o altă calitate pusă în active lirice de poet. *Prin grădinile verzi/ ale inimii/ cântă ades și suspină/ sufletul- flaut// Pe unde Domnul umbrit de lumină/ bucuros întârzie - / la tine visez/ și pururi te caut/ anotimp neînserat. Poezie (Anotimp neînserat)*

Nu mai insistăm. Ignatie Grecu a ajuns la o maturitate izvoditoare destul de convingătoare, care se poate revărsa acum și în alte registre plăsmuitoare. Știu, bunăoară, că lucrează la un roman desfășurat, în care, dincolo de nuanța medievală, de epoca aceea bezmetică, băntuită de tot felul de secte și credințe, reabilitează katharsis artistic ca mod de purificare și de primenire a omului generic, a omului temperamental, dominat de pasiuni și emoții. Îl așteptăm cu ardoare și interes și-mi fac speranțe că vremea-i aproape.

Ion Croitoru – romancier

N-am nici o îndoială că dintre clericii actuali, părintele Ion Croitoru este cel mai prolific, mai harnic și mai predispus pentru râvnă cărțurărească. L-am citit de fiecare dată cu interes și-am dat semne despre toate cărțile sale, cele ce-au ajuns pe masa mea de lectură, subliniind de fiecare dată implicarea sa în active sportive de creație literară și de neodihne ale spiritului, cu care își dublează activitatea duhovnicească. Originar din Mărăștii Vrancei, a relatat cu multă rigoare despre luptele ce s-au dat în aceste locuri în timpul războiului pentru reîntregirea țării și despre suferinle populației civile, nevoită să ia drumul bejeniei și să reconstruiască din temelii satul așezat între fronturi și distrus în întregime în timpul luptelor.

Ultima sa carte **Trecute vremuri** (Editura Info-RapArt, Galați, 2019) urmează, dac-ar fi să-i găsim un loc în ansamblul zbaterilor sale literare, celei care relatează despre luptele de la Mărăști și reconstituie efortul populației de a reășeza satul în normalitate, în tradițiile sale vechi, și-n cutumele lui ancestrale.

Autorul și-a încadrat lucrarea în genul romanesc, deși se constituie din actul memorării, ignorând ficțiunea, fabulosul, fantezia sau imaginația. Este, dac-ar fi să-i găsim totuși o încadrare, un roman memorialistic, în spiritul literaturii promovate de reprezentanții Școlii de la Târgoviște, care credita actul memorării ca substanță a dispunerii narative. Este, bineînțeles, un mod de a face literatură fără inserția subiectivă a autorului în desfășurarea conținutului epic. E ceva ciudat în cadrul acestui gen literar; beletristica se legitimează prin elemente non-ficționale, exterioare ei. Controversa este evidentă, dar dincolo de opinia pro sau contra cred că putem cauționa ideea că și biografismul poate genera structuri narative cu șansa de a fi recunoscute în cadrul generos al procesărilor epice.

Care dispunere epică nu conține, de regulă într-o formă disimulată, și elemente preluate din propria biografie a scriitorului? Nu proclamase Balzac că o noapte de dragoste echivalează cu un sfert de roman? Orice aspect biografic poate trece în literatură și să-i confere un plus de autenticitate, dar și puțină glazură.

Așadar, războiul se terminase, tunurile nu mai buiau și nu mai lăsau caverne adânci în canea pământului, iar oamenii, foștii locuitori ai satului revin, de pe unde-au fost risipiți de furtună, la viața lor ancestrală, bine statornică în cutume, în obiceiuri și credință strămoșești. Nu mai era, nici pe departe satul pe care îl părăsise, cu case albastre și cu ziduri trainice din piatră de munte, era un ansamblu de dărâmături și numai rareori se mai vedea câte un perete rămas în picioare. Ca-n ziua dintâi a Facerii totul trebuia reluat de la zero și-a contribuit la acest proces de refacere și Societatea **Mărăști** constituită special în vederea acestui proces de reconstrucție. *La refacerea satului Mărăști*, spune autorul, *au contribui săteni, plutoane ale armatei române, prizonieri unguri și germani, toți plătiți de Societatea Mărăști.*

Cartea este structurată în mai multe diviziuni, inegale ca întindere – fiecare focalizând câte un colț de memorie și toate la un loc refăcând întregul, așa cum cioburile unei oglinzi sparte, așezate într-o anumită ordine reconstituie integral obiectul în care privim când ne bărbierim. Axul cardanic al întregii construcții românești (este totuși un roman) îl constituie familia Ionică Mohor – prototip de țaran dârz, harnic și cu știința lucrului bine făcut. De fapt romanul reconstituie traseul acestei familii, dar îl reconstituie, vorba lui Hegel, cu drum cu tot, cu tot cortegiul de întâmplări, oameni de munte și multe situații, cu care a fost încercată și pe care a trebuit să le învingă. Circumscrisă epocii dintre cele două războaie acțiunea cărții dă seama, în paralel, de toate involburările istoriei, de schimbările profunde ale satului românesc și de marile dezamăgiri care a cuprins populația rura-

(continuare în pag. 10)

rurală de-a luat cu asalt orientările de extremă dreaptă, în dauna democratismului autentic și funcțional.

Se vede bine că autorul a cunoscut bine viața satului românesc și oamenii care îl populează, le-a cunoscut tradițiile, firea lor aprigă, spiritul gospodăresc, dar și legătura lor ombilicală cu natura, deplina comuniune cu pământul și cu tot ce constituie mediul lor natural de viață. Totul, de multe ori chiar actul împreunării, se petrece în natură, în cadrul paradisiac oferit de peisajul muntos, cu fânețuri necosite, sub umbra adâncă a brazilor și în concertul fabulos al păsăretului. Scena întâlnirii lui Ionică Mohor cu Mărioara, iubirea lui din copilărie, este tulburătoare tocmai prin inocența cadrului feeric ales pentru împlinire. *Sentimentele tinerei femei răspunseră iubitului ei căzând în brațele lui ca o trestie pe care se așează o privighetoare din zbor și se lasă până la pământ pe iarba de sub umbra cireșului, care deveni martoră a iubirii lor. În acele clipe inimile lora- au înțeles în dăruirea ce nu s-a putut împlini în toți anii din copilăria lor până acum (p.185).*

Spuneam că acțiunea romanului nu reconstituie doar saga unei familii, ci o întreagă epocă cu toate nevalgiile ei. Afirmarea tot mai energică a Mișcării legionare, cu sloganurile ei claxonate că apără credința, dreptatea și neamul - iluzie împărtășită de tot mai multă lume, printre care și de Ionică Mohor, căruia i se încredințează chiar funcția de primar al satului că în vreme când țara era declarată *stat legionar*. Apoi Războiul (al doilea război) și luptele de la Prut, foamea din 1947 și exodul populației în căutare de bucate, mai apoi după încetarea războiului, apariția instituției securiste și teroarea dezlănțuită printre oameni, colectivizarea agresivă la sate sunt repere ale evoluției românești asupra cărora autorul insistă copios dovedind o documentare riguroasă și o excelentă dispoziție narativă. Dialogurile vii, replicile tăiate, nelipsitele floricele stilistice și etosul sănătos specific oamenilor de la munte, conferă narațiunii o savoare aparte și o lectură plăcută. Departe de a fi doar Saga unei familii, romanul părintelui Croitoru este o cronică evenimentelor românești petrecute în ultimile trei sferturi de veac.

Se vede de departe că autorul nu este un orășean oarecăsă transplantat ca intrus într-o ruralitate aproape bucolică, pentru că nu este străin de problemele satului, este chiar un vlăstar concrescent al vieții rurale măreștene, un fiu atașat afectiv și emoțional de locul în care s-a născut, a crescut și-a muncit și un observator atent al cutumelor și tradițiile care cimentează această comunitate. Cred că a detașat bine elementele care conferă localității sens și identitate într-o perspectivă mai generoasă. Ca om al locului a cunoscut bine oamenii despre care vorbește, întâmplările, multe pitorești, dar pline de semnificație, care i-a și furnizat pretextul acestei laborioase structuri narative. Stăpânește arta portretizării, găsește totdeauna însușirile esențiale care conferă personajelor identitate și distincție.

Dar cel mai important aspect al romanului este calitatea de observator ipohondric și rafinat al cutumelor și tradițiilor care cimentează o comunitate rurală și pe cea mărășteană în special. Relatează cu atâta exactitate despre obiceiurile de la nuntă, că un etnolog nu-și poate dori mai mult, pentru a se identifica, decât această pagină reportericească. *Vornicii călări, purtând o ploscă cu vin pe umeri și brădulețul în mâini merg înaintea mirilor spre biserică iar copiii le ies înainte cu cofele de apă stropindu-le calea spre*

fertilitatea căsniciei iar nașul îi răsplătește cinstindu-i cu vin sau oferindu-le un bănuț. În urma lor vin șiruri de gospodari fălindu-se cu căruțele și caii împodobiți. Acasă la mire, mama soacră aruncă ștergarul peste capetele celor doi și îi trage în noua lor casă oferindu-le să guste dintr-un ou și ungându-i cu miere ca să viețuiască împreună și să fie dulci în relațiile cu viitoarea soacră (p.164).

Ionică Mohor este și el mobilizat pe front participă la luptele de la Prut, unde este rănit grav de se întoarce în sat cu un picior amputat.

Apoi lucrurile se încurcă, la putere se instalează ciuma roșie, comunistă și Ionică Mohor, ca fost primar legionar este arestat și purtat prin Gulagul românesc sau prin coloniile de muncă. O vreme, preventiv își făcuse o colibă pe râul Draciei unde avea și două vaci de care avea grijă. N-a scăpat de arestare, doar a amânat-o. Teroarea pe care a îndurat-o în închisoare i-au dat înțelepciune. Și-a dat seama că hidra comunistă are prea multe capete ca să te împotrivești, așa că atunci, în 1962, când s-a înființat colectivul a cerut soției să facă cerere de intrare în C.A.P. *După ce a ieșit de la răcoare Ionică Mohor s-a retras în sine evitând pe cât posibil contactul cu lumea din sat, dezamăgit fiind că, o parte dintre foștii legionari au ajuns loiali partidului comunist, O dată pe lună era chemat la poliție ca să dea explicație în scris. – Ce ai făcut de la ultima întâlnire până astăzi ? îl întrebau ei. El, cu o caligrafie extraordinar de frumoasă nota pe hârtia care i se punea în față. Am cărat bălegarul de la porci la râpă, am rănit la cai, am adus apă pentru animale și-atât.*

În cele din urmă, a dat un ban clopotarului satului să tragă clopotul într-o limbă ca pentru morți. *Dacă te întreabă cineva să spui că Ionică Mohor a murit. – Da nu ești matale Ionică? - Aista pe care îl vezi e alt om, trăiește într-o altă lume.*

Aceasta e cartea. O frescă a devenirii noastre istorice după primul război mondial și până când țara a fost luată-n primire de comuniști. Nu știu dacă autorul a mai publicat și alte lucrări epice, dar romanul aceasta chiar este o reușită și o raritate în literatura noastră actuală. Într-o vreme când cei mai mulți se întrec în versificări fără noimă, părintele Ion Croitoru a avut curajul să se încerce în scrierea unui roman masiv și bine articulat. Nu înțeleg de ce diviziunile cărții, altfel bine structurate în conținutul romanului, nu se regăsesc și într-un cuprins necesar. Nu este un reproș, ci numai o constatare periferică pentru că dincolo de conținutul românesc al cărții trebuie să subliniem abilitățile narative ale autorului, dispoziția sa pentru lucrări pretențioase și de mai largă respirație. Îl felicităm, firește, pentru această minunată ispravă literară și-l așteptăm în librării și cu alte îndrăznele epice.

Ionel NECULA

Spiritul ca un ciorchine de idei

Un cuvânt, spunea Noica, este ca un arbore. Indiferent dacă sămânța a încolțit din din huma etniei tale, sau a fost aruncată aleatoriu și-a rodit doar din căldura soarelui și din mana ploilor trimise de Dumnezeu. El, Cuvântul, rămâne înstructurat în configurația etniei și rodește concrescent odată cu spiritul ei. Există, în orice limbă un fond original de cuvinte care nu se mai regăsesc și nici nu pot fi traduse în alte limbi Acest fond alcătuiește zestrea oricărei nații și partea ei de contribuție la patrimoniul lexical universal. Că la constituirea acestui fond universal nu s-a găsit din limba noastră decât trei cuvinte – *dor, doină și colină* - cu care să participe la constituirea acestui fond este și o vină a lingviștilor noștri care n-au făcut o inventariere completă a lexicului românesc intraductibil, și n-a identificat, cu rigoare, întregul patrimoniu lexical românesc original cu care a contribuit la constituirea fondului universal. Nu sunt lingvist și nu am nici o pretenție de competență în domeniu, dar, poate, și cuvântul *ciorchine* ar putea fi luat în discuție.

Ciorchinele, bunăoară, nu este tot una cu strugurile, este vrejul, ciucurele, structura vegetală, care susține rodirea și rodul și care rămâne nefolosită după ce s-au îndepărtat bobitele.

Cu aceste gânduri oarecum necoapte am lecturat una din ultimile cărți semnate de prolificul scriitor Emil Dinga (*Ciorchini – instantanee lirico-metafizice*, Editura Curtea Veche. București, 2019) și cred că autorul a găsit cel mai nimerit titlu pentru meditațiile sale *instantanee*, pentru că ceea ce ne propune în această carte, nu sunt idei dezvoltate în toată arborescența lor factuală, ci sunt, înainte de toate, pretexte pentru eventuale dezvoltări ulterioare. Oricare din aceste meditații poate căpăta articulații pedante și sporitoare, pe care autorul și le reprimă dezinvolt și cu voie vegheată.

Nu trebuie să ne surprindă că majoritatea meditațiilor se reventică din gândirea eleată, care avea ca fundament cele patru elemente primordiale – apă aer foc, pământ - și întreaga varietate vegetală și animală pe care o presupune ontologia imanentă deoarece autorul cochetează curent cu filosofia primilor gânditori din țara cea mai bogată în foșnet de măslini. Chiar le grupează în cinci diviziuni disticte, fiecare cu panseurile aferente.

- Ciorchini de pământ (57 panseuri)
- Ciorchini de apă (58 panseuri)
- Ciorchini de aer (58 panseuri)
- Ciorchini de foc (58 panseuri)
- Ciorchini de quintesență (58 panseuri)

Iată, bunăoară, cum sună câteva panseuri care are ca leit-motiv pământul și formele sale de relief: *Când amenință primejdiile ne culcăm pe pământ. Instinctul ne spune, chiar și în condițiile civilizației urbane sofisticate, că ocrotitorul de ultimă instanță, ocrotitorul devotat și sincer este pământul (50)*. Și încă una: *Tunelul străpunge ca un pumnal, trupul muntelui. Adăpostiți sumar în vehiculele noastre străbatem, pe urma lăsată de pumnal măruntaiele muntelui. Acesta ne-ar putea strivi doar cu o mică răsuflare care să-i astupe rana dar ne lasă să ne jucăm cu el ca un bunic care tolerează năzbâțiile nevinovate ale nepoților*.

Alte meditații au ca subiect apa primordială, principiu prim și esențial, cum era considerat de Thales și de cei vechi, la care autorul apelează deseori, principalul generator de viață și de prosperitate a lumii. Reproducem și noi câteva din meditațiile acestei diviziuni - adevărat bijuterii lirice, mici poeme în proză amintind de noblețea conferită cândva de Baudelaire sau de Ștefan Petică acesei specii literare. Emil Dinga e mai concis, mai condensat, mai axat pe esență, dar fiecare panseu poate fi considerat un poem în proză în miniatură iar autorul poate fi alăturat marilor stegari ai lirismului universal. *Când picăturile de apă vor să-și ia vacanță se transformă în abur și se ridică deasupra câmpiilor și dealurilor și munților. De acolo văd panorama râurilor și lacurilor, a mărilor și oceanelor unde trăiesc. Când vacanța se sfârșește, aburul redevine picături și fiecare se întoarce în locul său*,

Sau. *V-ați întrebat vreodată de ce atunci când vă scufundați în apă, vă simțiți mai ușor? Este pentru că apa vă ia și vă ține în brațe tot timpul, de teamă să nu pățiți ceva*.

Iată și două bobite extrase din vrejurul ciorchinilor de aer, în care observația, și imaginația se complinesc și se conjugă pentru a se întrupa în panseuri delectabile și adânci: *În copacul din fața ferestrei mele este un cuib de pasăre. Într-o zi, am văzut pasărea în cuib, uitându-se cu interes la mine. Cred că pasărea se gândea că în fața ferestrei ei este un cuib de om. Sau: Aerul, atmosfera care înconjoară pământul, îmi pare o uriașă placentă de care planeta nu s-a desprins, încă. Din ea, din placenta pământului ne hrănim, noi, oamenii, și plantele și animalele toate. Așadar, suntem, toți, abia născuți sau, poate, încă nenăscuți cu adevărat*.

Prețioase și ademenitoare sunt și panseurile care alcătuiesc ciorchini de foc - același foc purificator furat de Prometeu de la zei pentru a-l dăruia oamenilor drept catarsis și indicator de simțire. *Între flacăra și floare există o uimitoare asemănare în privința supraviețuirii. Nu poți lua o flacăra în palmă și pleca cu ea, va muri, asemenea florii smulse din locul ei din pământ. De aceea, la fel ca în cazul florii, flacăra trebuie luată în suflet. Cred că așa procedează îndrăgostiții și poeții. Acolo, în suflet, flacăra va arde mereu, hrănită de data aceasta, de suferință. Sau: M-am întrebat uneori de ce oare iadul este asociat cu focul Gheenei. Eu văd aici o șansă acordată celor care n-au reșit să-și câștige mântuirea pe pământ, deoarece focul purifică. Așadar, acești păcătoși nu sunt condamnați definitiv, ci doar li se mai cere un ultim efort în drumul spre câștigarea împărăției lui Dumnezeu: să se supună purificării prin foc*.

Pline de adâncime și de înțelesuri surprinzătoare sunt și panseurile care alcătuiesc ultima diviziune a lucrării – cea consacrată esenței. Iată una: *Experimentez zilnic betonul fără să am nevoie să-l cunosc, dacă însă, într-o zi, aș vrea să-l cunosc va trebui să mă abțin să-l eperimentez pentru că-l voi putea cunoaște doar prin ceea ce nu este, adică prin clasa sa de apartenență. Ciudată alcătuire a lucruri-*

(continuare în pag. 12)

lor, să trăiești doar ceea ce nu cunoști și să cunoști doar ceea ce nu trăiești.

Închidem acest comentariu subliniind încă odată deliciul și prospețimea acestor gânduri fugare care circulă prin metafizică și lirism ca printr-un sistem de vase comunicante și subliniem apăsător că cele două repere se caută, se articulează și se susțin reciproc într-o manieră care, sunt siguri, va fi bine apreciată de cititori.

Dorin N. Uritescu

Mai întâi m-a atras și m-a intrigat titlul - **Mato Grosso - ul social și politic postrevoluționar** (Editura Rawex Coms. 2015, București) și indicația la vedere că este vorba despre un pamflet, ceea ce era iarăși un element de intrigare. Pastîșînd un clasic aş putea spune și eu că pamflet în vremea noastră nu vād a se mai face, ceea ce m-a decis hotărât să vād despre ce este vorba în această carte despre care nu prea am auzit vorbindu-se în revistele noastre de cultură.

Știam că Mato Grosso este un mic stătuț din Vestul Braziliei - o regiune aproape virginală, cu păduri tropicale întinse, un topos mai puțin cunoscut și cercetat, așa că ispita lecturii a crescut cu cel puțin o octavă. Oare a descins autorul în această ontologie mirifică?

Cartea nu se deschide cu o prefață lămuritoare, cum m-aș fi așteptat, ci cu un C.V. al autorului din care aflăm ce este o personalitate de excepție, cu o biobiografie invidiabilă chiar și de cărturarii cu bogate active spirituale în palmare. Nu insistăm asupra lor pentru că nu aceasta este intenția acestor rânduri, subliniem doar că este dublu licențiat și că peste tot, pe unde verbul său s-a implicat a impus noutăți absolute și a lăsat urme care reclamă recursul la superlative. Că este așa de puțin cunoscut nu cred că mai surprinde pe cineva din această lume manelizată și cu semnele mediocrității la cheie.

Revin însă la cartea-pamflet, unde totul se rostogolește și se derulează în jurul ideii de **antonomaze** - un concept de care nu cred că auzit multă lume. *Antonomazele*, ne lămurește autorul, *sunt creații lexico-semantice și stilistice de substituție* folosite curent în presa scrisă și vorbită ca substitute lexicale, înlocuind un cuvânt cunoscut și consacrat în limbajul curent impunându-se ca substitute cu șanse de a se impune în limbajul uzual, ca achiziții unanim acceptate.

Fiind vorba de o problemă absolut nouă în stilistica românească, efortul autorului este îndreptat spre configurarea tabloului care să conțină întreaga tipologie a antonomazelor cu multitudinea și varietatea lor - așa cum au fost adoptate, ba chiar înțelenite în lexicul curent românesc. Sigur, procesul de identificare nu este și nu va fi niciodată definitiv încheiat, pentru că presa și chiar limbajul curent născocesc neconținut alte și alte substitute stilistice pentru cuvintele îmbătrânite și tocite de prea multă întrebuințare. De asta spun, mulțimea și diversitatea antonomazelor dintr-o cultură este și o formă de rafinare a limbajului, de înnoire și de înăvuiere a expresiei cu subtilități stilistice care să-i confere înțelesuri noi, dar și candoare, rafinement și savoare.

Absurdistan - denumire analogică pentru statul român, *Boem@ (135) 5/2020*

unde puterea funcționează absurd;

Altercația din Decembrie - substituit pentru Revoluția Română din Decembrie.

Ciorbilă - substituit care-l viza pe Victor Ciorbea pentru restricțiile excesive impuse în perioada când era prim ministru al României;

Commonwealth rus - substituit pentru comunitatea țărilor socialiste satelite Rusiei sovietice;

Dracula de la ape - substituit pentru Ion Iliescu care a fost, printre altele, și președinte al *Consiliului Național al Apelor*, dar și autorul mineriadelor împotriva opoziției;

Iosifini - substituit pentru Ion Iliescu și pentru alți politicieni care scot din joben tot felul de intruși pentru înalte funcții de stat;

Tândală de la Finanțe - pentru Sebastian Vlădescu, având înțelesul de leneș, încet la minte, pișcher;

Abderit - substituit derivat de la numele orașului Abdera din vechea Grece, locul de naștere al filosofului Democrit, autorul teoriei atomiste;

Adidași - copite de porc, derivat de la numele Adi Dossler, care a proiectat și a pus în fabricație încălțăminte cu mare trecere în întreaga lume;

Biafrez - derivat de la Biafra africană care și-a câștigat independența față de Nigeria printr-un război nimicitor cu înțeles de înfometat, nenutrit, scheletic;

Ediculă - derivat de la închisoarea turcă Edicule, pentru deținuții politici, renumită pentru severitatea pedepselor;

Ghetou - substituit pentru spațiul destinat discriminaților;

Gulag - cuvânt care desemnează un spațiu destinat deținuților politici;

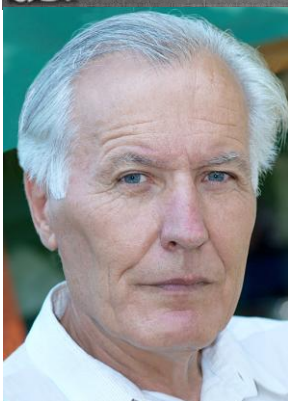
Lumumbă - substituit al termenului de țigan provenind de la numele lui Patrice Lumumba, fondatorul partidului Mișcarea Națională Congoleză care lupta împotriva secesiunii țării.

Cum spuneam, apariția antonomazelor nu este un proces încheiat pentru că și capacitatea de invenție a presei, a ziariștilor este continuă și nelimitată. Am inserat aici doar explicațiile sumare ale antonomazelor menționate, dar, firește, autorul este mult mai generos în detalii, indicând cu exactitate publicația unde le-a întâlnit, autorul și tot ceea ce poate contribui - de la lingvistică la istorie și geografie - la mai buna înțelegere a antonomazelor. Hotărât lucru Dorin Uritescu face operă de pionierat în cultura românească și sper să beneficieze și de recunoașterile meritate, vorba lui Eminescu, *cu asupra de măsură*.

Volumul mai conține și pamfletul **MATO-GROSSO-ul social și politic postrevoluționar** - una din cele mai caustice pagini despre realitatea noastră postdecembristă. Inventarul antonomazelor din publicistica acelor ani reconstituie sub formă conceptuală întreaga devălmășie a devenirii românești de după decembrie 1989. Securilă, Pecerilă, Fesenilă, mitingiștii, tropotitorii din Parlament, satanizarea opoziției, emanatul, hrebenciucii nu sunt doar simple antonomaze, ci indică tot atâtea momente de harababură din devălmășia noastră postdecembristă.

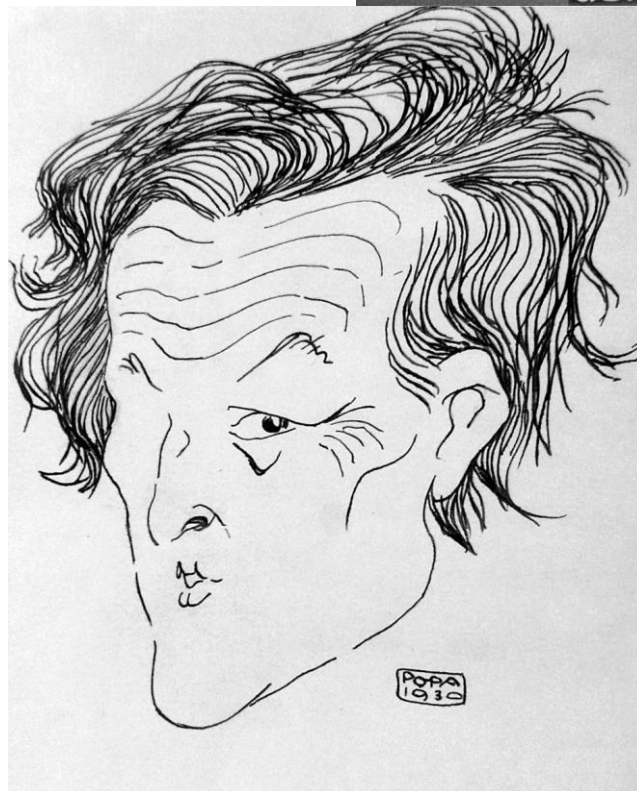

Ștefan ANDRONACHE

**O scrisoare a lui Victor Ion Popa
către prietenul său Eugen Boureanu
(125 de ani de la nașterea dramaturgului)**

Cu mai mulți ani în urmă, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului Teatrului „Victor Ion Popa” din municipiul Bârlad, vrând să scanez autoportretul înrămat al marelui om de teatru (aflat în colecțiile Bibliotecii Municipale „Ștefan Petică” din Tecuci) ce urma să dea un plus de autenticitate unui afiș prilejuit de evenimentul menționat, am avut revelația descoperirii pe spatele desenului în tuș protejat de sticlă și a unei interesante scrisori, din toamna anului 1930, ce purta semnătura realizatorului.

Misiva - adresată prozatorului de origine tecuceană Eugen Boureanu, pe care Victor Ion Popa îl cunoscuse la Iași în perioada studiilor sale la Facultatea de Drept și la Conservatorul de Arte Frumoase, dar și a debutului său ca poet și desenator – pare să completeze nu numai por-

Victor Ion Popa - Autoportret, 1930

valent, ci și biografia sa pilduitoare pentru generația mai tânără de astăzi predispusă tot mai mult la influențele nocive ale falselor modele prezentate cu obstinție de unele posturi românești de televiziune.

Scrisoarea ce datează din vremea când lucra ca regizor la Teatrul „Regina Maria” din București, dezvăluie sufletul nostalgic al autorului marcat vizibil de „otrava idioată a comerțului calp și murdar” care-l afectase odată cu stabilirea în Capitala țării. Victor Ion Popa tânjește încă după „inima caldă și prietenească” a scriitorului mai în vârstă cu zece ani decât el, după „acele lungi și neuitate ceasuri de taifas” când, înainte de Primul Război Mondial, reușiseră amândoi să facă să încolțească, la Iași, „sămânța de soare a unui vis de artă”.

Deși, Eugen Boureanu se afla „dus de ape mari și turburate altundeva”, el i-a adus aminte lui Victor Ion Popa de proverbia „prietenie moldovenească”, de „dulcea otravă” a Iașului pe care nu-l poate uita și în care și-ar dori să se aciuzeze, în viitor, indiferent de costurile pe care le-ar presupune acest deziderat.

Eșuându-i tentativa de a fi revenit la Iași în vederea preluării conducerii Teatrului Național din cauza „intervențiilor politico-culturale” din epocă (ce par să-și găsească corespondentul și în societatea românească de astăzi), Victor Ion Popa, într-un moment de excesivă sinceritate, subliniază faptul că i-ar fi fost drag să lucreze „între și pentru moldovenii noștri”.

Dacă, pentru moment, el nu întrevede încă „ziua cea cu două dimineți” care să-i permită „luxul unui vis împlinit”, adică acela de a redeveni ieșean, autorul scrisorii îi dezvăluie prietenului său, desigur și pentru propria-i consolare, bucuriile pricinuite de travaliul scriitoricesc, de soție și, mai ales, de fiul lor Sorin, „voinic și sănătos” care, deși de abia terminase clasa a doua primară, pare să-i calce pe urme datorită

(continuare în pag. 15)

Scumpo Domnule Boureanu,

Cu drag am citit Jovă duminică de-asta. Mi lipsește
Buletul duminical moldovenesc în otrava asta idioată
oată a comerțului calp și murdar în care mă
sbat, sub efigie de neșu mari, de curioși mari
și de făgădueli și mai mari care stau pe frontonul
Teatrului Ventura.

~~Viind din vremea când lucra ca regizor la Teatrul „Regina Maria” din București,~~
de acele lungi și neuitate ceasuri de taifas când
printre neșurile noastre cotidiene găseam prietenească
și strecuram sămânța de soare a unui vis de artă.
Nu te-am crezut niciodată prieteniei mele, dar
mi te-ai arătat ca dus de ape mari și turburate
altundeva unde studiile mele nu te puteau ajuta
de-ai ști ce mare bucurie mi-ai făcut scriindu-
mi că mi-ai scrii mai des.

Mi-ai aduce aminte de toată prietenia noastră
moldovenească și mi-ai strecurat printre rânduri
dulcea otravă a Iașului pe care nu-e pot uita și
în care visez să mă aciuiez când va - ori cât de
târziu ar fi - și ori cât m'ar costa.

De altfel, marturisez că am reușit chiar
în vara asta să ajung acolo. N'am izbutit încă

tretul lucrat în peniță, ce denotă un spirit de observație accentuat și o intuiție psihologică specifică artistului pluri-
Boem@ (135) 5/2020

(urmare din pag. 14)

preocupărilor sale extrașcolare preponderent artistice, căci acesta „joacă teatru” și „face desene”.

În plus, finalizarea a încă două creații dramatice între care „Moartea, prietena mea” (?), pe care o consideră a fi „o lucrare de nod” (cotitură) în viața sa literară de până atunci, par să îl reconforteze sufletește.

Din aceeași misivă mai aflăm că el îi trimite prietenului său din tinerețe, spre publicare, mai întâi autoportretul făcut „la repezeală” chiar pe verso-ul colii de hârtie pe care a așternut și conținutul scrisorii, urmând ca să-i parvină ulterior, după ce nevasta avea să-i identifice printre vrafurile de manuscrise aflate în locuința situată pe strada Popa Rusu, nr. 2 din București, și proza scurtă „Moș Radu Marinică și văcarul de la iezătură”.

Alăturat, reproducem autoportretul ocazional, precum și conținutul integral al scrisorii adresate prozatorului Eugen Boureanu pentru ca cititorii de astăzi să cunoască mai bine personalitatea ilustrului scriitor și talentatului regizor de teatru Victor Ion Popa care și-a legat numele și de meleagurile actualului județ Galați, el petrecându-și o bună parte din adolescența sa la Călmățui, localitate în care tatăl său funcționase ca învățător și de unde avea să se inspire în scrierea comediei „Mușcata din fereastră” sau a binecunoscutului roman „Velerim și Veler Doamne”.

[Conținutul scrisorii:]

Scumpe Domnule Boureanu(!),

Cu drag am citit slova dumitale dorită. Îmi lipsește sufletul dumitale moldovenesc în otrava asta idioată a comerțului calp și murdar în care mă zbat, sub efigii de nume mari, de cuvinte mari și de făgăduieli și mai mari care stau pe frontonul Teatrului „Ventura”.

Mi-i dor de inima dumitale caldă și prietenească, de acele lungi și neuitate ceasuri de taifas când printre ne-cazurile noastre cotidiene găseam prilej să strecurăm sămânța de soare a unui vis de artă.

Nu te-am crezut niciodată pierdut prieteniei mele, dar mi te-ai arătat ca dus de ape mari și turburate altundeva unde rândurile mele nu te puteau ajunge.

De-ai ști ce mare bucurie mi-ai făcut scriindu-mi, cred că mi-ai scri(e) mai des.

Mi-ai aduce aminte de toată prietenia noastră moldovenească și mi-ai strecura printre rânduri dulcea otravă a lașului pe care nu-l pot uita și în care visez să mă acuez cândva oricât de târziu ar fi și oricât m-ar costa.

De altfel, mărturisesc că am încercat chiar în vara asta să ajung acolo. N-am izbutiti. Era // vorba să iau teatrul de acolo dacă s-ar fi dat un ca(i)et de sarcini. Inter-venții(le) politico-culturale au schimbat însă calea lucrurilor. Îmi pare rău.

Dacă ai ști ce neînchipuit de drag mi-ar fi fost să lucrez între și pentru moldovenii noștri... Dar arta propune și politica dispune... m-am resemnat și aștept ziua cea cu două dimineți când voi putea să-mi permit luxul unui vis împlinit.

Pe aici toate merg pe făgașul lor obișnuit. Eu muncesc și munca îmi dă roade bune. Ai mei sunt bine și adună anii. Băiatul mi s-a făcut mare, e în clasa (a) doua primară, învață bine, e de o obrăznicie vrednică de copilaria lui postbelică, joacă teatru și alături de zilele fripte

Eugen Boureanu I -portret din anul 1940

pe care i le dă maică-si-i, face desene, inventează aeroplan, se ocupă de cercetășie și, din când în când, mănâncă și doarme, dând din picioare ca să consume ce i-a mai rămas neconsumat peste zi.

De altfel, mulțumesc lui Dumnezeu, e voinic și sănătos, cu câte cel puțin zece zgânci proaspete pe picioare și mâini și cu doi pumnișori tari și cutezători care îi ajută să-și afirme păreri precise și biruitoare în orice discuție.

Stau acum în strada Popa Rusu, 2, colț cu strada Italiană, la etajul (al) II-lea.

Bănește stau bine fiindcă sunt aproape să-mi plătesc datoriile, iar sufletește stau și mai bine fiindcă am încă două piese gata, din care ultima „Moartea, prietena mea”, o socot și izbutită și o lucrare de nod în viața mea literară, atâta cât e până acum.

În legătură cu asta, vin la întrebările ce mi le pui în scrisoare.

Ți-aș da cu mare drag să publici ceva, dar mă întreb ce anume (?) Versuri n-am mai scris, iar cât privește // proza, am mărginit-o la teatru. Ori eu sunt împotriva publicării de fragmente teatrale. Ce facem atunci ca să te servesc? Pare-mi-se că în hârtiile mele am un fel de schiță „Moș Radu Marinică și văcarul de la iezătură”. De voi da de ea, ți-o trimit cu plăcere. Am să-i spun nevastei mele s-o caute.

Cât privește desenul pe care mi-l ceri, iată îți fac unul aici cu repezeală.

Și acum te îmbrățișez frățeste și te sărut pe obrăjii amândoi.

Victor Ion Popa

Lidia GROSU
(Rep. Moldova)

NUMĂR CUVINTE

Nu fac bilanțuri,
Număr cuvinte,
Aceste fericite ce mă dictează
Bătaie la ușa primăverii
Dincolo de care
Pajiști de vise mă vor îmbia
Să le cunosc
Verdele din nesomnul mamei visat

Mă vor rătăci aceleași cuvinte
Drum înapoi... drum înainte
Număr cuvinte... rostite cuminte
Pașii mamei răsună în mine

Și tac să-i ascult...
Sunt același părinte...
Număr dictate cuvinte...

COROANĂ A ZILEI DE MÂINE

Să facem o escapadă
în această pulbere de lumină,
timp nu există
decât pentru detalii
ce ne apără de invazia
importanței de sine.

De aici, de la simplul răgaz
toate își iau începutul
în care încap
neordinarul zâmbet de maci.

Îi auzi?
Își șoptesc culoarea,
iar noi,
șiraguri de cuvinte
ne zbenguim să ne prindem
demnă podoabă
a pulberii de lumină

O vom păstra
Coroană a zilei de mâine...

ATUNCI CÂND ÎMI STRIG NUMELE...

Atunci când îmi strig numele
și nu-mi dă de știre
c-ar fi pe aproape,
îl găsesc rătăcit în răbdarea-i totală
de a trăi scrumul Păsării Phoenix...
care visul zborului și-l străbate!

...Aștept... Nu-nu exagerată-nălțare,
dar nici cădere:
numele meu este
din flacăra Limbii Române scânteie

dar și studierea din ere
a adevărului despre noi,
frații de sânge...

Îmi dezleg năframa de pe ochi...
îmi caut mereu numele
pentru-a le ține piept
împreună furtunilor
ce ne-ar stinge flacăra inimii...

Rătăcit în răbdarea-i totală
de a trăi scrumul Păsării Phoenix...
numele meu, de român,
demn își așază căpătâi
minima șansă
de a fi și-a rămâne...

UNIVERS AL IUBIRII DECLARAT MELEAG

Scriitoarei Aura Ungureanu

Ah, anotimpule de catifea,
Umplere ești de lumină,
Roz-galbenul meu,
Asimilat de-acești ani ,
Unul la unul cu mine rămâne –
Nebunie frumoasă neîncăpătoare-n mesaj

Gustul de viață
Undă verde-l declar,
Ripostându-i unui „tic-tac”...
Eu ce mă fac cu această blândețe,
Aur al sufletului meu?
Nota mea e căldura ce ți-o împart –
Univers al iubirii mele – declarat meleag...

RĂVAȘ DE FRĂȚEASCĂ IUBIRE

Te îmbrățișez cu-același drag
de sângele străbun
ce curge prin noi
viu românesc:
până dincolo de Cer, hăt-depart
harta sufletului e cea
care nu ne desparte.

Stol de cocori sunt aceste cuvinte
ce-și zboară
lacrima desperecherii de maluri
între care apa turbure
de inventate istorii se spală.

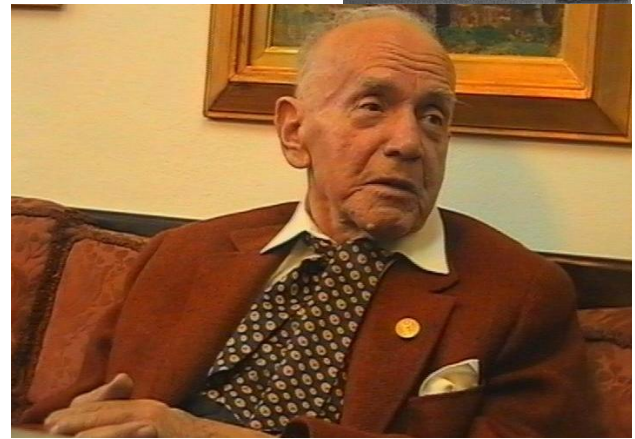
Străpunse de baioneta grea
a falsului ce mai doare,
rânduri rănite de prin hrisoave,
din suferință-și culeg primăvara,
mărturisire tăcută ce strigă mereu
că eu și tu suntem noi –
Creație Românească
cu drepturile Unuia și aceluiași Autor –
DUMNEZEU...

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ La ION IRIMESCU, într-o zi de neuitat...

L-am cunoscut personal pe Ion Irimescu! Știți cum? Era la jumătatea lunii octombrie a anului 2004, când mă aflam în Bucovina. Dimineața se arăta atât de frumoasă încât lumina mi se părea ireală deoarece ea curgea de pretutindeni, printre toate frunzele copacilor cu esență tare și al brazilor ce împodobeau întregul târg al Sucevei. Din centrul orașului acolo unde mă aflam, dacă urcam spre Cetatea de Scaun a Moldovei, puteam vedea nesțingherită întreaga vale a Burdujenului. O vale largă unde casele se perindau la diferite distanțe între ele, încât îmi venea a spune că mă aflu în fața unui imens acvariu cu tot felul de coloraturi, echilibru firesc al acestor locuri. Nu odată ci de nenumărate ori mi s-a arătat în fața ochilor dimineți de cicoare, amiezi strălucitoare și limpezi cu amurguri cuminți. Toate poposind peste pietrele stâncilor cetății, asemeni unui pat primitor pentru odihnă cu așternutul din catifea prețioasă dungat în vergele subțiri ori dantelate. De câte ori priveam întregul peisaj prin aceste lumini, de atâtea ori le vedeam mai lustruite! Atunci, le comparam cu lumina lămpii prinsă pe peretele din casa bunicilor, făcând ca întreaga vale a Burdujenului și o parte din Ipoteștii Sucevei, să zburde într-un verde de China, verde cromatic ori verde gălbejit, asemeni culorilor tulburătoare din pictura lui Grigorescu. În acea zi plăcut se frumoasă, zi de toamnă târzie, când la câmpie zilele toamnei se arătau din august datorită arșiții sălbatice din timpul verii, cutreieram prin centru orașului. Mergeam pe lângă Biserica Sfântul Ioan purtând în sufletul ochilor, culorile sclipitoare al brazilor cu ramuri albicioase precum cerul cel aveam deasupra capului. Totul mi se părea asemeni unei poezii îmbrăcată în zale argintate cu scipiri și port astral și muzicalitate celestă din Balada lui Ciprian Porumbescu. Cu o zi în urmă îmi dădusem străduința să-mi strâng expoziția de grafică "Ctitorii Ștefaniene", care fusese deschisă aici în Suceava, la Galeria de Artă "Ion Irimescu". La vernisajul acesteia a vorbit printre alte personalități, și artistul plastic Ion Grigore, profesor la Academia de Arte Nicolae Grigorescu din București. Când l-am văzut pentru întâia oară pe acest om, eram elevă la Școala Populară de Artă din Brăila, clasa de pictură condusă de profesorul Vespasian Lungu. Atunci, venise în vizită la Domnia Sa, fiindcă erau prieteni din timpul studenției. Încă de atunci de când l-am cunoscut, în mintea mea, numele său a rămas aureolat de ceva inefabil prin tot ce crează. Cu înfățișarea unui om simplu; de statură potrivită, roșcovan la față cu ochii de culoarea cerului azurii și îmbrăcat modest. Perma-

Sculptorul Ion Irimescu

ment puteai citi pe chipul său bunătate și milostenie, acea cumințenie și melancolie bizară a bucovineanului din Țara de Sus. Rareori se pornea la vorbă! Te asculta într-o tăcere șugubeată pe măsura înfățișării sale de excepție - de a vedea valoarea celui din față, sa în egală măsură. În perioada expoziției mele, Domnia Sa se afla la Fălticeni, locul de obârșie al copilăriei sale. Despre vernisajul expoziției, care trebuia să aibe loc aici la Galerile de Artă Ion Irimescu, citise în Ziarul local, Evenimentul de Suceava. Aflând că am fost eleva profesorului Vespasian Lungu, a venit special pentru a vorbi la vernisaj! Cu viciul oratorului împătimit de frumusețea artei și culturii și darul de a scrijili oricare cuvânt în gari moldovenesc, profesorul Ion Grigore, a lăsat în jurul expoziției mele de grafică "Ctitorii Ștefaniene" o nesțemată frumusețe de cuvinte, mult râvnit de oricare artist al locului. În acea zi de octombrie, rămasă pe loc să admir construcția bisericii Sfântul Ioan Botezătorul, nici nu am sesizat că cineva din stația de autobuz care se afla la câțiva metri de noi, de mine și de cel care mă însoțea, ne privește insistent și ne face semn cu mâna. Mai mult, mi-am auzit numele strigat ca la catalog. Întorcând privirea, am dat cu ochii de domnul profesor Ion Grigore! Surpriza a fost atât de mare pentru mine, în momentul în care ne-am apropiat de dânsul, salutându-l cu emoție și bucurie. Ce faceți domnule profesor, am întrebat eu cu oarecare uimire. Așteptați pe cineva? Nu! Nu aștept pe nimeni măi fată, mi se adresează cu vocea sa aproape stinsă; vreau să ajung la Fălticeni și nu vine nici o mașină care să mergă într-acolo! Este o cursă specială, adaug eu neștiind cum stau lucrurile? Nu, adaugă Ion Grigore, aștept de se ivește cineva de ocazie. Trebuie să ajung în mod excepțional; trebuie să ajung în cel puțin o oră, la maestrul Ion Irimescu care mă așteaptă! Deja am și întârziat. Ultima oară am ajuns la dânsul, după Sărbătorile de Sfintele Paști! Am fost mai tot timpul verii prin zonă, însă probleme pe care le-am avut la casa bătrânească la țară ori prins cu munca mea, nu am avut răgaz a trece pe la dânsul. Azi, când am vorbit la telefon și m-am hotărât să ajung, nu am cu ce ajunge! Mă așteaptă. N-aș vrea să-l dezamăgesc! Pe loc, i-am propus că-l ducem noi cu mașina. Cu prezența sa modestă, și spiritul de înaltă smerenie, dintr-o dată îi văd fața cum i se luminează și strălucește parcă. Mi-am dat seama că l-am fericit, spunându-i acest lucru

(continuare în pag. 18)

Știind atâtea lucruri despre persoana mea, mai mult, vorbind necondiționat la vernisajul expoziției de la Suceava, care a avut loc la Galerile de Artă Ion Irimescu, mă simțeam în al noulea cer, știind că pot face și eu ceva pentru Domnia Sa! În drum spre Fălticeni, din vorbă în vorbă, dintr-o dată mi-a venit ideea și i-am propus să mă ia și pe mine în vizită. N-a stat prea mult pe gânduri! Mi-a răspuns prompt: Uite ce este Constanța, vii cu mine, însă te avertizez de la început că vizita va fi scurtă, iarăși maestrul Ion Irimescu, primește vizite cu programare! Îl priveam cu ochii plini de uimire, de acolo, de pe locul unde mă aflam în mașină, neputând spune măcar un cuvânt. Ți-a pierit graiul, adaugă Ion Grigore mirat.

- Nu domnule profesor, spun eu cu oarecare teamă că nu voi ajunge cu dânsul cum îmi doream. Știți, mă gândeam ca înainte de-a intra la Muzeul Ion Irimescu, până ce parcăm mașina, trec strada la piață să cumpăr un buchet de flori! Măcar atât să-i pot oferi și eu maestrului! L-am văzut în carne și oase pe maestrul Ion Irimescu la televizor, când a fost sărbătorit la împlinirea a 100 de ani! M-a impresionat atât de mult cum a vorbit! Câtă luciditate și câtă bucurie în sufletul său că Dumnezeu ia îngăduit să ajungă la această vârstă. Măcar o floare să-i dăruiesc! Ce spuneți?

- Bine Constanța, de ești cu mine, va înțelege că mi-ai fost studentă.

- Daaa, am adăugat mirată! Am fost eleva prietenului dumneavoastră Vespasian Lungu! Spuneți-mi vă rog; dânsul a ajuns la Ion Irimescu cât a fost în viață, ori nu știți acest lucru? Da da, am fost împreună prin anul 1992. La-m privit mirată. Nu știam cum să-i mulțumesc pentru că mă ia și pe mine în vizită. În mai puțin de jumătate de oră ne aflam în fața Muzeului care-i poartă numele. Aici locuia și dânsul! Îi purtau de grijă o familie de profesori care erau și muzicografi acolo! După ce am pășit pe o alee în curtea muzeului, ne-am îndreptat pe o alta, spre locuința maestrului. Am fost primiți de un domn, care ne-a deschis ușa spre camera în care se afla Ion Irimescu. Văzându-l pe Ion Grigore, am citit cu uimire pe chipul său bucuria revederii. Și-a trecut privirile apoi asupra mea. M-a privit cu ochii marelui sculptor, apoi l-a întrebat pe Ion Grigore pe un ton scăzut și tandru; ți-a fost elevă?

Ion Grigore, a început să îngâne câteva cuvinte din care am înțeles că-i spune maestrului că mai mult am fost eleva lui Vespasian Lungu, graficianul de la Costișa. Zâmbind și dând din cap afirmativ, a dat de înțeles că știe despre cine este vorba! La vârsta Domniei Sale, îl vedeam îmbrăcat în armura singurătății. L-am întins acel buchet imens de crizanteme albe! În momentul în care a luat florile punându-le pe o măsuță alături de dânsul, i-am luat mâna ducând-o spre obrazul meu, semn al admirației și al prețuirii mele. L-a stâns în brațe pe Ion Grigore, sărutându-l pe obraz. Discuția la care am asistat, a fost la modul general; *"Îi mărturisea cu bucurie lui Ion Grigore că-l dor mâinile și picioarele din cauza reumatismului, însă din alte puncte de vedere se simte bine. Când obolesc, merg și mă odihnesc pe pat, totul părându-mi-se normal. Am fost vizitat de mulți prieteni pe care nu i-am văzut de zeci de ani! Acum două săptămâni în urmă, i-am avut în vizită pe Alexandru Zub, Valentin Ciucă și Dan Hatmanu, care venise în țară."*

Victoria – sculptură de Ion Irimescu

Eram atentă la toate mișcărilor pe care le face maestrul în timp ce vorbea. Avea o mare degajare în tot ce spune. Îl priveam atât de atent, fiindcă pentru mine era una din marile personalități în viață la care nu se prea putea ajunge cu ușurință! Prin toate expozițiile mele din anul 2004, cu "Ctitorii Ștefaniene", am avut prilejul să cunosc foarte mulți oameni importanți din cultura noastră, mulți ierarhi din nordul țării dar și de la București. Dar ca maestrul Ion Irimescu, nu! Gândul mă ducea la greutatea întregii sale opere. Spiritul său care a eclipsat aproape 80 de ani în sculptura noastră românească.

Așezat într-un foltoliu imens, îmbrăcat într-o ținută de casă elegantă pentru primirea unui musafir, uscățiv la față cu orbitele obosite în care se ascundeau lumina ochilor săi frumoși de un albastru, spre gri întunecat, te privea cu o aleasă melancolie blajină de o puneai imediat la suflet. Dacă mi-ar fi adresat vreo întrebare, cu siguranță abia aș fi putut răspunde din pricina emoțiilor! Îl priveam și consideram un mare privilegiu ce mi-a oferit Dumnezeu în acea zi. Îl priveam pe Ion Grigore și-mi spuneam în gând, cât de privilegiat a fost de Dumnezeu, toată viața, prin harul și talentul, forța creatoare și toată frumusețea înțelepciunii sale cuprinsă în această viață lungă. Uneori, doream să întorc capul să pot privi și să admir din sculpturile existente în acea încăpere, să admir imensa bibliotecă sculptată de culoarea negrului de fum cu geamuri de cristal veritabil! Abia la plecare am putut vedea mai clar. Eram în picioare și-mi puteam plimba privirile după cum dorea sufletul meu. Ne-am luat rămas bun. Mâna pe care am dus-o spre obraz la sosită, acum am sărutat-o printr-un sărut pios. Am plecat cu profesorul Ion Grigore atât de tăcută și mult impresionată, negăsind cuvinte pentru mulțumire. Multă vreme am purtat în sufletul meu chipul lui Ion Irimescu! Îl vedeam precum un sfânt din pictura sfinților pictați pe pereții mănăstirilor din Bucovina. Multă vreme a plutit asupra mea cuvintele sale pe care le-am auzit rostite cu atâta noblețe, ca și cum erau cuvinte de duh. Pentru mine, a fost și va rămâne o zi de neuitat!

Angela DINU-CERNEA

Titi DAMIAN, UN OM ÎNDRĂGOSTIT DE CĂRȚI

Au existat savanți care s-au culcat seara, iar dimineața s-au trezit cu o idee care a schimbat radical evoluția lumii. Apariția unei astfel de idei nu poate reprezenta decât o iluminare pe care Dumnezeu o trimite unor anumiți oameni, în anumite momente. Zilele acestea am descoperit două cărți care mi-au reținut atenția: **Exegeze contemporane și Lecturi la miezul nopții.**, amândouă publicate la editura Editgraph, Buzău, 2019, fiecare de peste 300 de pagini, analizând un număr de 42 de autori cu 51 de opere (proză, poezie, teatru, eseu, chiar și științifică), diferite ca tematică și structură stilistică. Autorul lor, scriitorul și profesorul **Titi DAMIAN**, este un nume binecunoscut cititorilor, dar și multor reviste de cultură din țară, o personalitate remarcabilă, un om al cuvântului, refugiat mereu în gândurile sale, așa cum o arată fotografia sa, și mai presus de toate, un perfecționist. El este și autorul remarcabilei tetralogii a satului românesc de munte, având peste 1600 de pagini, **MUSCELENI (Fagul, Umbra, Norul, Ruina)**, premiată la nivel național. De data aceasta, scriitorul Titi DAMIAN se apleacă sânguincios, cu inteligență și minuțiozitate asupra cărților altor contemporani pentru a le prezenta și nouă, cu spirit fin de observație, cu ochi critic, dar și cu multă generozitate. Deși sunt exegeze, dificile de citit pentru un cititor comun, îți creează dorința, parcurgându-le, să ai în mână și cartea respectivă, pentru că, în fiecare prezentare, valorifică textul literar respectiv, ilustrând conținutul de idei cu citate semnificative, bine alese, și făcând considerații pertinente, astfel încât, ca cititor te întrebi: Unde aș putea găsi și eu cartea aceasta?, cum mi s-a întâmplat și mie. Este pe deplin convins că, prin cărți, prin cultură, ne putem reconstrui moral. Acesta pare să fie laitmotivul tuturor cronicilor sale. De la început autorul previne pe cititor că are de-a face cu două cărți deosebite, prin motto-uri: unul semnat de F. M. Dostoievski - „**Lectura. Știm. O formă a fericirii**”, iar celelalte semnate de Marin Preda: „**Trebuie să citești și să scrii mult ca să poți lăsa în urmă dăra unei lumini**” și „**Nu e oare aceasta menirea criticii, să lumineze astfel opera cu multiple puncte de vedere, stârnind curiozitatea spirituală a cititorului și evitând primejdia catalogărilor excesive?**”

Observ că acest scriitor urmărește de ani de zile mai ales creația literară a contemporanilor, scriitori talentați, o pătrunde cu spiritul său curios, neliniștit, creativ și incisiv, apoi ne-o trimite și nouă, cititorilor, cu generozitate, de parcă ar urma sfatul filosofului: „Un

critic excelent ar fi un artist înzestrat cu multă știință și mult bun gust, lipsit de orice prejudecată și de orice invidie, adică un om greu de găsit.” (Voltaire, „Dictionnaire philosophique, V). Din fericire, eu l-am găsit. Cred că acest om, modest ca atitudine umană, dar îndrăgostit de cărți, întrunește aceste calități indispensabile unui critic de o rară onestitate, cum se dovedește el. Se apleacă cu răbdare asupra cărților, le citește cu mintea și cu sufletul, cu metodă, le cântărește în conținut și în formă, le miroase și le mângâie pentru a le înțelege și a le aprecia. Face conexiuni cu tematici similare, cu alți scriitori din alte perioade și din alte locuri, din alte literaturi. Analizează minuțios structura fiecărei creații, evoluția acțiunii, conflictele, tensiunile, personajele, stilistica etc., realizând un spectacol fascinant al ideilor, trimitându-le spre cititor. Scrisul său, fie proză, fie critică de întâmpinare, are farmec. De aceea și place multor cititori care au norocul să pună mâna pe cărțile sale.

Descopăr într-una dintre cărți un jurnal care se transformă într-un roman, „**Încercarea scriitorului**”, un hoinar îndrăgostit de muzică, pictură, lecturi, devine scriitor, **Tudor Țopa**, în opera căruia găsim portrete, descrieri, splendidul zbor spre lumină, vise, coșmaruri, nopți bahice, treziri, călătorie și căutare a drumului spre creație și perfecțiune. Defilează în cele două cărți ale lui Titi Damian oameni – creatori și caractere, intelectuali fini, spirituali, înzestrați de Dumnezeu cu talent, cu imaginație, cu putere de muncă, cu nesațiu de frumos și adevăr precum **Ion Roșioru** - maestru al poeziei cu formă fixă -, cu volumul „**Își pierde urma Inorogul**”, poezia modernă de bună calitate a poetului **Petre Rău**, din volumul „**Îndrăgostirea de zmeu**”. Se oprește și asupra satului românesc, la creațiile referitoare la acesta ale lui **Costel Sudi-tu** în volumul „**Terra nobilis**”, dar nu-i scapă nici poezia unui tânăr, mort prematur cu poezia în brațe, **Inculeț Bălan**, cu volumul antologic „**Dragostea în limba română**”. Găsim prezentată și creația unui senior, **Corneliu Antoniu**, cu al său splendid „**Căutătorul de nisip**”, înălțând un cântec din pustiul sufletului către pustiul universului. Am rămas profund impresionată de cărturarul **Ion Fercu**, profesorul-filosof din Buhuși, care a dat cititorilor o carte monument pentru cultura română și universală: „**Prin subteranele dostoievskiene**”; de cartea de teorie literară a profesorului constantăean **Angelo Mitchievici**, „**Cultura faliei și modernitatea românească**”, dar și de excelența carte de critică a criticii semnată de distinsul cărturar **Radu Voinescu**, „**Printre primejdiile criticii**”. Aflăm totul despre scriitorul unic din literatura română, „**Mateiu I. Caragiale**” semnată de seniorul criticii, **Barbu Cioculescu**. Titi Damian ne recomandă cu căldură și rigoare în volumul „**Exegeze contemporane**” 15 scriitori, iar în volumul „**Lecturi la miezul nopții**” ne ferește cu încă 27 de nume, toți cu creații captivante. Proză de foarte bună calitate ne oferă buzoianul **Aurel Anghel** cu al său roman de Bărăgan, „**Pârnod**”. Meritoriu este faptul că se oprește și asupra prozei și poeziei autoarelor (femei) unde găsește scriitoare talentate care surprind realitățile vieții și vremii, cu nenumărate nuanțe, cu sensibilitate, limpezime și profunzime: **Nicoleta Cristea Ifrim**, cu romanul pe tema misandriei, „**Mama Mia**” și **Camelia Ardelean** – poetă, volumul „**Ecouri din tenebre**”. „**Tronul străbunilor din Țara Hațegului**” de prof. dr. ing.

(continuare în pag. 21)

Lidia GROSU

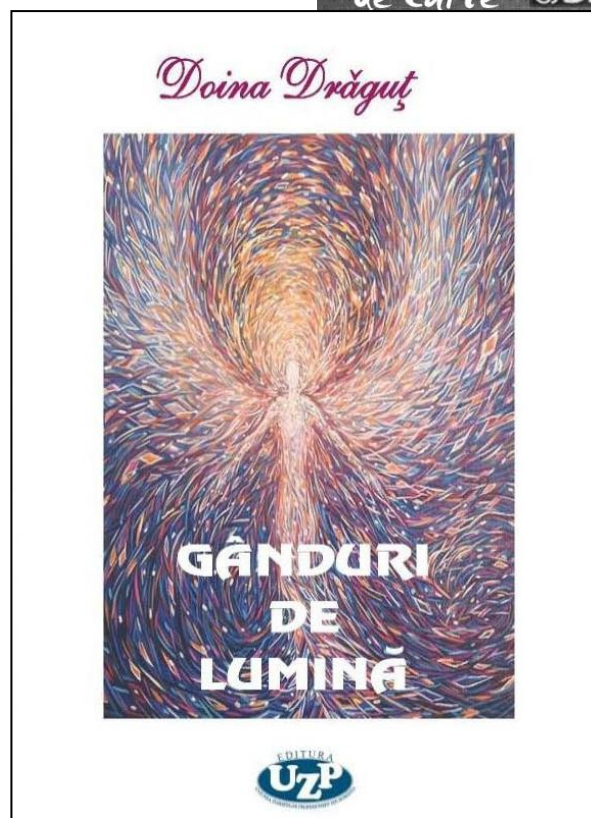
POETA DOINA DRĂGUȚ:
„ÎNTELEPCIUNEA DE SINE”
Reflecții pe marginea cărții „Gânduri de lumină”

Noua carte „Gânduri de lumină” (Editura UZP, București, 2019, ISBN 978-606-9654-00-2, CZU 821.135.1), semnată de distinsa scriitoare Doina Drăguț, director al publicației „Constelații diamantine”, în continuarea celor editate anterior, („Ochiul de lumină”, Editura Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2000; „Timpul dintre valuri de lumină”, Editura Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2014), cu aceeași reflecție a luminii interioare, rămâne autoarea ce valorifică profunda idee ce stă la baza Creației Divine: “Să facem om *după chipul* Nostru, *după asemănarea* Noastră” (Geneza 1:26). Așadar, ceea ce ar trebui să fie omul este lumina – cea din a cărei plămadă a fost modelat, însuflețit, pe parcurs suferind anume modificări.

Autoarea, începând cu titlul și până la ultima pagină a cărții, se va scufunda în acest abur (subliniez: **celest!**) – CUVÂNTUL -, suflu înrădăcinat în teluricul existențial, prin care se extinde spațiul de reevaluare a posibilităților în vedere nu doar a explorării luminii din el, ci și a diseminării până la o transformare a acesteia în izvor inepuizabil al măreției clipei. Infinitivitate a sublinierii valorii omului pentru om în spațiul efemer al clipei („eliberarea de efemer/dă claritate zborului / spre o constelație de înțelesuri...” (**eliberarea de efemer**, p.10), ce poate și trebuie să abunde de strălucire pentru a se bucura de eternitatea frumuseții, eul artistic își asumă responsabilitatea sa de clarvăzător, nu neapărat cu capacități paranormale, ce recunoaște că „un punct - deplinătatea /unui cerc - devine totul” (p.9), mesajul adoptând lumina sau lumina înfiind mesajul: „fluturii desprinși / din gândurile mele /zboară pe covoare de lumină...” (**fluturi desprinși din gânduri**, p.7). Potrivit unor legende, tradiții, fluturile ar simboliza sufletul omului, renașterea acestuia, speranța în noi începuturi.... Iar când se mai întâmplă că acesta ar putea fi văzut ca un gol (se sparg în fluturi goi geamurile universului meu..., p.11), autoarea îi sugerează iubitorului de poezie să găsească acea cale spre mântuire și unica șansă de supraviețuire cu încrederea că „viața e o pregătire pentru trecerea fluviului de lumină” (**fluviul de lumină**, p.11).

Mai mult decât niște haiku-uri, poeziile Doinei Drăguț sunt niște meditații dictate de o experiență în care sufletul și rațiunea se integrează ca și augmentare a filosofiei lumii și/ sau a înțelegerii menirii omului în raport cu propria ființă, dar și cu cele înconjurătoare. În acest context, o vom descoperi pe poetă în mai multe ipostaze, inclusiv și în special cea de pedagog, de părinte poate mai mult, păstrând tonalitatea povătuitor-covârșitoare și modul exaltat de a simți cu acea verva solicitată doar de atmosfera în care, aflat unul la unul cu sinele, totul pică la inimă: „inima în veșminte de fiori sembracă / pe umeri falduri de credință se înalță” (lumină și gând(2), p.16)

Autoarea ne va feri de spațiile înguste și sumbre ale confuziilor („mă cuprinde farmecul când mă înalț / noaptea mi se face depărtare...(lumină și gând (1), p.15)), în timpul văzut ca și îngrădire, în care nu nu poți să accepți ideea: „am făcut tot ce am putut, cine poate, să facă mai mult”, pentru că „ceea ce cunoaștem / nu este pe măsura / a ceea ce nu

cunoaștem” (îngrădiți de timp, p.13), așadar, rămânem propria supraveghere a utilizării timpului nostru, fiind importantă nu atât modalitatea de căutare a luminii („unii se întorc spre sine / ca să caute lumina /alții se aruncă-n brațele văzduhului / ca să o culeagă...”), ci gradul de conștientizare că „și unii și alții / ceea ce nu știi este profund / iar ceea ce știi /este superficial” și că mereu există loc pentru largul strămtorat de percepția falsă.

De fapt, toate solilocurile poetice și din noua carte „Gânduri de lumină” se află sub aceeași aureolă a cumsecădeniei, subînțeleasă ca și profund umanism, noblețe a ființei umane, bună parte din ele, zece la număr, având chiar unul și același titlu celestic – „Lumină și gând” – fapt suficient de semnificativ întru a-i acorda acea adorație binemeritată poetei Doina Drăguț, identificând-o ca și plămadă de gând-lumină-lumină-gând (la schimbarea locului termenilor suma nu se schimbă) în care o descoperim atât valorificatoare a timpului-lumină – „somnul deschide după fiecare noapte /o altă poartă spre timpul / ce nu are oprire / în lumină și în gând”, p.17; descoperitoare de adevăruri, sensuri – „forma locului ne definește sensul și nendepărtează-n cercuri rupte de imagini., p.18, cât și veghetoare de valori sensibilizată de matrice – „glasul haric al chemării / în lumină și în gând / îmi configura conturul / adâncindu-mă în mine / spre un centru de origini”, p.24, dar și o exploratoare a metafizicii („îngrădiți de timpul nostru /întrupăm în vise / imagini iluzorii /cu idei intuitive / și lăsăm în aer urme (lăsăm în aer urme, p.30)), prin al cărei intermediu lumea dorită devine o realitate – „cânt-un vis / din vreme clipa scuturată /sporește taina unui început / de rânduială-n neștiut, p. 21.

(continuare în pag. 21)

Creatoare de „linişte contemplativă” în care sufletul e determinat să se atingă de „vraja unei stele”, cu o pledoarie pentru armonie într-o „izbucnire de elan vital”, poeta Doina Drăguț ne sugerează mereu o întoarcere spre sine („în foșnet de șoapte subțiri / să te întorci spre tine / cu univers cu tot / în amețitoare adâncimi poți / găsi adevărul / e de ajuns să pătrunzi / numai cu gândul / spre centrul / ce sistematic / se mută”, (să te întorci spre tine, p.25), în care „puterea închipuirii” e magică și ne reface doar în contextul aflării în cerc de lumină: „folosindu-mi timpul meu / cu puterea închipuirii / vreau ca tot ce împlinesc / fără faimă și câștig / să culeg și să păstrez lumina”(puterea închipuirii, p. 31)

Așadar, nesfârșire de lumină pe „cărare de cuvinte”, poezia Doinei Drăguț ne tratează cu acest continuu gând-lumină diseminat întru explorare de „urmașii urmașilor lor”... Și nu vor greși când, într-o redescoperire de universuri, își vor simți în propriul interior „cerul de stele” ce le-ar asigura dănuirea, pronunțându-i-o pe cea a poetei Doina Drăguț: „costumul pe care-l port / de-o viață / s-a cam învechit / pe alocuri se văd cusăturile / prin alte părți / s-a cam tocit / dar mai bântuie în el / un cer de stele / această masă de materie / de care m-am atașat / îmi este dragă / această formă pe care o locuiesc / și o port mereu cu mine / este corpul meu (cer de stele, p.42).

Angela DINU-CERNEA

JOC NEGRU

Urât și boală-n jurul nostru
Și suferință și necaz.
Ajută, Doamne, omenirea
Să treacă și acest pârleaz!

Căci viața noastră e o dramă
Puțină miere, multă fiere
Și de-i un strop de fericire
Se duce-n vânt și se destramă.

Că e prea multă vânzoleală
Risipă-n oameni și-n idei
Cu gând la bani și la „haleală”
Pierdurăm ale vieții chei.

Suntem prea mulți și n-avem pâine?
Aer curat dorim și-un mâine.
Cin' să ne-audă, cin' s-asculte?
La cârm' avem doar babe surde...

Romeo Ioan Mânzală ne aduce în atenție informații interesante despre centrul energetic din Țara Hațegului, cele șapte puncte energetice principale și active ale tărâmului sacru, România. Instructive sunt și cele două cărți-eseu ale lui **Dumitru Tiberiu Costăchescu** despre diplomație, „Diplomație și protocol”, alta despre religia din mileniul III, „Religie și globalizare”. Teatrul este reprezentat și el, prin dramaturgia lui **Dumitru Istrate Rușețeanu**, „Libertatea de apoi”, cum și poezia de dragoste își găsește locul prin volumul lui **Vali Nițu**, ba chiar și un traducător, târgovișteanul **George D. Piteș**. Proza fantastică actuală este reprezentată prin două nume constănțene: **Diana Dobrița Bilea** și **Ovidiu Dunăreanu**, prin excelențele romane „*Omul dintre două lumi*” și, respectiv, „*Lumina îndepărtată a fluviului*”. Am savurat cronică de întâmpinare făcută micului (ca întindere), dar mare (ca profunzime) roman-parabolă, semnat de ialomițeanul **Gheorghe Dobre**, „*Și au trăit ani mulți, fericiți*”. Aduag alte nume de scriitori consacrați care-și găsesc locul în cele două volume: **Camelia Ardelean** - poezie, **Elena Bolănu** - poezie și povestiri pentru copii, eseistul **Firiță Carp**, scriitorii buzoieni **Theodor Cabel**, **Ștefan Dima-Zărnești**, **Nicolae Gâlmeanu**, dar și scormonitorul în arhivele Academiei, **Ilie Mândricel**, filosoful teolog **Nicolae Mușat**, neobositul pârscovean publicist **Gheorghe Postelnicu**, talentații povestitori **Marian Rădulesu** și consăteanul-muscelean **Petre Rotaru-Colți**, apoi **Iulian Moreanu**, **Lucreția Elefterescu** și regretatul îndrăgostit de aviație, **Mircea Dumitriu**. Ca teleormăneancă, nu puteam să nu aflu câte ceva și despre Zaharia Stancu văzut de **Silvia Ioana Sofineti** în mileniul III, sau despre cercetările distinsului cărturar, roșiorean de-al meu, **Stan V. Cristea**, referitoare la biobibliografia lui Marin Preda.

Cărțile cu tematică extrem de diversă prezentate în cele două volume au un numitor comun, la pătrat: talentul și munca. Patruzeci și doi de autori, cu 51 de cărți, adică mai bine de 12.000 de pagini, citite și studiate de către **Titi DAMIAN** pentru cititori - balsam sufletesc în aceste momente de durere națională.

Aurica ISTRATE

SLOVĂ

Curge slova sfioasă atinsă de jar
 Și un vers se prelinge pe cană
 Un suspin rătăcit răstignit în zadar
 Pe o cruce zidită-ntr-o rană

Spală slova păgâne sudalme de șant
 Rotunjit peste ele stă cerul
 Și duioase chemări împlânzite de lanț
 Doar năluci să le afle misterul

E în trecere muza, e acasă poetul
 Și noaptea suspină-ntr-o punți
 Pe o frânghie udă atârnă sonetul
 Repetă-l, n-ai voie să-l uiți!

O CRIZANTEMĂ SUNT...

O crizantemă sunt, scăldată-n rouă
 O iarnă-am zgribulit pe caldarâm
 Să nu mă calci, doar rupe-mă în două
 Și-nfiorată mă strecoară-n sân

N-am înflorit întâia oară azi
 Dar sunt frumoasă, parc-aș fi fecioară
 Tu, trecător, de dorul meu să arzi
 Eu ție să mă dăruie, prima oară.

SĂ NU MAI VII

să nu mai vii, zăvor am tras la ușă
 cărarea am ucis-o chiar pe prag
 chitara are strune de cenușă
 iar versul, e un monoton șirag

să nu mai vii, plecată-s după rimă
 în patu-mi solitar adoarme-un iamb
 ascet accent pe-o coardă anonimă
 veghează amintirea unui nimb

să nu mai vii, e toamnă prea târzie
 și fulgerate cad gutui din ram
 s-au răsculat uitări din amnezie
 eu nu mai sunt femeia ce eram.

AUD CHEMĂRI...

aud chemări gemând dintre obloane
 suspine-n laț atârnă între uși
 și săgetări de doruri în icoane
 iar peste toate astea, ochi intruși

petrec nebuni spre nopți cu lună plină
 prin vii ascunse-adorm privighetori

și-mbrățișări - ciorchini de criolină -
 sărut-un bob de rouă stins în zori
 mă tulbur peste geana dimineții
 trezind cărări uitate-ntr-un amurg
 când peste ele-or trece iar drumeții
 mă voi întoarce-ntr-un galop de murg.

POEMUL TĂU

poemul tău nu este încă scris
 cum slobod nu îmi este încă pasul
 eu doar mimez că tu ai fi proscris
 când tu prin mine bântui la tot ceasul

cărări să nu te știe nu-s prin târg
 și nici cântări de tine ne-ngânate
 iar lacrima rotundă-mi dă în pârg
 mor dimineți de rouă ne-nchinată

o stea să nu te știe de-ar mai fi
 m-aș face nor lumina să-i răpun
 nici luna-n veci de ea nu ar mai ști
 și-apoi m-aș duce-n taină să apun

poemul tău nu este încă scris
 cum slobod nu îmi este încă pasul
 eu doar mimez că tu ai fi proscris
 când tu prin mine bântui la tot ceasul.

TĂCERE ASCUNSĂ

tăcere ascunsă sub tălpi de icoane
 sculptate în colbul durut
 cărări trec prin mine, Marie, loane
 așterne-mi pe doruri sărut

adună-mi chemări sfârâmate pe prag
 zidește-mi iubire de nimb
 culege-mi speranțe, le prinde-n șirag
 prin vămi când voi trece să schimb

m-adoarme în ramuri pe flori de cireș
 mă leagă-n dor și suspine
 m-ascunde în cheia dosită sub preș
 să știu când mai treci pe la mine.

UN PAS MAI AM

Un pas mai am până să pot zbura
 Dar cum să zbor cu dor de rădăcină
 Cum pumnului de humă din grădină
 Să pot să-i spun adio, voi zburaaaaa...

Un pas mai am până să-nvăț să zbor
 Dar ce să fac cu dorul de ponoare
 Cum undelor albastre din izvoare
 Să le pot spune heeeeei, adio, zboooooor...

Un pas mai am până să-nvăț să mor
 În brațe mă cuprinde-o rădăcină
 Mă scaldă apa rece din izvor
 M-alintă huma caldă din grădină
 Mă primenește dorul de ponor
 Iar eu le spun la toate, mor de dor!

(din volumul „Petarde reci”, Craiova, 2011)

Ignatie GRECU

Simon Ajarescu
(1936 - 2013)

Pe 7 iunie 2020 se împlinesc 7 ani de la plecarea dintre noi a poetului **Simon Ajarescu**. Cum trece și cum a trecut timpul!

Dacă noi cei vii, care trăim în mijlocul atâtor evenimente, zi de zi, ceas de ceas, ne mirăm că timpul zboară așa de repede fără să lase urme în viața noastră, dar cei duși dintre noi, oare cum simt această iute și nevăzută trecere?

Să meditam însă la cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur care spune: "Pentru noi, care nu așteptăm decât de la Înviere soarta noastră definitivă și fericirea noastră asigurată, trecerea timpului nu devine decât un episod neînsemnat."

L-am cunoscut pe poetul Simon Ajarescu încă de prin anii 1974-1975. L-am vizitat de mai multe ori acasă, la Galați. Locuia cu părinții săi, doi bătrâni, într-o căsuță pe-o stradă foarte liniștită.

Poetul avea o cameră a lui, plină de cărți.

Pe masă erau teancuri întregi de hârtii pline cu versuri bătute la mașină din care îmi citea ori de câte ori îl vizitam.

Îmi plăcea enorm un nume dat iubitei sale: Oc-tenice, în descendența marilor personaje feminine din lirica universală: Euridice, Beatrice, etc. Cât de mult aș fi vrut să inventez eu acest nume, plin de sonorități poetice!

Simon Ajarescu era poetul total care jertfise totul pentru poezie. Scria așa cum simțea, fără să se teamă că nu va fi publicat vreodată.

Era la curent cu tot ce se scria în vremea aceea atât la noi, cât și aiurea.

El mi-a pus în mână la timpul potrivit o carte a lui Hugo Friedrich „Structura liricii moderne”.

-Citește cu atenție această carte și vei avea mult de câștigat în privința Poeziei pe care vrei și încerci s-o scrii - îmi spunea. Apoi mi-a împrumutat și alte cărți care mi-au folosit și m-au întărit în vocația aleasă.

Dar, mai presus de toate, el era poetul și numai poetul. Venea cu ceva nou în lirica noastră. Chiar primul său volum intitulat Biopoeme (1969), spunea multe la vremea aceea.

Nicolae Oancea de la editura Eminescu îl tot amâna, deși îi trimisese mai multe volume de poezii în manuscris. Și cred că nici el nu putea să-l publice, de vreme ce era cenzurat ca toți ceilalți editori din România de atunci.

Mulți afirmă că poetul Simon Ajarescu a fost un singuratic. A trăit singur și a murit singur. Ceea ce pentru un poet adevărat este ceea ce își dorește din tot sufletul.

A fi singur în zarva cotidiană este mai mult decât un lux și o utopie. Dar singurătatea, numai singurătatea este rodnică celor aleși. Și Simon Ajarescu nu se speria de singurătate, fiți siguri! O dorea și o iubea mai mult decât orice. Că uneori ieșea în lume, asta o făcea rar, dar plin de strălucirea celor care au văzut și au pipăit trupul îndumnezeit al Poeziei.

Poetul Simon Ajarescu

Când citea din versurile sale, o emoție și o bucurie pe măsură suiau în sufletele noastre. Era starea cuceritoare a Poeziei care vindecă și luminează totodată.

Îi păstrez o amintire frumoasă și ori de câte ori merg la țară recitesc scrisorile, câteva, primite de la dânsul.

Îl am în rugăciune pururi.

A fost un suflet ales care a jertfit totul pentru poezie și ne-a iubit pe toți fără deosebire și vârstă.

Scriitorii gălățeni **Simon AJARESCU**, Dimitrie LUPU, Ion ZIMBRU, Petre RAU și Ion AVRAM (central, de la stânga la dreapta), încadrați de gazde, într-o acțiune culturală din anul 2001 la invitația tinerilor creatori din Fetești, județul Ialomița, cu ocazia lansării cărții poetei Maria TIMUC, „Și Dumnezeu dumnezeiește pe aici”

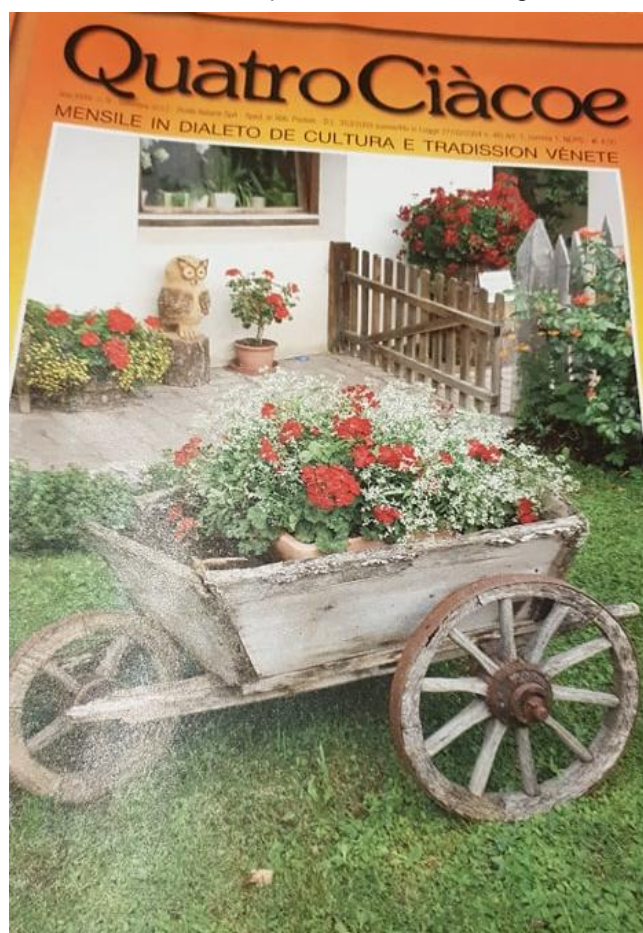

Luigi PERINI
(Padova, Italia)

Feroce Saladino

Prin anii 1930, cei care aveau posibilitatea, puteau să asculte uneori, cu un mic radio cu galenă, ceea ce se transmitea de la radio Trieste. Astfel puteai să ai posibilitatea să auzi și un concurs renumit la acea vreme, care făcea reclamă la ciocolata „Perugina”. Concurusul care, atunci când avea ca temă „Cei trei mușchetari”, cuprindea printre personaje și pe cel mai adorat dintre eroi, pe cunoscutul D'Artagnan.

Pe atunci, fiecare tableță de ciocolată pe care o cumpărai era însoțită de o figurină pe care o puteai

colecționa într-un album personal. Dacă însă pe toate personajele din comedie le puteai colecționa cu destulă ușurință, exista totuși unul singur care făcea excepție, anume personajul principal cunoscut sub numele de „Feroce Saladino”.

Eram pe vremea aceea un copil foarte sărac, deoarece familia mea pierduse tot după criza mondială din anii 1929-1930, dar mai găseam uneori câțiva bănuți pentru a-mi cumpăra o tableță de ciocolată „Perugina” și chiar am fost norocos să pot găsi o figurină cu D'Artagnan...

Îmi mai plăcea să mai ascult la radio Trieste și „sfaturile mătușii Pa”, dar și multe alte reclame. De pildă, îmi amintesc despre una care suna cam așa: „Copile, ce știi despre viață? Știu că Brill este perla celor luminați, pe care nu o poți uita niciodată!”.

La câțiva ani după aceea, am avut ocazia să văd la o mostră filatelică prezentată cu prilejul unui banchet de cartoline vechi, colecția completă a concursului cu ciocolata „Perugina”, cu toate figurinele, inclusiv cu celebrul „Feroce Saladino”.

(Publicat în revista italiană „Quattro Ciàcoe”, în dialectele de cultură și tradiție Veneto)

Traducere în limba română: Virginia Stoica

Fănica TĂNASE

Călători într-o plămadă

Sună vântu-n corzi de stele să alunge cele rele,
Adâncit în rugăciuni să cânte pentru străbuni.

Noaptea doarme-n pat de ceață, odihnă strânge răzleață, uneori spinoase.
O împarte-n tot văzduhul, până i se duce buhul.

Sună zorii din caval, prevestind lumina-n val,
O scoate dintr-o prefață, să ofere gust de viață.

Ziua scutură culori, le așterne în comori,
Coace zarea de e crudă, umplând mâinile de trudă.

Sună munți, răsună văi, timpul trece cu băți,
Învârte roata în soartă, agățându-ne de-o toartă.

Călători într-o plămadă, suntem fire ce înnoadă
Frământări cu zâmbet plin, ciulini cu floare de măslin.

Cu brațele deschise spre înserările târzii...

Cu brațele deschise spre înserările târzii,
Sub nostalgia frunzelor, printre tăceri ce învechesc,
Ne-am dezlipit priviri grăbite de văluri purpurii,
Le-am legănat în palme, încinși de un complot trupesc.

Sub genele mirate, în noi pustiul s-a surpat,
Și-n alfabetul minții, Arhanghelii, prin semne, ne-au unit;
Eu sunt a ta, tu ești al meu... acorduri s-au înaripat,
Iar clipele s-au desfăcut în curcubeu nemărginit.

Bucăți de nori am dat la schimb, pe timpul enigmatic
Și-am descifrat mesaje, printre cuvinte nerostite,
Ne-am modelat hipnotizați de ritmul charismatic,
Cu pași hotărâtori, ce-au curs în adieri îndrăgostite.

Ne-am rânduie o lume, să fie reazem pe un cer,
S-o învelim cu liniște, din curgerea de vise,
Ș-o șlefuiim cu amintiri, ce ni le strângem sub rever;
Noi doi și-o batere de pleoape...iubirea ne găsisse.

Fiecare zi...

Fiecare zi mă răsfață cu pași rătăciți,
Pe cărări creionate de brațe deschise,
Vântul mă cunună cu zori palizi, buimăciți,
Agățați în hățșul dimineții-n culise.

Gândurile îmi desfac ruga ce-o înalță la cer,
În tăcerea dintre mine și răsăritul larg,
Îngân acorduri ce curg în ziua-temnicer,
Cu tonul dat de bobii de lumină, ce se sparg.

Fiecare zi completează cu timpul în zbor,
Pe aripile jocului se transformă-n culori,
Combină-n orice privire ce alene-o cobor,
Povești în așteptare, să pătrundă-n vâltori.

Cortina ridicată din colțuri de orizont,
Ascunde întunericul, risipindu-l c-un truc,
Pășesc printre mesajele așternute drept pont,
Pe poteca dintre răsărit și apus...și mă duc!

Pânza existenței

Pânza vieții-i amprentată de culori amestecate,
Cu lumini și umbre-n fum, cu zbucium tivit în oase,
Bucurii în clinchet dulce, provocări amplificate
De pași șterși sau în cadență, clipe blânde,

Pulsul ce zvâcnește-n vene, între zâmbet și tristețe,
Scoabește-n secunde scurse, prin patimi sau prin virtuți,
Tipărind pe cerul frunții valuri cu riduri răzlețe,
Potrivindu-le podoabe, cununi anilor trecuți.

Între ierni și veri plecate, cu graba între cocoșe,
Am cules și nori în palme, dar și curcubeie în cord,
Le-am lipit de orologii, cifrele să le îngroașe,
Amintiri în calendare, popas și jurnal de bord.

Roade coapte-n buzunare, le înșir spre veșnicie,
Osândire-n jug de foc sau resuscitare-n briză?
Pânza existenței țese sforile cu dibăcie,
Spre adânc sau spre înalt, fără drept la remiză.

Tu să știi, iubite...

Tu să știi, iubite, că-s tristețea nedormită,
Ce-o aduce toamna, pe fânețe-îngălbenite,
Sunt văzută în colind ca o boare ce imită
Candelabrele în flăcări, ce ard patimi prigonite.

Tu să știi, iubite, că-s lumina ne-îmblânzită,
Ce înnebunesc prin muguri, într-o haină albă,
Cuibărită-s la icoane, să-ți fiu ruga auzită
Când stai la taifas cu bezna și din lacrimi îmi faci salbă.

Tu să știi, iubite, că-s un strigăt în tăcere,
Ce-n amurg se odihnește și cu libertatea cântă,
Stau desculță și-s năucă, clocotul îmi e plăcere
Și un dor de viață-mi saltă, un ecou mă înfierbântă.

Tu să știi, iubite, că-s răscrucea din cuvinte,
Ce ia formă și ia sens într-un murmur ce scâncește,
Sunt o liniște, un vaiet, o dezlănțuire-n minte,
O încrucișare-n zâmbet, o mahnire ce-ți vorbește.

Tu să știi, iubite, că-s trăirea zilei scurse,
Ce am petrecut cu timpul și-n durată m-am cuprins,
Răscolită-s în iluzii, în iubirile parcurse,
Și am despicat pământul, când pe tine te-am atins.

Elisabeta DRĂGHICI

Începuturile scriitoricești ale Henriettei Yvonne Stahl: două portrete feminine

Ar fi necesar un demers îndelung și destul de dificil în a arăta caracteristicile literaturii din perioada interbelică, mai ales dacă am vrea să fie înțeleasă influența pe care această perioadă a avut-o asupra scriitorilor români. Multiplele frământări ideologice, crizele economice și sociale care s-au petrecut atunci, căutarea de valori în contextul în care fiecare depunea eforturi de refacere după două mari războaie ce au avut loc la distanță relativ mică de timp (abia încheiat războiul în 1918, după scurt timp amenința declanșarea altuia, respectiv a celui din 1939, ce avea să se încheie în 1945) au lăsat urme adânci asupra tuturor. Tinerii care își căutau rostul și idealuri noi de urmat, partidele politice angrenate în căutarea soluțiilor pentru națiune, abundența de studii în psihologie și eforturile de a înțelege viața socială precum și raporturile dintre structurile sociale, crizele economice, succesive, generate de război, de secetă, de supraproducție etc., de influențele ideologiei socialiste, toate au reprezentat teme pentru analize și discursuri, indiferent de natura lor.

Toate acestea au fost pentru scriitori și poeți generatoare de opere literare: scriitorii dau tipografiilor romane și nuvele/povestiri despre țărani, despre oameni simpli care își construiesc drumul în viață, despre decorul rural și asprimea vieții satului, poeții scriu despre durere, asuprire, nedreptate, iubirea penru oameni (născându-se poezia proletcultistă, de exemplu), filosofii și gânditorii sunt preocupați de reorganizarea structurală socială și economică.

Într-un astfel de „iureș” social, politic și literar românii sunt martori la rândurile scrise de o scriitoare, o femeie, și anume Henriette Yvonne Stahl, care, așa cum arată E. Filote (Panait) în studiul intitulat „A treia femeie” din *proza românească interbelică. Ipostaze; dinamica reprezentării* (publicat „Philologica Jassyensia”, An X, Nr. 1 (19), 2014, Supliment, p. 307–317) se situează printre remarcabilele scriitoare române ce au scris despre condiția femeii: Hortensia Papadad-Bengescu, Cella Serghi, Sofia Nădejde, Lucia Demetrius etc. H. Y. Stahl se numără printre cele care au rezistat literar și după încheierea celui de-al doilea război mondial, continuând să publice romane sau făcând traduceri.

Despre Henriette Yvonne Stahl se știe că s-a născut în data de 9 ianuarie 1900 în Franța, în St. Avald. Părinții (mama, pe nume Blanche Boeuvre și tata, Henri Stahl) își legitimează căsătoria la un an de la nașterea Henriettei, în 22 februarie 1901, după ce se stabilesc în România.

Rafinamentul spiritual al tinerei scriitoare își are originea în mediul familial în care s-a născut și a crescut. Familia sa, una de intelectuali (tatăl fiind licențiat în istorie, cunoscător a șapte limbi străine, iar mama, profesoară), era prezentă printre alte personalități ale vremurilor, fie din lumea politică, fie din cea culturală, și a facilitat tinerei, alături de fratele ei Henri. H. Stahl (ce a-vea să devină sociolog, participant la campaniile monografice organizate de Dimitrie Gusti), o educație aleasă.

Debutul ca prozatoare are loc în *Viața Românească*, cu romanul *Voica* în 1924. Acest roman este bine primit de Garabet Ibrăileanu, acesta afirmând că *Voica* este scris din perspectiva unui scriitor cult. Debutul în volum se petrece tot cu romanul *Voica*, în anul 1929, ca apoi să scrie o culegere de nuvele sub titlul *Mătușa Matilda* (1931). Ulterior, scrie romanul *Steaua robilor*, ce a fost tipărit în anul 1934, care o consacră ca scriitoare de valoare și romanul *Între zi și noapte* (1942). La acestea se mai adaugă romanele *Marea bucurie* (1946) și *Fratele meu omul* (1965).

Cunoștea foarte bine limba franceză, romanul *Între zi și noapte* fiind scris direct în această limbă. Activitatea literară a Henriette Yvonne Stahl o include și pe cea de traducătoare. A tradus lucrări de referință, iar aici amintim doar o parte din ele: *La răscruce de vânturi* (1959) de Emily Bronte, *Forsythe Saga* (1958) de Galsworthy, *Misterele Parisului* (1942) de Eugene Sue, romanul *Gora* (1965) al lui Rabindranath Tagore etc.

Considerat de Cioculescu ca fiind un roman țărănesc, romanul *Voica* evocă viața satului românesc prin intermediul destinului femeii țărance, dominată de dorința de a-și asigura bătrânețile, în cazul morții soțului ei, prin posesia unui bucăți de pământ. Nuvela *Mătușa Matilda* descrie un alt gen de femeie, compoziția fiind, de asemenea, ancorată în realitate. Autorul citat afirmă că „fizionomia literară a Henriettei Yvonne Stahl, după precocul debut din romanul țărănesc *Voica*, nu se deslușește suficient în *Mătușa Matilda*, unde există un anumit *vague à l'âme* feminin, cu un robust simț realist. Contradicția evidentă dintre dispoziția romanțioasă și aplecările realiste s-a rezolvat norocos în *Steaua Robilor*”, subliniază Cioculescu. Ceea ce iese în evidență atât în romanul *Voica* cât și în nuvela *Mătușa Matilda*, sunt întradevăr descrieri pline de realism ale vieții celor două femei, specifice mediului românesc, punctate prin expresiile folosite, prin faptele relatate și simplitatea evocării literare.

În *Dicționarul scriitorilor români* (2002) se arată că autoare este mai degrabă interesată de „cazuistică”, de povestea unei persoane (un caz) și mai puțin preocupată de „epica propriu-zisă”, „prozatoarea acordă naratorului din primul său roman un credit total, consacându-l, de fapt, ca personaj esențial.” În același dicționar se mai scrie: „înfățișând tribulațiile unei femei chinuite de patima pământului, romanul *Voica* sugerează în fond o fericire compromisă prin suferință și, în sens larg, nevoia de eliberare din cadrele strâmte ale vieții umiltoare. Naturalismul descrierii nu e decât un prilej pentru compasiunea povestitorului care găsește în aceste circumstanțe pretextul de a postula o viață superioară...”

Operele sale de început, încă pe drumul structurării unui stil propriu, elocvent, așa cum avea să fie mai târziu, nu pot fi trecute cu vederea datorită simplului fapt că ele arată un drum pe care orice scriitor îl parcurge. Însă, mai există un motiv care ne face să poposim asupra textelor de început ale Henriettei Yvonne Stahl: faptul că surprinde două tipuri de femei române, două personaje ce sunt plasate în medii sociale diferite: *Voica*, o țărancă puternică, cu o voință de neclintit, martoră a unor evoluții sociale în satul său

(continuare în pag. 27)

și mătușa Matilda, femeia din societatea înaltă, dar care aflată la bătrânețe în grija rudelor sale, poartă cu sine un trecut încărcat de o prezență masculină violentă măcinată de gelozie.

În fiecare dintre cele două lucrări avute ca referință în acest caz există personajul narator, prin intermediul căruia pătrundem în viața personajului principal, ce dă și titlul lucrării. În *Voica*, cea care ne-o prezintă pe Voica și apoi povestea ei până la sfârșitul vieții, este Domnișoara, o tânără care nu aparține lumii satului (o cucoană). În nuvela *Mătușa Matilda*, o altă tânără, nepoata Ileana, este cea care descoperă prin mijloace intermediare (fotografii, povești ale părinților și altor rude) sau prin dialoguri purtate cu mătușa, viața femeii și prin ochii acestei tinere descoperim și noi, cititorii, un alt univers feminin.

Dacă viața Voicăi este redată din persepectiva unui dialog direct cu aceasta (în prima parte a romanului), Domnișoara fiind prezentă în viața Voicii, comunicând cu ea, ca apoi, să aflăm despre Voica din perspectiva unui povestitor (în cea de a doua parte a cărții), despre viața Matildei aflăm în manieră indirectă, prin ochii și inima nepoatei, care vrea să cunoască și să înțeleagă povestea de viață a mătușii sale.

Voica este un personaj magnific, pe cât de simplu ca apartenență la o categorie socială – cea a țăranilor, pe atât de radical definită psihologic. Fugită din satul ei „speriată de luptele ce se dădeau în preajmă” își căuta un loc de adăpost. Plecase din sat cu o căruță trasă de boi în care pusese grâu, mălai și haine. „Era o țărancă de vreo treizeci de ani, cu ochi frumoși, mari, căprui” ne-o descrie Domnișoara, iar „cu vorbă țărănească, simplă și sugestivă” Voica povestea despre eforturile ei de a salva cât mai mult din avutul lăsat în urmă și de a-l aduce cu sine.

Domnișoara, martoră la venirea țărăncii și la stabilirea ei pe lângă casa boierească, o descrie pe Voica astfel: „Simțeam în țărâncă asta o îndemînare de a se ascunde pe ea și averea ei ce nu o învățase de la nimeni, dar care parcă zăcea în ea moștenită din bătrâni, din vremuri grele de bejanie și serbie”. În felul acesta Voica ni se arată ca simbol al țăranului român, nevoit să facă față tuturor vicisitudinilor, de a-și păstra puținul avut strâns cu trudă.

Însă Voica avea de înfruntat în viața ei o mare durere, aceea de a nu putea face copii (de a fi stearpă), de a nu se putea lega de bărbatul ei prin descendenți. Acesta, întors din război, aduce cu sine la un moment dat, un copil făcut cu o țigancă în vremea când fusese plecat. Voica este pusă în fața situației de a accepta un copil care nu e al ei și încearcă să obțină din această împrejurare o garanție a bătrâneților liniștite și sigure: un petec de pământ pus pe numele ei, de bărbatul ei, Dumitru, temându-se de momentul în care copilul, Ion, devenit adult, ar moșteni toată averea tatălui său. E o luptă care macină pe Voica întreagă viața.

Refuzând să primească băiatul în casa ei, părăsindu-și bărbatul în speranța că îl va îndupleca să-i dea pământ, dar nevoită să se întoarcă la el (căci acesta nu cedase presiunii pe care ea o făcu-se părăsindu-l, ba chiar căuta altă nevastă) ajunge, în final să accepte să iubească acest copil, fiu al unei țigănci. Momentul care produce această schimbare este legat de revărsarea râului din apropierea satului, de riscul de înec al copilului, pe care îl avea cu ea în căruță; doar strigătele lui de disperare: „Mamă... mamă!” produce

efectul tulburător pentru Voica. Strigătul copilului, ce apela la rolul matern, stârnește în Voica sentimente nebănuite: „Auzi vocea lui Ion, o dată, de două ori. Auzi groaza din vocea copilului. Ceva fierbinte îi trecu prin pântec, în pântecul ei sterp, o durere, ca atunci când te apucă durerile facerii. (...) Voica se opri și rămase așa cu spatele la locul părăsit. Auzea vocea aceea care o striga „mamă” și o durea a moarte tot trupul. Parcă i se desfăceau oasele.”

Acceptarea copilului ca și cum ar fi fost al ei, aduce armonie în casa Voicăi, dar rămâne constantă dorința de a avea pământ de la bărbatul ei, dorință care nu i se împlinește. Căci, venind un nou regim politic, avea să se desfășoare colectivizarea, iar Ion, fiul ce avea să moștenească pământul de la tată, după moartea acestuia, hotărăște să se înscrie la colectiv (chiar dacă, apucase să-i promită mamei lui că el îi va da pământ).

Voica este un depozitar de sentimente, de trăiri puternice și de înverșunare în fața vieții. Este femeia care are forța de a ține casa singură, de a munci mult, de a face comerț și de a strânge avere, pe care o ține ascunsă, cu singura dorință de a cumpăra pământ. Nerealizarea acestei dorințe este trăită cu o puternică înverșunare, cu o luptă intensă interioară dar și cu fiul său ori cu satul. În final, este nevoită să cedeze (moment în care Voica este distrusă ca entitate umană).

Trăirile intense ale femeii ne dezvăluie o fire complexă, o maturitate umană obținută cu durere și supuneri repetate, depozitară a unei istorii umane: „Dor de moarte! N-a dat ascultare la cuvântul nimăru! De ce n-a dat ascultare? Iaca, de frica robiei n-a dat ascultare, că inima-i încărcată de robie, de întreaga ei viață de robie, că din bunici și străbunici tot robie au trăit! S-a temut în inima ei să nu vie cumva, pe negândite, te miri cum, o altă robie, și robia de n-o cunoști îi mai grea ca cea de te-ai potrivit cu ea! Asta-i: de frică. De întuneric, groază și lăcomie! Voica geme și-și simte anii și oboseala vieții ei de trudă, adunată ca o povară pe tot trupul ei. Asta-i bătrânețea ei! Nu anii, ci truda. Lacrimile Voichii curg boabe mari. Nu mai poate îndrepta nimic.”

Mătușa Matilda este personaj aflat la senectute (avea 84 de ani, dar spunea că are 74), cu memoria afectată dar care mai păstrează frânturi de imagini despre bărbatul ei. Puternică este amintirea faptului de a fi fost bătută - viața ei se rezumă, la capăt de drum la o simplă remarcă: „M-a bătut prea mult” (atunci când vorbește de soții pe care i-a avut, reducându-i pe amândoi la o identitate unică: a bărbatului gelos din cea de a doua căsătorie).

Descrierea Matildei, femeia ajunsă la bătrânețe, văzută prin ochii tinerei Liliana, este cea a unui om bătrân, ofilit: „pe același contur al trupului tânăr s-a așezat un val de oboseală, și a ofilit toată carnea. Încet-încet... Apoi ofilirea se adâncește atât, de nu se mai poate mai departe; și atunci slăbit, moleșit, trupul tremură neoprit, capul și mâinile mereu”. Această descriere amănunțită a bătrâneții are

(continuare în pag. 28)

darul de a arăta contrastul dintre cele două Matilde, cea de atunci, tânără și admirată de ceilalți și cea de acum, bătrână, hrănindu-se cu frânturi de amintiri.

Dacă Matilda este prototipul femeii educate, crescută într-o lume a eleganței, pentru care important era să dețină rochii, umbrele, voaluri, să atragă privirea și să fie admirată, Voica se află la polul opus. Voica este țărăncă fără școală, obișnuită să muncească, care jinduie după pământ (am putea spune că este variata feminină a lui Ion din romanul omonim al lui Liviu Rebreanu). Prin scrierile sale H. Y. Stahl ne arată două tipuri de femei ce reprezentau societatea românească interbelică, pe care noile orânduiri (cele comuniste) le surprind la bătrânețe (una trăind amintirea unui bărbat gelos, care o bătut-o constant, iar cealaltă, trăind renunțarea la speranța ei de a deține pământ și resemnarea că nu va avea niciodată peticul ei).

Tinerețea și frumusețea Matildei sunt dovedite doar de fotografiile pe care tânăra le privește („fotografiile nu mint”) și așa ne e prezentat și personajul nostru: „pe fotografie stă o femeie tânără, plină de viață și frumoasă”. Ileana gândește despre mătușa sa: „Mătușa Matilda a fost și ea tânără. (...) Se spune că a fost și frumoasă”, frumusețea fiind arma cea mai de preț a Matildei, cu care defila în cercurile sociale în care se născuse.

Tot Ileana ne ajută să aflăm cum alții, povestind despre mătușă, o descriu ca o persoană cochetă în tinerețe. Purta „rochii lungi până în pământ, și acolo bogăție fragile de valansiene, pliseuri, gofreuri. Când se mișca mătușa Matilda, rochia avea o grație frivolă, indolentă și însemna pe pământ un drum pe care se putea merge în urma ei. De aceea trebuia să o urmeze cei ce o iubeau. Deasupra ei, o umbrelă transparentă, creată într-adins pentru a pune în jurul ei o aureolă blondă de mătase, îi învăluiau părul clar cu o lumină topită, iradiantă. O mișcare a mâinii albe învârtea umbrela, care își fâlfâia franjurile ca pe niște fluturi prinși acolo, înfrigurați că nu pot veni să se așeze asupra ei, asupra părului ei, crezând că e o floare nouă, rară. Mâna cealaltă a mătușii era liberă, pentru a fi sărutată. Cei care i-o săruta trebuia să fie ofețeri, și ofițer nu ca acum, cu haine pământii, ci - poate roșiori – din cei cu galoane multe, cu eghileți, cu pinteni, cu aur, cu roșu, cu străluciri, cu sabie, cu decorații, cu panaș alb”.

Ambele personaje reflectă, prin intermediul autoarei, un raportul asemănător cu bărbatul, în ciuda apartenenței acestora la clase sociale diferite: dependente de el, slujindu-l, și trăindu-și viața după cum destinul sau întâmplarea fac să fie. Puterea lor de a schimba ceva pare redusă la zero; nu vor, nu au un model sau presiunea societății este prea puternică. În lipsa unor alternative la viața pe care o au de dus, cele două femei își duc cu stoicism felul de a trăi ce pare predestinat.

În ambele texte regăsim câte doi bărbați ce gravitează în jurul celor două personaje feminine. Voica are de împărțit destinul cu bărbatul ei, Dumitru (care o bătea uneori) și cu fiul acestuia (făcut cu o altă femeie și pe care îl aduce în casa sa, așteptând cu răbdare ca Voica să-l accepte de fiu). Matilda, își împarte viața cu doi soți, primul îndrăgostit de ea, aflat la anaghie, cerând ajutorul Matildei, dar alegând sinuciderea în timpul în care se afla în închisoare, iar cel de al doilea, de asemenea îndrăgostit de ea, cerându-i să renunțe la primul soț pentru a rămâne cu el, dar de la care nu primește o viață prea bună, deoarece acesta, gelos fiind,

o bătea adeseori. Ambele femei, indiferent că provin dintr-o mediu sătesc ori din unul de oraș, au același tratament de la bărbatul iubit: sunt bătute.

Despre mătușa Matilda, „rudele Liliane și mama ei și tatăl ei spun că bărbatul mătușii Matilda o bătea”. Este vorba despre cel de al doilea soț, un bărbat măcinat de gelozie. „Mătușa Matilda fusese cochetă. Unchiul Alexandru o bătea pentru că era gelos”. Dragostea bărbatului pare să justifice orice act violent al acestuia asupra femeii iubite („o iubea, o iubea unchiul Alexandru, și de aceea avea voie să o bată”).

Aflată la bătrânețe, mătușa Matilda ni se dezvăluie ca tipul de femeie care trăiește din amintiri. Pe măsură ce își arată fotografiile în care era tânără, povestește despre evenimente și rochii purtate, cu lux de amănunte. Viața ei se învârtise în jurul plăcerii, a nevoii de a fi admirată; dar avea de plătit prin suportarea bătailor soțului.

Bătută era Voica și aflăm asta chiar din prima pagină a romanului, când Voica povestește Domnișoarei: „m-a bătut și astă-noapte și mi-a zis: „Na și mai na până ai să te sature și o să pleci”. Și eu: „Dă, câine, dă! Că nu dai în mine, dai în vită, că vită să fi fost și nu munceam atâta pentru tine!” Și-a zis: „Vită, ne-vită, tu să pleci la mă-ta acasă”. Și eu: „Nu plec, mă! Nu plec nici moartă!...”Ce să mai zic: i s-a urcat mânia la cap și a dat turbatu în mine, a dat ca în câini.”

Femeia se supune acestui tratament, fie că înțelege de ce se întâmplă așa, fie că nu. Matilda „se lăsa bătută, lovită, fără nici un cuvânt”, însă alegea ca după aceasta să nu mai vorbească cu el „săptămâni întregi” (singurul protest arătat față de bărbatul ei). Voica, în schimb, are planul ei, obsesiv, de a-și asigura bătrânețile, dar și a acceptării condiției, pentru simplul fapt că își iubea bărbatul.

Aceste două universuri feminine, în unele zone atât de diferite și în altele extrem de asemănătoare, fac ca textele Henriettei Yvonne Stahl să depășească cadrul simplelor relatări ale lumii interioare feminine, în general, și să reflecte, voit sau nu, poziționarea femeilor în cadrul societății (pornind de la raportarea sinelui la lumea exterioră, până la constrângerile impuse social asupra statului femeii).

Cele două opere analizate aici ne fac să ne gândim la prezentarea realizată de E. Filote cu privire la tipurile de femei existente, prezentare bazată pe teoria emisă de Gilles Lipovetsky referitoare la evoluția condiției femeii, de-a lungul timpului. Trei tipuri de femei sunt invocate de Filote: „prima femeie” este „femeia depreciată”, ea aparține „societăților primitive, considerată natură inferioară, subordonată bărbatului, sistematic devalorizată și disprețuită”. Acest tip de femeie este redusă la o entitate dominată de bărbat. Cea de „a doua femeie” capătă un loc mai bun în societate – este „femeia sacralizată, adulată, considerată o adevărată zână a căminului, dotată cu puterea de a schimba, prin educația morală exemplară transmisă copiilor, fața întregii societăți” (ca model prezent începând cu a doua jumătate a Evului Mediu). Acest tip de femeie este

(continuare în pag. 29)

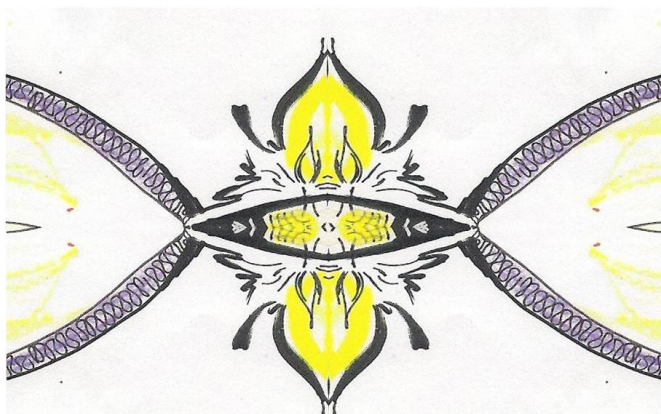
valorizată, se bucură de recunoaștere și i se atribuie un rol semnificativ. Înaintând în timp, lumea modernă și postmodernă crează alt tip de femeie, „a treia” (mai este numită și femeie „nedefinită”) ea fiind cea care alege să studieze, să aibă carieră, să revendice drepturi; este o femeie puternică „ liberă să-și guverneze propriul destin existential”.

Dacă privim cele două personaje ale noastre din perspectiva acestei viziuni asupra poziției femeii în societatea, am putea considera că Voica este o concretizare a primei femei, pe când Matilda ar putea aparține celei de a doua categorii (femeia adulată). Însă în *Mătușa Matilda* rămân prezente reminiscențe ale raporturilor masculin-feminine ale primei perioade. Este evident faptul că cele două femei pe care Stahl le descrie sunt modele tipice de femei românce, care au de urmat drumul lor sub imperiul contradicției dintre năzuințele și sentimentele lor în raport cu prezența masculină (forța masculină) ce le marchează viața și de care sunt dependente.

Atât cu romanul *Voica* cât și cu nuvela *Mătușa Matilda*, dincolo de faptul că autoarea își face debutul în literatura română contribuind la reprezentarea feminină în rândul scriitorilor români, se produce un câștig major creator, cu atât mai mult cu cât sunt prezentate, prin textele literare, destinele femeilor. Astfel Henritte Yvonne Stahl atrage atenția asupra condiției femeii în literatură prin însăși tema condiției femeii în societate și prin realizarea unei pătrunzătoare și realiste analize a universului psihologic și social al personajelor sale.

Bibliografie

1. Cioculescu, Ș., *Aspecte literare contemporane*, Minerva, București, 1972, p. 303-304
2. Filote (Panait), E., „A treia femeie” din proza românească interbelică. *Ipostaze, dinamica reprezentării* (sursa electronică: https://www.philologica-jassyensia.ro/upload/X_1supl_ro_FILOTE.pdf)
3. Ibrăileanu, G., *Spiritul critic în cultura românească* (sursa electronică: <https://vdocumente.com/download/spiritul-critic-n-cultura-romn-biblioteca-ibraileanu-garabet-ibrfileanu>)
4. Stahl, H. Y., *Mătușa Matilda*, Minerva, București, 1977
5. Stahl, H. Y., *Voica*, București, 1966 (sursa electronică: https://kupdf.net/download/henriette-yvonne-stahl-voica_59f33137e2b6f5914d061d3d_pdf)
6. Zăciu, M., Papahagi, M., Sasu, A. (coord.), *Dicționarul scriitorilor români*, Albatros, București, 2002

Petru JIPA

Mathesis Universalis

Spiritul devine disciplină,
O disciplină a spiritului însuși.
Privesc la cer și pe retină
Apar broboanele de tuș.
Ideile răspund necesităților de adevăr,
Emoție...
Într-un cuvânt.
Un gând!
Dar este călător...
Ca o invenție lineară
Ce pătrunde
Într-o materie ancestrală:
Antimateria dintr-un nor.

Dacă

Dacă într-o noapte neagră și urâtă
În somnul tău vin demonii vopsiți,
dacă în gândul tău se sparg cu hula
vapoare de-ntrebări și dor,

Dacă se aud cărările din tine
ce șerpuiesc peste întinderi de năduf,
să nu regreti această turmă
și nu tânji la adevăr!
Căci, de se-ntâmplă toate acestea,
la tâmpla spațiului de vis
apare urma de pe urmă
privită din alt unghi de nor,
iar timpul parcă se contractă
în adierea unui gând proscris,
iar eu te caut, tu mă iartă,
privesc din sufletu-mi de vis.
Dacă se curmă visul...?
Doamne,
Trăiesc acum și mă supun!

Dor de Nichita

În umbră unei șoapte
Se aud necuvinte neuitate;
Un alb de Decembrie
A fost umbrit
De o șoaptă din sânge
Care nu mai vorbește.

Lucia PĂTRAȘCU

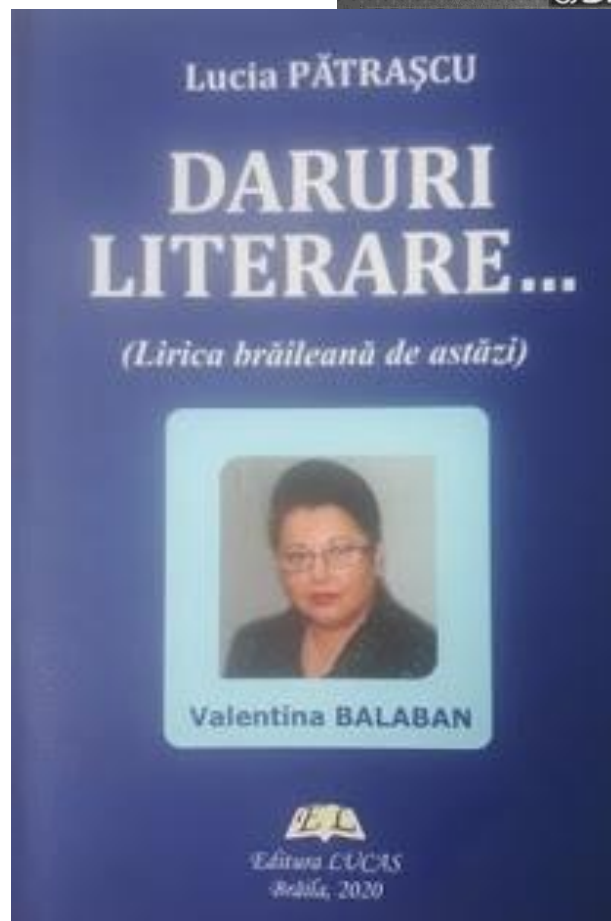
DARURI LITERARE

„Nu este alta mai frumoasă și mai de folos zăbavă în viața omului decât cetitul cărților...” arată cronicarul Miron Costin în lucrarea „De neamul moldovenilor”, pecetluind pentru totdeauna evoluția unei societăți în strânsă legătură cu gradul ei de cultură. Fiecare om, în funcție de preocupările sale și de puterea sa de înțelegere, citește ce vrea, cum vrea, unde vrea și cât vrea. Cartea a fost dintotdeauna un companion discret, fidel și plin de solicitudine. Un prieten gata oricând să te sfătuiască, să te ajute, să-ți aline clipele triste, să plângă și să râdă cu tine, cititorule! „Nu există prieten mai loial decât cărțile”, spune Ernest Hemingway. Dacă păstrăm numai aceste cuvinte și încă ar fi suficient să înțelegem rolul cărții în viața omului.

Dar, dacă ne întrebăm ce putem spune despre zăbava scrisului? Iată o dilemă! Adică, ce-a fost mai întâi? Cititul sau scrisul? Scrisul sau cititul? Logic, Tudor Arghezi limpezește dilema atunci când spune: „*Carte frumoasă, cinstea cui te-a scris / Încet gândită, gingaș cumpănită; / Ești ca o floare, anume înflorită / Mâinilor mele, care te-au deschis.*” Întotdeauna, realizarea unei cărți este o bucurie, o minune ce se înfăptuiește prin dăruirea unui suflet sensibil și binecuvântat către cititor, un alt suflet la fel de îndrăgostit de vraja cuvântului scris. Întotdeauna pentru noi, ca cititori, lectura a fost și a rămas cea mai lesnicioasă modalitate de a ne apropia de un scriitor, încercând să primim cu sufletul deschis trăirile trecute prin analiza intimă a gândirii sale, să le înțelegem și să le apreciem. Povestindu-le pe aripa creației, eliberându-se de toate constrângerile asumate până în momentul scrierii, inima lui se descătușează, devine generoasă și ne invită în taina sa.

Am făcut demersul de a publica o minimonografie de poet (această primă monografie de critică literară dintr-o serie ce va continua!), pentru că, de cele mai multe ori, scriitorii trăitori în orașele mai mici, ca într-o paranteză a timpului și a spațiului, au parte de prea puțină promovare. Numai lansarea vreunui volum incită eventual interesul momentan și apoi aproape nimeni nu știe ce au mai scris acești condeieri în următorii doi sau trei ani. Nimeni nu încearcă să facă o biografie literară a scriitorilor de astăzi din Brăila sau din alte părți, trăitori printre noi, pentru a fi cunoscuți, citiți și evaluați la realul lor nivel de creator (bun sau nu!) acum, în contemporaneitate. Sigur că sunt și excepții! În puțină mea știință, cunosc câteva situații, dintre care aș da numai două exemple apropiate, mai recente. Este vorba despre profesorul și scriitorul Ion Trancău din Tg. Jiu și scriitoarea Cezarina Adamescu din Tecuci, doi oameni speciali care s-au aplecat cu bunăvoință și interes asupra lucrărilor unor condeieri trăitori în zona lor geografică.

Prin acest demers aveți în față o carte scrisă cu intenția de a netezi drumul poeziilor Valentinei Balaban către cititor,

deoarece strădania poetei brăilene de a-și desăvârși situarea în poezia de astăzi este un efort meritoriu. Dar și drumul cititorilor către această poezie. Cum am arătat deja, poposim în lumea literară a poetei cu intenția declarată de a o analiza, de a-i înțelege creațiile și de a o face cunoscută cititorilor săi într-o lumină limpezită de orice păreri contradictorii. Din acest volum nu vor lipsi fotografiile ce aduc dovada activității sale culturale și nici comentariile celor care s-au aplecat cu un ochi îngăduitor sau critic asupra creațiilor sale. Același Tudor Arghezi spunea că: „*Versul rămâne veșnic o înaltă ținută literară.*” Pentru cel care scrie, poezia este cel mai bun mod de a-și exprima trăirile, de a empatiza cu fiecare cititor, iar pentru cel care citește este modalitatea de a înțelege mesajul poetic, ce vine ca o terapie pentru amândoi, donator și primitor. Această creație lirică deschide drumul către noi înșine, purifică și aduce armonie în interiorul fiecăruia, înflorind orizonturi senine spre o deplină înțelegere.

Trebuie să admitem aserțiunea că omul este o determinare de timp și spațiu, ceea ce conferă unicitatea individuală, amprentată definitiv de construcția culturală a mediului în care s-a născut și în care trăiește. De acolo, din acel mediu, își trag seva obiceiurile, miturile, cutumele, poveștile, istoriile, creând reguli ce statornicesc un *dat cultural*. De aceea, atunci când o persoană asimilează toată această bogăție spirituală ce o va forma ca gândire și trăire ulterioară, nu putem conchide decât că viața și-a urmat cursul firesc. Poeta este o visătoare talentată, care arată că spiritualitatea feminină re-

(continuare în pag. 31)

prezintă sursa vieții și învinge nepăsarea prin actul creației. Chiar dacă este vorba despre o poetă care se zbate încă și se creează neconținut pe sine din suferințele și visurile sale, atunci când aceasta simte nevoia să împartă cu ceilalți zestrea sa, alegându-și calea de a face acest lucru prin scris, înseamnă că avem în față un om superior, care cu o sinceritate spontană, necalculată, dăruiește. Este ceea ce face autoarea prin versurile sale!

Vom adăuga o declarație patetică a poetei Valentina Balaban: „Sunt templul / Știutele și neștiutele / Sunt epicentrul / Gânditelor și negânditelor / Sunt un magnet / al muzelor, ispitelor. / Sunt poetesă / În tainița cuvintelor / Sunt freamăt / Din visări celeste / Sunt rază Timpului poveste” (Exist).

Acest volum are intenția de a creiona valențele individualității poetei Valentina Balaban, față în față cu timpul ultimilor douăzeci de ani în care s-a cristalizat impulsul creator și dorința de a se exprima. O femeie frumoasă, expansivă, a cărei biografie a avut suișurile și coborâșurile inerente, ale căror amănunte poeta ne este dispusă a le face publice, acoperindu-le cu o atitudine pozitivă, de bună dispoziție și, mai ales, cu multă empatie pentru cei din jurul său.

Ca cititor al cărților, mereu m-am îmbogățit sufletește, iar curiozitatea firească față de lucrarea unui autor s-a transformat într-o emoție plină de bucurie, îmbogățită de valențe spirituale deosebite. De aceea am simțit nevoia să înapoiez darul primit, prin exprimarea părerilor asupra bucuria mea, fără a folosi un limbaj cu adresabilitate către inițiați, deoarece lectura propriu zisă a unei cărți este un fel de *utile dulci*, cum spuneau latinii, pe care o gustă oricare om, dacă dorește. Acesta este motivul pentru care fac aceste confesiuni. Pentru a afla cât mai multă lume că se scrie și se citește literatură! Veniți alături de cei care prețuiesc cuvântul scris!

Mihai PĂCURARU

CONTUR DE OM

Drumeț obosit, la crucea de salcâm -
ocean întors în timp.
L-am întrebat ades, l-am tot privit,
mușenie de stâncă.
Și după, a dispărut într-o zi,
lăsând în loc un trandafir
Sădit la mine-n suflet -
loc gol fără miresme.

Câți trecători, călători, poposec
în juru-mi,
fără cuvinte, fără gesturi și clipiri:
încet, grădina a căpătat contur de om.

COPIL RĂTĂCIT

Nu pot să vorbesc, să scriu despre mine
atunci când se petrece;
uneori, lumini albastre și roșii
simt cum mă acoperă, și dispar.
De aceea alfabetul de tăcere și
vorbele abis, negru abis...

Îmi place să fiu ca soarele,
în cele patru anotimpuri,
sau două: vara și iarna.
Unii m-ar înjura, s-ar dezbrăca,
s-ar pârloli, apoi ar adormi.
Un superficial exemplu nu e încăpător;
ar trebui aduse lentile
și binocluri pentru spectacol.

Și atunci, unde ai fi, în veșnică
lumină albastră și roșie,
dacă nu într-un copil, rătăcit într-un cer?

RUG BLESTEMAT

Îmi privesc rugul pregătit cu dragoste,
încă de la naștere până acum;
sârguincioși aducători de lemne
și ierburi se-nghesuie...

Nu din făcliile voastre se va aprinde,
nici din priviri sau din dansuri
războinice prelinse șerpește.

Din mine, se va desprinde copilul,
alunecând pe lacrima albă,
și unind fulgerele
le va îndrepta spre rug.

Unde voi fi fiind, Doamne, atunci?

Sibiana Mirela ANTOCHE

Cearcănele ploii...

mi-e sufletul exilat în canionul gândurilor
secondate de neuronii fumigeni
adormiți în condurul cu stele al nopții
e liniște pe lama ascuțită a orizontului
nu dansează nici felia albotină a lunii
nici coconul rubiniu al răsăritului
numai visele sparg banchiza de gheață
în așchii de lumină hialină

curg țurțuri de fluturi pe pleoape
descălțându-mi irișii hăituți de tăcere...

mi-am urcat sentimentele
în turnul de fildeș al izbăvirii
pierzând nasturii cămășii timpului
între zdrențele lumânărilor topite...

mi-am cusut teama cu firul de mătase al ierbii
opintindu-mi lacrimile în cearcănele ploii...

Clocotul cerului

încrucșezi, poetule, cuvinte
născute din fotosinteza azurului
îți înmoi degetele în călimara sufletului
și-mparți cu noi clocotul cerului
cântând simfonia primăverii
la pianul crângului înverzit

îți ninge cu flori de tei peste umeri
amețindu-ți simțurile
te-arunci în vâltoarea scrisului
și nu te-oprești până ce
nu s-a scuturat și ultima petală

ce dulce ți-e versul
ce rotundă ți-e strofa
ce leac dumnezeiesc plămădești
pentru rănilor dureros înmugurite...

îți legi ochii de felia de-argint a lunii
și-i deschizi când curcubeul ți-a tăiat respirația
plouă cu soare în inima ta...

condeiul ți-e șuvoi de lumină
ce pâlpâie în mucul undelemnului încins...

Dezrobita primăvară...

liniștea universului sparge timpanul timpului...

roiesc razele soarelui prin ochiurile ferestrelor
neîntinând candoarea firului de praf
niciodată n-a dansat atâta floare

în poiana-mpânzită de aura dezrobirii
niciodată cocorii n-au cântat din flautul trestiei
trezind zorii deltei în splendidul spectacol

fără niciun efort
primăvara și-a deschis larg corola
zâmbindu-ne ironic dintre ramurile de liliac
n-a știut că-și poate etala deplina frumusețe
în lipsa forfotei umane
uitase cum e să fii regină pe pământ...

planetele-i admiră strălucirea
ceru-i aplaudă regăsirea
ea-și pipăie mugurii și frunzele
să-și poată defini granițele

jubilează
iar noi jinduim să-i cuprindem în brațe clorofila
fără să-i scuturăm niciun gram de polen...

Colivia de iluzii

îți asemăn genunchii
cu trovanții rotilați și-n crustă văcsuiți
de șmirghelul nevăzut al vântului
umerii, cu stâncile pleșuve ale lunii
tălpile, cu brazda învârtoșată a cerului
brațele, cu razele fervente ale soarelui
ochii, cu afinele zețuite-n altarul luminii
părul, cu spicele grâului pârğuit

compus din materia dumnezeiască a
universului

îți mai rămâne vreme
să picuri agheazmă din lacrima ploii
în Călcâiul lui Ahile

te-am descris ca pe Ulise în Cetatea Troiei
numai să pornești cu zâmbetu-ți calin
inegalabila cruciadă a iubirii

i-am pus speranței gaj
colivia de iluzii
atârnată pe terasa de sticlă a rațiunii...

Fatalitate

armele ce-aruncă în aer liniștea
nu-s mașini de război
ci cuvinte
ce mușcă cu viteza luminii
aerul din plămâni
expirându-l pe unicul horn
obosit de rafale de muniții
îngurgitând
glonț după glonț
activând scutul neputinței
violat mișelește
de rânjetul strecurat
printre caninii ghiftuiți
de roiuri de suflete...

Veronica BUMBU
(Rep. Moldova)

LUMINĂ DĂRUIND

Te stingi încet,
pleci în curând,
Arzând timid ca lumânarea –
Cum ceara lacrima
Și-o picură blând...

La fel ca ea, în bezna neagră
Ridici acum la ceruri rugi
Pentru semenii tăi
În nopți de liturgii,

De viață veșnică
În lumi de morți și vii...
...Tu arzi tăcut,
În taină
Lumină dăruind...

CONTESTARE

Evadare aridă a singurătății...
refractarea de dincolo
a opticului primar –
fascinația contemplării
noului sistem de referință.
Imponderabilă,
firea umană, cuceritoare,
autodefinindu-se
„centrul universului”,
contestă prin teoreme și axiome
armonia existențialului cromatic,
creat de o cutremurătoare
rațională inteligență,
se simte firesc,
tot mai mult absorbită
de subtilul acestor minunate
conexiuni, legități universale,
asimilează avid
necuprinsul spectral al creației,
dar, cu cât cunoaște mai mult
cu atât rătăcește în neștire,
devine extrem de mică
în fața magistralei armonii a creatorului,
se dispersează în sistemele necunoscute
ale unităților de măsură SI și CGS.
Doamne, dă-i înțelepciunea de-a nu se rătăci,
în setea ei de cucerire-a ființei...

TU, RAZA MEA

Destroienit de dor,
el, sufletul,
Despică răsărit,
gonind spre infinit

Cu lacrimă în rugi
la Preasfințitul,
Prind clipe efemere
din zbor înnebunit.
Tu, Raza mea,
cu flori de iasomie-n plete,
Cu setea ta de Univers,
cu dor de Cer
de-nvie pietre,
Mă ierți... eu... nu te-am înțeles!
Cerșeai umil din lanul verde,
Râvnei al Cerului izvor,
Și eu,
din frică că te-aș pierde,
Te-am zăvorât necruțător.
Chemarea a cuprins înaltul,
Zvonind că timpul a sosit.
Și eu, ca să-ți opresc asaltul,
Cu mine-n flori te-am împletit.
Și azi, când pleci,
la moartea mea
Te rog să-mi spui,
Rază de cânt,
Acum, când pleci,
din care stea să te culeg?
Pe care vânt?
...Acum, când pleci,
eu cine sunt...
dacă mai sunt? –
Pământ...
Pământ...
Pământ...

GENEZĂ ȘI GÂND

Privesc rana sângerândă a sufletului
cum arde când trece apa rece prin ea –
oare cine îmi sapă atât de adânc această rană?
Aud: „Dragoste nu există!, dragoste nu există!...”
Te-am recunoscut: Ești tu – gând ucigaș!
Îți simt veninul cum trece prin creier,
prin tot sistemul endocrin
pentru a mă distruge, a mă pierde...
„Tu, de unde vii, din care conexiuni ale materiei
tenebre,
materiei apocaliptice,
de unde pornești spre risipirea firii mele?
Tu nu-mi aparții! Tu-mi ești străin – gând utopic
pentru că TATĂL meu este Dragoste și Lumină.
Eu nu te puteam crea, pentru că eu
nu îmi sunt sinucigașă,
cred în dragoste, în iubire –
o dăru și o aștept mereu...
Te detest, gând ucigaș, și te izgonesc –
piei, din orice celulă, din măduva firii!
Dragostea există! – auzi?
Rana să mi se vindece
cu mirul divin al luminii,
cu harul ceresc al învierii!...
Slavă ție, izvor dătător de viață,
TATĂ CERESC!

Vasile Dan MARCHIȘ

CONCURSUL IADULUI

Încercând să fac o scriere nu doar pe măsura credincioșilor
 ci și a ateilor,
 muza mea mai anostă ca oricând
 m-a abordat astfel:
 „Prin asta unde vrei să ajungi,
 în rai sau în iad”
 I-am răspuns că în rai nu-i cazul,
 cum că e de prisos a încadra doar în ultimă instanță
 fericirea în poezie...”
 „Bine, fiu!” îmi semnaleză muza ca un ghid sau
 impiegat .
 Mi se impune să călătoresc (în concurs)
 prin iad pe un drum
 cu restricție de viteză și greutate.
 Adică, pe jos și cu greutate mai mică
 de cum îmi pot închipui,
 de parcă măsoar cu pasul Istoria, și Geografia
 concret spus: tot ce a fost
 și este în lume sub dimensiunea cea mai vastă-
 sărăcia...
 Cică așa cere concursul
 și să nu par suspect
 deoarece prin orice poți deveni suspect
 mai puțin prin sărăcie
 și că așa trebuie să întrec melcul:
 nu în mișcare ci la răbdare...
 -Gata, urcă pe cântar, îmi spune ghidul!
 Urc pentru a fi cântărit...
 -Ești prea greu! Conform regulamentului concursului
 nu-ți este îngăduit să călătorești cu această greutate!
 Dar dacă vei slăbi câteva kilograme
 prin ce metodă vrei,
 fie prin efort fizic, regim sau post,
 ți se va da totuși un bagaj ... cât de mic...!”
 În timpul călătoriei prin căldura extremă și post,
 slăbesc într-atât încât mi se permite
 să iau ceva la mână nu înainte de a fi întrebat
 ce profesie, hoby sau pasiune am.
 Spun că pe lângă altele sunt poet și astfel
 mi se dau câteva coli de hârtie și un pix...
 Încep a scrie parcă mă debarasez de materiale
 inflamabile
 Scriu parcă mă dezbrac de haine cuprinse de foc
 Prin cuvintele de foc sau prin focul de cuvinte,
 inima îmi este mai mult decât un pompier.
 N-au stins pompierii într-un ritm mai alert cu apă
 câte cuvinte a stins și stinge inima cu sânge...

Mi se dă apă! Multă apă, să pot transpira ...
 Ca acest fenomen
 să se numească transpirație nu foc...
 Nu trebuie să am transpirație de foc...!
 Scriu parcă transpir...
 Transpir parcă scriu...
 Exist ca un subiect ușor inflamabil înconjurat de foc,
 exclus din gramatică
 din criza de verbe și pus pe lista de rezervă
 a acesteia
 în așteptarea unei eventuale minuni...
 Și totuși scriu că nu-mi este teamă că-l vor lua pe
 Dumnezeu minunile înainte
 în acest sens...
 Tatăl Ceresc nu săvârșește minuni din indulgență...
 Dumnezeu nu se ocupă de fleacuri, nici nu va scrie
 nimic în locul meu...
 De aceea am speranța că voi trăi cât
 mai am ceva de scris...
 Scriu cu transpirație să nu mi se impună
 (ca păcăleală)
 să folosesc altceva în acest sens...
 Să nu ia foc cuvântul...
 Consum doar apă ...
 Poți părea suspect și depunctat
 consumând orice produs,
 mai puțin când bei apă...
 Parcurgând în asemenea condiții iadul la pas, pe jos
 și introducând cu lux de amănunte durerea în poezie
 nu știam că mai poate lipsi ceva pentru ca această
 prestație să poată fi apreciată pe măsura așteptărilor
 până l-am văzut pe Dumnezeu
 cum se miră de mine...
 De ce se miră...?
 Întreb astfel deoarece nici nu știu cu cine am
 concurat...!
 Poate am concurat de unul singur...
 Nu mi se spune nimic în acest sens...
 Ar fi de prisos să mi se dea un alt fel de distincție
 după mirarea respectivă...
 cum ar fi "Premiul iadului"!

CĂDEREA UNEI FRUNZE

Ce pot scrie să nu par suspect
 Să nu se pară că doar imit ceva, că plagiez,
 ori că am ceva cu cineva!
 Da am găsit subiectul :
 Căderea unei frunze
 sau zborul pufului de păpădie
 care s-a desprins de lângă mine în văzduh
 fără aripi,
 fără intermediari,
 fără complimente...
 Fără aceste elemente
 chiar și în cădere voi părea inferior
 și față de frunze...
 "Vezi cum te exprimi, îmi murmură muza,
 Să nu pari că doar îngâni în poezie căderea frunzei,
 astfel vei fi considerat un simplu actor.."
 Am găsit procedura !
 Nu prin creion sau prin alte instrumente de scris
 nici prin viu grai deoarece

(continuare în pag. 39)

Maria FILIPOIU

CARTEA ESTE IUBIRE SUFLETEACĂ (sonet creației)

Prin lumea grăbită către uitare,
cartea este iubire sufleteacă,
ce în cuvinte poate să grăiască
sentimente pe-a dorului cărare.

Un mire devotat să întâlnească,
aleargă muză pe-a ochilor zare,
în stihuri să fie revelatoare
și cu poetul să se logodească.

Încununați de brațele solare
se-avântă spre veșnicia cerească
să le dea zeii binecuvântare.

O poezie vrând să plăsmuiască
din sentimente călăuzitoare,
pe aripi de vis plutesc să renască.

POPAS ÎN REGATUL CUVÂNTULUI
(sonet gândului înaripat)

Pe glasul slovei dau gândului avânt
să-mi pot duce vis pe plai de baladă,
când scriu pe iarbă, într-o acoladă,
taina inimii cu sacru legământ.

Zeilor să-ntind masă-mbelșugată,
gându-n covata sufletului frământ
și aprind stele în candelabru sfânt,
pentru o cină binecuvântată.

Pe masă le așez cugetul răsfrânt
peste pădure cu-a versului mladă,
învăluit de-al poeziei veșmânt.

Cuvântul de-a nu fi uitării pradă,
din stihuri îmi brodez acoperământ,
când plânsul îngerilor gându-mi scaldă.

DE IUBIREA POEZIEI (sonet gândurilor înrouate)

Se scurge roua gândurilor mele
în condei, cu a inimii cerneală
și nefericirea clipei mi-o spală,
când mă inundă o ploaie de stele.

Dar mă înalț pe-a versului spirală,
cu pana gândului s-ating astrele,
de dor împletit pe șirag de perle,
năzuind o iubire siderală.

Pe lacrimi stelare, scurse în cuvânt,
vibrează a poeziei lumină
și magia ce dăinuie în descânt.

De iubirea poezie suspină
tristeți în umbra destinului înfrânt,
când moartea pe chip coboară cortină.

SUFLETUL DEZBRĂCAT ÎN POEZIE

(sonet spiritului visător)

Fericit e condeierul ce-și pune
sufletul dezbrăcat în poezie,
cu primăveri pe-a gândului câmpie,
citoritori în stele să-l încunune.

Pe căi celeste duce-n pribegie
gândul înaripat de pasiune
să nu se prăbușească în genune,
și să nu vadă îngerii ce scrie.

Își leagă speranța de timp voiajor,
când se dăruiește cu spirit boem
iubirii ascunsă-n umbra muzelor.

Din cuvinte răstignite în poem
privește spiritul veșnic visător
și așteaptă dezlegare de blestem.

ZESTREA POEZIEI

(sonet de Ziua Poeziei)

Comoară de grai ne-au lăsat străbunii
în lira versului cu incantații
să-i crească moștenirea în creații
și faima să-i sporească-n ochii lumii.

Cu ei poartă ecou de grai românesc,
poeziei spre a-i fi sărbătoare,
ce reverberează-n albastră zare
pentru moștenitori de neam strămoșesc.

Au însuflețit glasul poeziei
să răsune de armonii duioase
în tril pe portativul memoriei.

Din roadele în versuri generoase
vor savura zeii pe Calea Lirei,
ofrande ce-n cuvinte sunt mănoase.

MAGIA CUVINTELOR

O magie de cuvinte
cu alai vine în minte
și-mi lasă gând încâlcit,
pe rânduri de-a fi-mpletit.

Eu mă rog cu-nțelepciune
Domnului, pentru minune,
să-mi descâlcească gândul,
de-a-l veșnici cuvântul.

Dar cu ploaia lacrimilor
n-am stins focul cuvintelor,
ce fumegă-n urma lor
sentimente care dor.

La razele versurilor
ca jarul perseidelor,
le las citoritorilor
în poeme, cu-al meu dor.

În ele mi-am pus dragostea,
de-a le iubi cu inima,
când eu nu voi mai putea,
fiind cenușă de stea.

Dumitru ANGHEL

RĂNI CĂLĂTOARE de Florin BURTAN

Volumul „Răni călătore”, Editura NEUMA, Apahida - Cluj, 2019, 146 de pagini, semnat de scriitorul Florin Burtan, adună cincisprezece titluri de *proză scurtă*, premieră editorială în palmaresul de creator al *poetului* teleormănean, după „o terapie” intensivă în plan sentimental, pe o fundamentală emotivă și un registru... ușor liric și imprevizibil, cu variațiuni și tonuri în contrapunct ideatic, cu *răni*... sufletești, care au trecut, care s-au dus și a rămas doar ecoul lor nostalgic, în urma unor vremuri de restriște, de suferință, cu nuanțe de alean și de tristeți, fără acoperire, fără justificări uneori.

Un volum de literatură de contrast, între *epic* și *liric*, doar aparent separat în limitele structurilor compoziționale, într-un echilibru stilistic, în care se contopesc, de la debutul editorial al poetului Florin Burtan cu placheta de versuri „Flaut pe răni”, în 1979, alte treisprezece *cărți de poezie*: „Valea plângerii”, „Izgonirea din rai”, „Înstrăinări”, „Insomnii”, „Triumful disperării”, „Poeme de dor”, „Obsesia labirintului”, „Poeme de odinioară”, „Partea mea de târziu”, „Elegii din cătun”, „Flaut pe răni” (cele mai frumoase elegii, antologie, 2014), „Grădină amară” (antologie, colecția *Opera Omnia*, 2014), „Tu ești demultul, mierea spulberată”, „Tren printre zodii”; și trei cărți de proză: „Pedepsele”, „Amurgul zăpezilor” și „Atelierul de tâmplărie”.

Dar există atâta echilibru compozițional între poezia și proza scriitorului Florin Burtan, încât numai dacă ar păstra titlurile *schite*... din volumul de proză scurtă „Răni călătore” și le-ar transforma în *poeme* cu rimă împerecheată, încrucișată sau îmbrățișată, ar rezulta o mândrețe de carte de versuri cu „Răni călătore”... *lirice*.

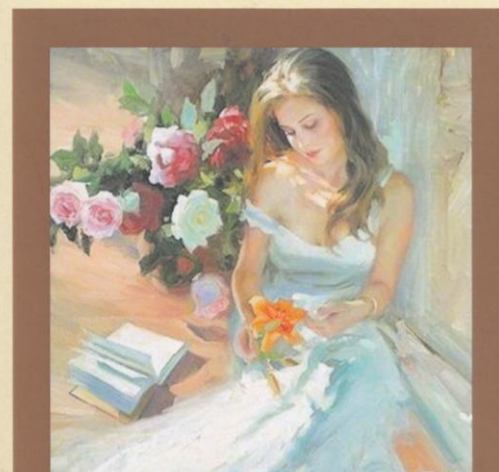
Așadar, volumul se deschide cu micro-schița „Moartea fântânii”, pe doar patru pagini: „Fântână binecuvântată, să potolească setea, să țină satul în putere și-n primeneală. Fântâna lui Dedu – așa am apucat-o eu și așa i se spune. Cine o fi fost Dedu asta, nu am știință, vorbele de început și-au pierdut culoarea, oamenii au uitat” (Op. cit., pag. 5), ca să nu mai existe niciun dubiu, aveam de-a face cu „Amintiri din copilărie”, locul nașterii scriitorului Florin Burtan, comuna *Crângu*, fostă Ologi, la fel de dragă și de nostalgică precum celebra Humulești din literatura inegalabilului clasic Ion Creangă.

Proza scriitorului teleormănean Florin Burtan este ușor atipică pentru specificul zonei epice de Sud, între ruralul emoțional al clasicului Zaharia Stancu și luciditatea narativă a prozatorului de ultimă generație Valeriu Ioan Găgiulescu ori fantezia belicoasă a lui Dimitrie Stelaru, ambii din Turnu Măgurele, dar păstrează nota inconfundabilă a valorii literare, promovată de Gala Galaction sau Marin Preda.

În consecință, asumându-mi un *risc (!)* de neaderență la orice altă opțiune de cititor, insist pe cantonarea scriitorului Florin Burtan în arealul literar de Sud și-i recunosc, fără exagerare, elementele de

FLORIN BURTAN

Răni călătore

Editura
NEUMA

acceptare a sa în marea familie a literaturii valoroase din această parte de țară, și în comportamentul liric, unde are o contribuție meritorie, dar cu certitudine și în zona prozei cu totul particulară, a cărei tonalitate o aminteam mai sus.

Florin Burtan promovează o tehnică a prozei scurte și-și exersează apetențele compoziționale pe texte de mică întindere, care-i asigură valoarea epică tocmai prin senzația de miniatură, ca într-un scherzo muzical, în care dirijorul și instrumentiștii abia dacă reușesc să-și controleze linia melodică reală. Prozatorul Florin Burtan scrie în maniera inconfundabilă a prozei literare de Sud, marcată de stilul și personalitatea celui mai convingător, agresiv și original scriitor modern, Marin Preda, alături de o pleiadă de condeieri capabili să definească un reper stilistic în domeniul prozei, care să înceapă cu Zaharia Stancu și să se încheie într-un adagio maiestuos cu autorul Moromeților. Florin Burtan adaugă, discret și convingător, note stilistice definitorii *literaturii de Sud* prin volumul de *proză scurtă* „Răni călătore”, deși eu îl așezasem cu drepturi depline în rândul *poetilor* români contemporani.

În fiecare dintre cele cincisprezece partituri de epică sentimentală din această carte există o frântură de suflet românesc dintr-o biografie națională, pe care Florin Burtan și-a asumat-o în limitele unei intimități, pe care fiecare cititor și-o poate revendica, într-un colțișor de existență, pe cât de banală, de firească, pe atât de originală: „Trudiseră, amândoi, vreo zece ani, pe meleaguri străine. Dormiseră și mâncaseră pe apucate, hotărâți să pună ban peste ban, să-și împlinescă

(continuare în pag. 37)

visul" („Căderea din cântec", pag. 10); pe un laitmotiv existențial românesc din orice reper temporal, dar cu trimitere expresă și inconfundabilă spre *exodul* contemporan al ceățenilor noștri spre toate colțurile Europei, într-o acomodare rapidă de identități de altă naționalitate și de moduri de viață cu totul și cu totul altele decât neoașismul nostru.

Proza scriitorului Florin Burtan păstrează toate modulațiile stilistice ale literaturii de câmpie, câmpia de Sud, cu toate năzdrăvaniile frazării originalului Zaharia Stancu, din Salcia natală, ori din Alexandria, Roșiorii de Vede, Turnu Măgurele... sau *Secara*, locul nașterii mele!, pe care-l amintesc din motive de emoție primară. Deși poezia *poetului* Florin Burtan m-a convins pe deplin de valoarea și potențialul său de creator de literatură, volumul de *proză scurtă* „Răni călătoare" m-a fascinat și mi-a stopat... posibilele „împotriviri" de aprecieri de analiză critică, pentru că, în cartea domnului Florin Burtan, m-am regăsit cu tot universul copilăriei mele de la Secara, de care amintește într-un episod epic și, din acest motiv, ca și din altele de factură literar-valorică, recomand volumul „Răni călătoare" cititorilor cu nostalgii prestocantabile evidente.

Proza scurtă dar foarte valoroasă a scriitorului Florin Burtan are mereu alte izvoare de inspirație, dar toate au un singur reper sentimental: satul românesc de Sud, cu toate nuanțările și unicitatea inconfundabile. În fiecare dintre schițele sale, Florin Burtan are o fabuloasă manieră de a realiza mereu o altă personalitate, un alt personaj, cu o altă biografie și, mai ales, cu o altă „hachiță" caracterologică, o *galerie* de figuri umane, din care cele mai multe se alătură i-postazei portretistice generalizatoare pentru *arta portretului* atât de particulară scriitorilor din Sud, de la Turnu Măgurele până la Alexandria, Roșiorii de Vede...

Prozatorul Florin Burtan, fin observator și rafinat cititor, a găsit formula magică, cu totul specifică, a zonei literare de Sud, pentru că, sigur, s-a încadrat, conștient și talentat, în universul epic al literaturii de excepție încadrată între Zaharia Stancu și Marin Preda. Stilul narativ de un manierism reprezentativ al celor două nume grele ale literaturii de margine s-a răspândit rapid ca un puseu... pozitiv de virus cultural, iar Florin Burtan n-a putut scăpa de... impacul pozitiv al acestei specificități literare.

Florin Burtan a avut însă tactul, orgoliul și mândria de a sugera, pe aceeași „linie melodică" a literaturii de Sud, și o altă formulă de exprimare narativă, cu inteligența inspirată a celui care lasă să se înțeleagă că poate și are dreptul să adauge nuanțe convingătoare la specificul literaturii române de margine: „Cohorta de femei trebăluiește aplecate peste firele de roșii, de ardei. Li se urcă fustițele, dezgolindu-le pulpele, coapsele. Maruse le ciupește, în treacăt. Femeile chirăie rușinate, își revin din încovoiala lor, acoperindu-și pieptul cu brațele, să nu li se vadă zăpada albă a sânilor" (pag. 56).

Cum spuneam mai sus, *poetul* consacrat Florin Burtan a vrut să se detașeze de formula literară *lirică*, cea mai convingătoare, și să încerce altceva!? Nu

știu dacă a făcut bine sau rău „plusând" pe o altă formulă literară, dar volumul de *proză scurtă* „Răni călătoare" îi poate oferi șansa să aibă succes și în plan epic. Florin Burtan este un *prozator* cu apetit tematic rural, filtrat de o nostalgică și sentimentală apartenență la *grupa de sânge* a liricului, care nu reușește să-și direcționeze efluviile sentimentale spre alte zone de iubire pământeană, în afara geografiei copilăriei sale din satul natal. Schița „Fuga din copilărie" este o altă secvență memorialistică din tematica majoră a volumului, care accentuează tempoul sentimental al satului copilăriei fericite din.. *humuleștiul* teleormănean, *Ologi* sau *Crângu*: „satul românesc tradițional a luat-o razna!" „În acea vară, balurile se țineau lanț. Veniseră liceenii și studenții în vacanță" (pag. 64).

Stăpânește profesional și *arta portretului* Florin Burtan: „Poartă pălărie de fetru, împinsă nițel spre ceafă. Ochelari de soare. Pantalonii prinși cu o clemă, să nu atingă lanțul uns cu vasilină, să se murdărească. Îi place să umble îngrijit; cămașă scrobită, călcată cu nădejde, neapărat albă, pantofi-lună, ceas înfipt în buzunarul vestei. Bărbierit «la sânge». Tuns periuță. Om în putere, cu meserie frumoasă și bănoasă - dogar" („Drumuri în noapte", pag. 95), într-un registru portretistic, cu variațiuni și tonuri în contrapunct ideatic. Este și un stilist inconfundabil, agresiv prin stabilitatea semantică a frazării, cu izbucniri impetuoase de sentimente contradictorii, pentru a-și nuanța, probabil!?, sursa provocatoare de emoții și reacții ori descumpăniri de tot felul!?

Florin Burtan, om al locului, din zona de Sud a României, nu putea rata un monument de istorie... traumatizantă, precum *colectivizarea*, cu toate dramele personale ale țăranilor, agricultori harnici, cu pământ roditor câștigat de bunicii lor după Reforma lui Al. I. Cuza și după primul Război Mondial, care au încadrat cea mai aprigă și mai nedreaptă suferință: despărțirea de *pământul* lor: „Vremuri tragice, dure-roase. Odată semnată nenorocita cerere de intrare la colectiv, oamenii au simțit că le fuge pământul de sub picioare. Nu orice pământ, nu un pământ oarecare, fără chip, fără nume, ci pământul lor" („Satul de țărană", pag. 108).

„*Răni călătoare*", un volum de proză scurtă, cu frisoane epice de o densitate uneori mai mare decât faptele de viață normale, într-o stilizare de umbre și lumini, care punctează convingător apetențele *lirice* ale *poetului* Florin Burtan.

Geo VASILE

MIHAI MERTICARU - POETUL POLICROMIILOR MUZICALE

Scriitorul nemțean Mihai Merticaru, poet, eseist și gazetar, membru al Uniunii Scriitorilor, autor al unei impresionante opere, a debutat în 1992, cu volumul "Vânătoare princiară" apărut la Editura *Cronica* din Iași, urmat apoi de "Arta euritmiei", de alte și alte volume, tipărite în Moldova, Ardeal, în Capitală, dar și la Chișinău, unele fiind traduse în engleză, italiană și franceză.

Bref, Mihai Merticaru este nu doar un poet, pur și simplu, ci și un veteran al sonetului românesc, alături de Mihai Eminescu, Al. Macedonski, Victor Eftimiu, Tudor George, Vasile Voiculescu, de regretatul Radu Cârneli etc.

După părerea noastră, sonetul este cea mai dificilă specie poetică, formal și conținutistic vorbind, părere ce ne este confirmată de însuși autorul cărții la care ne vom referi, *Vis și abis* [89 de sonete], Editura Mușatinia, 2018, 127 p., al douăzecilea volum de poeme și al șaselea de sonete. În introducerea intitulată „Sonetul - regele poeziei”, în 4 pagini de detalii tehnice, se referă la prozodia celor două catrene urmate de cele două terține, formulând interesante observații de istorie și analiză literară privitoare la sonetul european și românesc. Nu sunt uitate terținele unui Omar Khayyam cu motivele sale poetice universale *carpe diem, carpe rosam, vanitas, vanitatum vanitas*, sau aforismele unui Li Tai Pe, ori versetele din *Cântarea Cântărilor*...

Așadar, în ciuda corsetului de formă fixă ce implică faimosul ritm endecasilabic, sonetul seduce de sute de ani prin muzicala, magica euritmie intraverbală, prin *suplețe și farmec*: "Împărțim un vis și-o împărție./ o inimă cu două luminișuri./ Un munte cu abisuri și suișuri/ Și-un fermecat izvor de apă vie// Ne cățărăm pe-aceleași povârnișuri./ Cât mai departe de viața pustie./ Dragostea ne e marea bogăție/ Cântăm pe-o vioară cu două arcușuri// Adesea ne-ntâlnim în același gând, Vrăjiți, rătăcim printr-o melodie, Ne troienim în iluzii surâzând// Și ne-nzdrăvenim într-un suspin plâpând. Murim și-nviem într-o feerie, Amurgul amâne-se sine die ! ". Majoritatea sonetelor din *Vis și abis* sunt poeme de iubire ce capătă pe alocuri accentele unui imn cosmic, căci iubirea ca și poezia înseamnă pentru poet ieșirea din timpul istoric și intrarea în sacralitate: "Un veac nesfârșit, clipa mi s-a părut./ Orfice reverii, înlănțuire./ Se schimbă universul într-un sărut/ Și negurile, toate, au dispărut./ Că în orice poveste de iubire/ Mai intră și-un strop de dumnezeire."

Mihai Merticaru pare să fi citit totul în materie de sonet, inclusiv studii critice, în literatura română și universală (de la Dante la Rilke, să zicem!), este un spirit cultivat, renașcentist, un român îndrăgostit de valorile perene ale *națiunii și religiei*, vorba lui Eminescu, și totodată un *uomo universale*, pare-se francofil, dovadă fiind *Parisul* în suita celor 14 sonete, precum și lexemele din limba lui Ronsard.

Titlurile sonetelor baleiază și mărturisesc cele mai

Boem@ (135) 5/2020

disparate subiecte, personaje, concepte tip pasiune, muză, ochi, unicitate, portret, magie, poetul urgisit (este vorba de Ovidiu, poetul năvalnicei iubiri precum și al remediilor de desvrăjire, primul poet deținut politic, cum îmi place mie să spun), dar, nedomerire, timonier, sublimitate, iubire, visător, eros, tandem, anxietate, decădere, tinerețe, despărțire, nălucire, finitudine, testament, precum și ambitusul atotcuprinzător, copleșitor lexical și tematic al sonetelor în dicțiunea neoclasicului modernist, maestru al acelei *ars combinatoria* până la cota lirismului ludic. Să oferim cititorului încă un sonet de o rarismă frumusețe imaginifică, sideral - muzicală. Iată ce ne spune ruda modernistă a *magului călător în stele*: "Când voi pleca și eu din lumea asta/ Nu vreau să-mi spuneți decât noapte bună!/ Și să aud doar clopotul cum sună./ Ceahlăul să-și elibereze creasta./ Să-ncap doar eu alătura de lună// Și când o fi, să vină și nevasta./ iubitoarea de-o viață, isihasta./ Soarele-n urmă-mi, poate să apună./ Așa păși-voi într-o lume nouă// Cu picioarele spălate în rouă./ Sonetele le las pe toate vouă// Că eu voi sări deasupra unui nor./ preafecit că am învățat să zbor/ Prin toate galaxiile călător".

Ca orice liric ce se respectă, Mihai Merticaru operează cu iluzii poetice și eresuri dar și cu oglinzi plimbate de-a lungul drumurilor realității, cu imponderabile sufletești, cu mituri, cu valențele visului și resemnarea aferentă inexorabilei curse a timpului, recunoașterea *finitudinii* vieții noastre, vorba poetului, totul dublat de o solidă conștiință estetică, de unde și încrederea că poezia sa tot va lăsa pe lume o urmă în acel spirit al odei horațiene consolator: *non omnis moriar* sau al acelor maeștri "Care-au învins invincibila moarte"

În privința scriiturii, Mihai Merticaru are, arareori, ce-i drept, acea temeritate a locului comun, aflat fiind sub incidența, id est exigența rimei tip *abba* (luminoase - duioase, lumină - deplină) ceea ce înseamnă totuși o cădere de tensiune lirică. Numai că poetul nemțean nu face parte din acea categorie a artiștilor ce vor să epateze burghezul cu orice preț, demonstrând pe parcursul cărții performanța unor rime inedite tip *transpiră-hetairă, lustrale-astrale, culori- lucori* etc., neașteptate în versuri de o rarismă intensitate.

După ce îi pomenește ca pe niște repere perene ale Orașului Lumină („Parisul, de miracole cunună”) pe Manet, Matisse, Corot, dar și pe "Al nou-lea Ludovic, mare rege", poetul continuă: "Colette și Beauvoir, celebre colege./ Oricum nu-i dat oricui minuni să vadă./ Parisul doar conține o-miriadă".

În aceeași suită de sonete dedicate Parisului, cu celebrele sale bulevarde și Versailles-ul Regelui Soare, poetul focalizează punctul de maximă atracție printr-o metaforă-șoc, memorabilă: "La Lu-vru pare că palatul arde./ Lumea-i in delir, se calcă-n picioare./ E-o luptă corp la corp, care pe care./ Nu mai lipsesc decât niște petarde". Plimbarea pe Sena? O veritabilă *simfonie* ce te face să cunoști *suprema frenezie*. Firește, poetul nu putea rata invitația universalului Brâncuși în atelierul-muzeu: "Cu

(continuare în pag. 39)

barba-i bogată pare Dumnezeu (...)/ Eu îl privesc și el cioleşte mereu./ Zâmbindu-mi oltenește de după nor/ O pasăre și un pandant scilpitor/ Se desprind ca aurul de minereu/. Din marmură din bronz, din ghips și din lemn/ Răsar negrese , blonde domnișoare/ Setea de nemărginire creștând semn". Rând pe rând, îi va întâlni la modul simbolic, memorial sau livresc pe marii noștri exilați Cioran, Eliade, Ionesco, C.V. Gheorghiu și chiar pe Casanova. Și totuși între Paris și Piatra Neamț, opțiunea poetului român este în favoarea orașului de reședință: " Vrei să mă seduci, vicleanule Paris?/ Inima-mi beteagă mereu îmi spune/ Că-n vatra ta s-ar face un tăciune,/ Declin, deci, mesajul tău sui-generis." A se observa rima de excepție de mai sus, în care excelează, hic et nunc, doar un Tavi Soviany sau Șerban Foarță..

Scriind sub pecetea mării școli poetice interbelice românești (Barbu-Bacovia-Bлага-Dan Botta etc.) dar cu precădere a modernismului românesc și european de secol XX, Mihai Merciaru probează și prin această recentă carte valențele lirice ale mării simplități, echilibrului, tandreții, ale umorului ca bun simț. Relația poet-poezie este una de la credință la imolare, la răstignire întru cuvântul generator al învierii, al prezenței *în lumea viitoare*.

Încredințat ca și Dante, că "Iubirea, [e] a Universului axă", Mihai Merciaru cochetează cu abisul precum Pascal, între o vitalitate debordantă și un asfințit firesc, stări aparent antinomice, de fapt complementare. căci iubirea fără puterea iluziei, nu există. Pledoaria subliminală a poetului induce cititorului credința că viața nu se sfârșește odată cu moartea, că destinul uman e deschis spre infinit, îmbinând microcosmosul cu macrocosmosul, și totodată forța și transcendența imaginației (iluziei!) care caută și creează infinitate peste tot și în toate.

Poet al unor policromii muzicale, al evanescențelor și nestematelor scripturale ce ridică tropul lirismului românesc la puterea ultimei modernități via Eminescu, Baudelaire, Rimbaud, Macedonski, Mihai Merciaru nu uită de osârdia jertfelnică, epifanică a Poetului, dedicându-i unul din sonete pe care îl cităm în întregime pentru frumusețea sa cvasi religioasă: "Poetul îmbracă lumea-n cuvinte,/ Zestre blestemată, de el, se ține,/ Ocean de patimi sub ceruri senine,/ Cu îndoiala, frate necuminte.// Firea-ntreagă-i arde -n flăcări divine/ Furnal încins în inimă și-n minte,/ De-abisuri și nemargini pendinte,/ Viață nestinsă, poemul susține.// Când blânda noapte-n suflet îi pătrunde/ Și muza în tâmpile îl săgetează,/ Lumini stăruitoare-n mintea-i trează.// Dezvăluie mii de minuni rotunde/ Cum nu găsești altundeva niciunde/ Și-ntregul univers se-nflăcărează."

Un poet în plină ascensiune creatoare.

acestea pot părea elemente
suspecte cu care se pot copia sau imita orice
mișcare
sau sunete neprevăzute
lau însăși frunza !
O ridic la înălțimea unui copac obișnuit
Nu mai sus nici mai jos ca astfel să se creadă că
execut
mișcări suspecte
ci astfel,frunza să aibă timp să cadă în voia ei...
De la înălțimea respectivă las frunza să cadă...
Ea coboară spre pământ ...
La un timp îmi întind mâinile sub ea
Aceasta îmi cade în palmă...
Astfel i-am dat frunzei ocazia să cadă cum a vrut
ea.
Chiar în palma mea...
Nimic suspect...

EXTREMA MIRARE 2

Probabil exist fiindcă
Dumnezeu se miră că-mi este greu să
găsesc un loc unde să plâng fără să fiu văzut de
nimeni
și că nu mă mai mir pe nimic...
Unde să plâng...
Este un lucru nefiresc a plânga de fericire
în văzul celor ce plâng de nefericire...
De nefericirea că nu mai au nimic...
Dacă nu mai au nimic,pe ce să mă mir?
Să-i spun la cineva,cum de îi este frig dacă
are mai multe rânduri de haine pe el ...?
Sigur acesta mi-ar spune apoi:
"Cum să nu-mi fie frig dacă sunt desculț..!"
Păi de ce e desculț?
De sărăcie,sau că e nebun...?
A vrut el să fie sărac,sau nebun...?
A te mira pe cineva care nu vrea să fie sărac
sau nebun,e un lucru nefiresc...
Dacă Dumnezeu ar vrea să vină la mine
în chip de om sărac
ar fi doar un pretext figurativ
ca a unui actor,
dar Tatăl Ceresc nu e actor care face haz de
necazul altuia
și știu că nu va veni astfel...
Că doar ar vrea ,e un lucru firesc
pe care nu am de ce să mă mir....
Iar dacă ar dori să vină la mine
în chipul celui mai bogat om ,
ar fi la fel un pretext fără noimă
deoarece știu că nu va veni astfel,
fiindcă pe persoane
și pe lucruri care ne înconjoară
nu am de ce să mă mir
când Dumnezeu este mai presus de ele...

Camelia ARDELEAN

Marioara Ardelean – Copilul din inima mea

Marioara Ardelean (n. 1950), un nume deja cunoscut în literatura hunedoreană pentru copii, se află la cel de-al cincilea volum al său (*Versuri cu lipici pentru pici*, Editura StudIS, Iași, 2019), cu o prefață de Petre Crăciun, primind până acum referințe critice favorabile de la nume cunoscute ale literaturii române.

Regretata profesoară Maria Toma Damșa, critic literar și membră a Uniunii Scriitorilor, afirma despre volumul de debut al Marioarei (*Universul copilăriei*, Editura Emma, Orăștie, 2015), că “ascunde un real talent, autoarea știind că slova de foc (talentul) și slova făurită (munca migăloasă cu cuvântul), împărecheate-n carte, se mărită, cum spunea marele nostru Arghezi”. Despre cel de-al doilea volum al său (*Din tainele poveștilor*, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2016), poeta Adriana Tomoni susținea: “Marioara Ardelean citește cu ușurință sufletele prichindeilor, știind să le atingă corzile sensibile... Basmele sale sunt luminate de candoare, captivante, cu un fir epic simplu, clar, proaspăt și măiestrit desfășurat... Literatura este mai bogată cu încă o carte, care își găsește locul între cărțile marilor povestitori, intrând în nemurire”. Într-o amplă prefață, profesoara și scriitoarea Elena C. Petruț sublinia, referitor la cea de-a treia carte a Marioarei (*Alfabetul poeziei*, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2017): “Apreciem volumul de poezii asupra căruia ne-am aplecat ca fiind o carte atractivă, ce oferă copilului o mulțime de informații utile. Poeta a găsit calea pentru stărnirea interesului micului cititor, oferindu-i exemple, mesaje cu valoare educativă certă. Înlesnește drumul spre cunoaștere, folosind un limbaj cald, expresiv, cu tente umoristice, dezvoltând teme care plac majorității copiilor”.

Poezia de debut a volumului asupra căruia ne-am propus să ne aplecăm (*Copilul din inima mea*, Editura Armonii Culturale, Adjud, 2018) este una patriotică, poate și datorită faptului că anul în care a apărut cartea a coincis cu cel al comemorării Centenarului Marii Uniri din 1918, amintind istoria însângerată și eroismul neamului nostru și încercând să trezească, în sufletele micilor cititori, iubirea pentru pământul unde au văzut lumina zilei și unde își au rădăcinile. Versurile “Toți avem o datorie:/ Să păstrăm cu strășnicie/ Mândra țară românească,/ Zestrea noastră strămoșească” (*Tricolorul*) reprezintă un îndemn sincer la a veghea asupra renumelui și suveranității patriei noastre, dar neprețuit primit de la înaintași.

Făcând referire tot la pământul care ne-a dat viață, următoarea poezie este, de asemenea, un îndemn, acela de a-i purta de grijă, indiferent în ce colț de lume s-ar afla, pentru ca el să ne poată oferi și în continuare tot ce avem nevoie pentru subzistență: “Pământul e căminul nost./ El ne oferă adăpost;/...// Inconștienți au fost și sunt,/ Distrug și-acum acest pământ;/...// Păduri și dealuri, și câmpii,/ Fără pământ nu ar mai fi;/ La fel și munții cei stâncoși,/ Pe el se-nalță grandioși;/...// Acuma judecați și voi,/ Ce e pământul pentru noi!/ El merită a fi iubit...” (*Pământul...*).

Grija pentru natura înconjurătoare transpare, în continuare, din mai multe poezii, autoarea încercând să aducă în atenția puilor de om necesitatea de a păstra în bune condiții pădurile, apele și toate bogățiile patriei, de a le apăra de cei care le vor răul, personificând animalele.

copacii, apele etc., pentru a transmite, de fapt, un mesaj (tuturor) oamenilor: „Codrul des și-ntunecat/ Freamătă, e supărat;/ Dobitoacele din el/ Nu se înțeleg defel.// Zi de zi se hârjonesc,/ Se plâng că prea mult muncesc”, când, de fapt, situația stă exact invers: „Totul au pe seama mea,/ Fără mine ar crăpa!...// Pentru ele eu trudesco,/ Le ofer ce își doresc” (*Codrul supărat*). În aceeași ordine de idei se derulează și poezia *Lacul*. Animalele care s-au adăpat din el i-au murdărit apa („Malurile-i sunt surpate/ De copitele crestate,/ Luciul devenind, pe dată,/ O mocirlă-ntunecată”), dar necazul lui este altul: „Supărarea și-o arată/ Când oameni cu mintea toată/ Aruncă în el gunoaie,/ Sticlă, și hârtii, și paie./...// Degradând apa-i curată,/ Prin purtarea lor ingrată”.

Un (alt) semnal de alarmă este tras în poezia *Pădurile*, unde autoarea deplânge masacrul verde, prin care codrii țării noastre, altădată bogați, sunt văduviți de arbori, aceștia fiind tăiați fără discernământ de indivizi fără scrupule. Personificați, copacii (își) vorbesc: „Oameni fără judecată/ Ne distrug masa bogată.// Defrișează fără teamă,/ De nimica nu țin seamă/ Îi orbește lăcomia,/ Văd în față doar simbria”, concluzionând cu un mesaj adresat celor care au puterea să oprească acest abuz și care nu sunt alții, decât (tot) oamenii: „Chiar nu pricep că fără noi/ Nu au nici aer și nici ploi,/ Că totu-n jur se va usca,/ Iar viața le va fi mai grea?”

Urmează poezii în care sunt reliefate alte defecte omenești (lenea, frica exagerată, critica excesivă, lipsa de educație etc.), uzând (tot) de animale personificate, pentru ca micul cititor să

(continuare în pag. 41)

perceapă mai ușor mesajul ascuns printre rânduri: „Hrana e pe terminate,/ În căsuță vântul bate,/...// Partenerului nu-i pasă,/ Singură mereu o lasă./ Rar în vizită când vine,/ Doar de critică se ține” (**Bufnița**); „Toți vorbesc și râd de mine,/ Că-s fricos și nu e bine” (**Iepurașul**); „Înțeleg că ești puiut,/ Tare-mi placi, că ești drăguț,/ Dar să știi că eu aș vrea/ Să înveți a te purta!” (**Motănelul**).

Lenea, una din trăsăturile negative de caracter des întâlnite este sugestiv redată și în poezia **Replica**, unde o albină o apostrofează intenționat pe furnică pentru că stă de vorbă cu „Bondărelul cel pufos,/ Arogant și puturos”, sperând că el o va auzi și-și va schimba atitudinea: „Oh, surată furnicuță,/ Nu te supăra, drăguță!// Replica nevinovată,/ Pentru trântor fost-a dată,/ Am crezut că, de rușine,/ Va munci și el ca tine!”.

Minciuna, un alt dușman perfid al omului, este tratată cu fantezie și umor: „Fii atent, ține-te tare,/ Când minciuna-ți dă târcoale,/ N-o primi, că e isteată,/ Te înșală chiar pe față!//...// Când spui una gogonată,/ Alta iute se arată,/ Ușurel se fac grămadă,/ Vesele ca la paradă” (**Fii atent...**). În aceeași gamă se încadrează poezia **Cuplul ideal**, în care unui brotăc îi dă prin minte să se prefacă a fi bolnav, profitând de buna credință a partenerii sale, pentru a nu mai munci: „Am să-i zic că-s bolnăvior,/ Că mă doare un picior;/ Cum este cu suflet bun,/ O să creadă ce îi spun”.

Din lista defectelor omenești nu putea lipsi înfumurarea, tratată savuros în versurile poeziei **Broscoiul încrezut**: „Un broscoi mai dolofan,/ Cățărat pe-un bolovan,/...// Anunța pe limba lui:/ - Cântăreț ca mine nu-i!”, tablou completat, desigur, cu o morală pe măsură, adresată „vinovatului” de către o broscuță din vecinătate: „Zadarnic te-agiți, te-nfoi,/ Nu ești mai deștept ca noi!//...// Ca amică-ți dau un sfat:/ Fii ceva mai moderat!/ Încrezut așa cum ești,/ Poți să cazi, să te lovești”. Tot la acest capitol merită amintită poezia **Măgarul și mierla**, unde o mierlă care „Veselă solfegiază,/ Se pricepe, nu bravează./...// Cântă muzică aleasă” și „prin glasul ce îl are/ Încântă întreaga zare” este întreruptă de un măgar, ce se crede mai talentat: „Pot și eu, la fel de bine,/ Să scot sunete divine!”. Răspunsul hazliu al mierlei, imaginat de autoare, nu întârzie să apară: „Ce să zic, măi Urechilă,/ Zgomot faci și încă tare,/ Însă nu are valoare,/...// Eu cred că ar fi mai bine/ Să nu faci ce nu-i de tine!”.

Fiindcă înfumurarea este soră cu răutatea și invidia, autoarea nu a uitat să dedice o poezie și acestor defecte deseori întâlnite. „Vai, ce rău îți mai arată/ Hăinuța decolorată,/ Iar cântarea dumitale/ Nu face două parale!”, i se adresează o cioară unei vrăbiuțe care, „Jucăușă și drăguță//...// Ciripea cu veselie”. Răspunsul acesteia o pune la punct, pe merit: „N-ai respect și nici rușine,/ Să jignești nu șade bine!/ Eu gândesc că fiecare/ Are-un loc sub mândrul soare!”, recomandându-i cu înțelepciune să învețe că „bunătatea/ Este soră cu dreptatea” (**Vrăbiuța și cioara**).

În **Vulpea citită** este exprimată, prin exemplu concret, veracitatea proverbului „Năravul din fire n-are leuire”: „O vulpe mai citită/ Se consulta cu sine:/ Aș vrea să fiu cinstită,/ Dar tare greu îmi vine!// Eu sunt o poficioasă/ Și nu mă pot abține,/ Găina cea frumoasă/ A n-o lua cu mine”. Viclenia, un (alt) defect al naturii umane, este scoasă în evidență în poezia **Purecele și câinele**

(„Dacă te-ai muta pe om,/ Te-ai preface și tu-n domn,/ Și curat, și parfumat,/ C-un meniu mai asortat!// Purecul n-a cugetat,/ Plin de pofte, s-a mutat,/ Însă omul iscusit,/ Repede l-a căsăpît”) sau în **Vulpea se întreabă**: „Vulpea, căutând vânat,/ Singură s-a întrebat:/ - Pe cine mai păcălesc,/ Foamea să mi-o potolesc?”.

Poeta taxează corespunzător și deprinderea de a bârbi, obicei dăunător și distructiv totodată, imaginând un dialog amuzant între două găze prietene: „...am pornit/ Să cat locul liniștit,/ Unde bârfele lipsesc,/ Iar vecinii se iubesc!//...// „Sfatul meu ar fi să stai/ În căsuța ce o ai!/ Guri ce știu a cleveti,/ Peste tot vei întâlni!” (**Vecinii**). Tendința spre zeflema este criticată în poezia **Racul și melcul**, unde racul îl ironizează pe bietul melc pentru lentoarea sa, uitând că și el are propriile probleme. Replica melcului este binemeritată: „Este drept, acei ca mine/ Merg încet, dar totuși bine,/ Pe când tu te duci, măi frate,/ Când în față, când în spate!”.

În **Bondarul și albina** este mustrată înclinația unora de a-și însuși bunuri care nu le aparțin sau de a cere ajutorul altora, atunci când ar putea să se ajute foarte bine singuri, copiii primind astfel încă o lecție folositoare pentru viață: „Trist și flămâzit, bondarul,/...// Fără să aibă rușine,/ Fură când îi cade bine”, iar atunci când nu mai este în stare să jefuiască stupul, ușa fiind încuiată, apelează la mila harnicei albine: „Te-aș ruga, dragă surată,/ Dă-mi din mierea ta curată”. Reacția acesteia este, însă, fermă, dar nu în sensul dorit de bondar: „Nu-i destul că toată vara/ Mi-ai cotrobăit cămara?//...// Ești voinic și în putere,/ Pregătește-ți singur miere!/ Nu-i corect și nu-mi convine/ Să muncesc și pentru tine!”. O povață binevenită se distinge (și) din poezia **Lingușitorii**, cu un titlu sugestiv, uzând, pentru exemplificare, tot de aportul animalelor: „Ferește-te de cei lingușitori,/ Ce stau în preajma ta ca niște ciori//...// Așa-i vorbea, cu glasul cristalin,/ O porumbiță ce stătea pe-un spin,/ Unui arici...”.

Pe parcursul volumului, în căldura versului este împletită (și) dragostea filială și cea a nepoților pentru bunici, la vârsta când sufletul copilului bordează de inocență și simțăminte adânci, încât până și păpușa primește din ele o „felie”: „De ce ești răutăcioasă,/ Păpușică mofturoasă?/ Dragostea mea este mare,/ Deci am pentru fiecare!” (**O inimă curată**). Tot aici se încadrează iubirea fraternă, care trebuie cultivată încă de la vârste fragede: „Suntem frați și ne iubim,/ Tot ce-avem noi împărțim,/...// Părinții ne-au educat;/ Iubitori, ne-au explicat/ Să ne sprijinim mereu,/ Și la bine, și la greu” (**Frații**).

Evocarea întâmplărilor petrecute la bunici are, pentru orice copil, un farmec aparte. Autoarea conștientizează acest lucru, servindu-se de el, întru delectarea micuților: „Îmi petrec întreaga vară/ La bunicii de la țară;/...// Întâmplările frumoase,/ Amuzante, numeroase,/ Mult timp de acu' nainte/

(continuare în pag. 42)

Grigore GRIGORE

Vor rămâne-n a mea minte" (*Farmecul satelor*).
Portretul bunicii, una din imaginile cele mai dragi ale copilăriei, care ne urmărește pe tot parcursul vieții, este amintit cu nostalgie: „Era bună, protectoare,/ Darnică și iubitoare./...// Înțeleaptă, răbdătoare,/ Luminoasă ca un soare!./...// Și duioasă, și hazlie!” (*Bunicața*).

Ultima ființă dragă amintită în carte, dar nu cea de pe urmă, este desigur mama, „zâna cea bună” a tuturor copiilor, a cărei „putere secretă” „Stă-n iubire, nu-n baghetă”. Ea nu precupețește niciun efort pentru binele odraslei sale: „Zi și noapte stau de pază,/ Joaca, somnul vi-l veghea-ză./...// Răbdătoare, vă învață/ Tot ce-i necesar în viață,/ Nu vă lasă la-ntâmplare,/ Când pericolul apare” (*Zânele*).

Așa cum (ne) sugerează și titlul, *Copilul din inima mea* este o carte pentru copii, dar și pentru părinții și bunicii care și-au păstrat neîntinate, într-un colțișor al sufletului, o mică parte din inocența și entuziasmul copilăriei. Din poeziile menționate se poate constata că volumul include numeroase informații necesare în alcătuirea unui caracter sănătos, presărate cu șarm și abilitate în fiecare buchet de slove. Autoarea, „jucându-se” cu micuții cititori, le facilitează calea spre cunoaștere, spre o percepție sănătoasă asupra lumii și vieții. Limbajul utilizat, atractiv și debordând de sinceritate, presărat cu exemple concludente și dozat cu umor de calitate, face din această carte o lume fascinantă, unică, pe care merită să (încercați să) o descoperiți!

*

Mă gândesc mereu la mama
Și nu mă gândesc la mine
Ca să-mi fie mâine bine
Și pe ea s-o strângă rama

Doamne! mama încă moare
În icoana din perete
Și nu poate să-și repete
Viața îndatoritoare

Viața ei și viața noastră
Culme pe bolta albastră
Ca o pasăre măiastră

Care duce peste poate
Clipa de eternitate
Cu miracolele toate

*

Înstrăinarea e deplină
Și disperarea ne desparte
Întregul nu mai are parte
Iar partea nu are lumină

Pământul nu iubește apa
Nici apa nu iubește focul
Se adâncește zilnic groapa
În care-ncape tot norocul

Noi suntem doar pioni cumiți
Visăm doar în tăcerea noastră
Și așteptăm ziua măiastră
Care să mute printre sfinți

Durerea care ca-mplinare
Nu poate fi decât iubire

*

S-a zis că pân-la Dumnezeu
Va fi să te mănânce sfinții
Și ție n-o să-ți fie greu
Dacă nu vor afla părinții

S-a zis că poți să te gândești
Cât ești de sfânt cât de ateu
Că-n libertatea ta tu ești
Și mină dar și minereu

S-au spus în timp atât de multe
Și s-au retras cam tot pe-atât
Că la părinții tăi în gât
Stă cineva ca să-i asculte

Și să-i învețe să se știe
Că tu ești tot o jucărie

Toader UNGUREANU

Femeia în negru...

Pășind cu grijă, aplecat spre a nu-și lovi capul de țevile groase, găsi ceea ce căutase de fapt. Căciula! O trase puternic pe urechi... Zâmbi la ideea că-i crescuse capul... Sau poate că-i rămăsese mică ea, învelitoarea părului grizonat.

Ținând strâns sub braț vioara, ieși! Același frig cumplit îi biciui fața imediat ce se trezi singur, acolo, în afara micului adăpost.

Cu mâinile tremurânde de frigul care începuse să se instaleze-n degete, își ciupi de câteva ori coardele sensibile ale viorii, întrebând-o parcă dacă e pregătită să-și reverse melodia peste ținutul rece al dimineții. Nu trecu mult și melodia se ridică încet, încet spre zările mohorâte, peste zăpada albă așternută din belșug peste noapte. Deși o cântase de atâtea ori, de astă dată își simți sufletul gol, pustiit, amărât, din ochi începuseră a se revărsa stropii singurateci ai ploilor tomnatice care se abătuseră de o bună bucată de timp asupra trupului său sătul de necazuri, de lipsuri. Auzi nu peste mult timp moneda poposind în căciula de lângă. Nu simțea frigul. Nu! Simțea doar că acolo, deasupra trupului istovit purta o greutate, cutia de gânduri năstrușnice, cutia plină de vise, de amintiri, de dorinți.

Se opri pentru o clipă spre a-și sufla în mâinile înțepenite aerul cald al gurii. Atunci o zări! O zări imediat ce aceasta coti colțul străzii, îndreptându-și pașii spre intrarea în parc. Nu o mai văzuse. Nu o mai văzuse până atunci chiar dacă fusese prezent în fiecare zi, aici, slobozind spre înălțimi cântul său enigmatic. Urmărind-o cu privirea își făcu loc dorința stranie de a-i simți prezența în apropierea sa. De la câțiva pași îi simți mirosul de parfum fin, ademenitor, dar și pachetelul minuscul de sub braț, o simplă cutie de pantofi pesemne, acoperit parțial de mâneca paltonului bleumarin... Ajuns în dreptul său se opri o clipă... O clipă doar cătând înfrigurată în buzunarul strâmt... Scoase bancnota, întinzând mâna spre a o lăsa alături de monedele înghesuite.

- Dar... E prea mult domnișoară..., reuși să îngâime surprins, urmărind cu privirea bancnota albastră... E prea mult domnișoară!

Nu-i răspunse! Îl privi doar o clipă pentru ca apoi să o pornească mai departe, cu pasul său grăbit, ținând strâns sub braț cutia de carton. Doar atunci zări în ochii mari, căprui, tristețea, bobite transparente încercând să-și facă imediat loc spre fața-i albă.

Nu-și putea lua ochii de la silueta care se depărta ușor legănându-se aidoma unei corăbii pe o mare zbu-ciumată. Se miră atunci când o văzu că se îndreaptă spre ghena unității acolo unde-și găseau loc de fiecare dată rezidurile rămase de la cantină sau alte nimicuri aruncate de către bolnavii internați. Curios, se ridică-n

grabă, imediat ce o zări reîntorcându-se pe aceeași alee, cu deosebirea că de astă dată privea speriată înapoi, întorcându-și capul ca și cum ar fi dorit să se întoarcă la un loc doar de ea știut. O zări fluturându-și doar mâinile pe lângă corpul svelt, sporadic aranjându-și părul ieșit de sub boneta neagră. Imediat îi atrase privirea un fapt ciudat. Nu mai avea la subsuoara paltonului acea cutie de carton, pe care o zărise la început. Undeva cutia dispăruse pur și simplu. - O fi ceva de mâncare mai deosebit din moment ce nu a catighisit să mi-o lase atunci odată cu bancnota albastră..., gândi în sinea sa în timp ce iuți pasul. Gândul că va găsi cutia, că în acest fel își asigura atât pentru el cât și pentru ceilalți doi cina, îi dădu imbold de a o porni mai departe urmând ca după, să-și recupereze agoniseala de pe caldarâm. Se întoarse spre locul în care acesta-și abandonase cutia. Nimic! Doar urma parfumului strident, rămas pe poteca care ducea spre ghenă. Iuți pasul! Mai avea doar câțiva pași până la ghenă când sesiză scâncetul... Un scâncet slab, dinspre ghenă... Scâncet abia auzit, descifrat de urechea sa de muzician. Grăbi pasul! Din câțiva pași ajunse. Dând capacul greu, de metal deoparte, zări cutia deasupra maldărului de resturi. O apucă cu înfrigurare, mai ales că încă se mai auzea din interiorul acesteia scâncetul straniu, din ce în ce mai slab. O deschise, desfăcând sfoara înnodată de formă, bănuind intenția aceleia care o legase de o lăsa liberă spre a putea fi desfăcută imediat. Ridică capacul! Zări pentru început doar fața albăstruie a ființei care fusese înfășurată în cele câteva cârpe găsite la întâmplare.

-Directore! D-le director, reuși să îngâime în speranța că va fi auzit. Un copil! Un copil, domnule doctor.

Strângându-l la piept o zbughi spre intrare, trântind ușa de perete...

- Trăiește domnule doctor! Trăiește!..., zise imediat ce acesta-i ieși în întâmpinare din salonul din apropiere.

- Ce s-a întâmplat domnule Ciprian? Ce s-a întâmplat?

- Copilul domnule doctor. Uitați-vă și dumneavoastră... Copilul...

Într-adevăr dintre cârpele din cutie se auzi din nou acel scâncet abia perceptibil...

- Dă-î încoace Ciprian! Fetelor! Incubatorul! Imediat să vină Doctorul Nanu! Moașa Olga! Imediat!... Trebuie salvat!..., se auzi glasul tăios al directorului, dispărând pe ușa din fața sa, care delimita cele două secții... Interne și Obstretică-Ginecologie...

Doar câteva momente rămase singur. Singur, aidoma copilului abandonat în cutia misterioasă de carton...

Se întoarse! Împinse de astă dată ușa masivă, încet, încercând parcă să amâne cât mai mult întâlnirea cu frigul de afară. Trebuia! Trebuia ca să se reîntoarcă, să-și regăsească vioara, singura sursă de existență.

Încă de la ivirea zorilor nu mai putu așipi. Aștepta. Aștepta să deslușească pe caldarâmul rece pașii.

Marelui alb, a directorului, spre a afla noutăți despre fătul găsit în ajun. Ieși imediat ce pașii acestuia se auziră încă de la poarta principală, înaintând cu pași apăsați pe caldarâmul înghețat.

- Sărut mâna domnule doctor..., i se adresă imediat

(continuare în pag. 44)

ce acesta se apropie de intrarea în canalul strâmt din care-și făcuse apariția printre aburii calzi...

- Bună dimineața Ciprian! N-ai înghețat încă? Noroc cu aburul din țevi că altfel nu știu ce s-ar întâmpla cu voi... Voiam să te caut mai târziu... Oricum, așa cam peste două ore după ce-mi termin ședința de raport al gărzii de noapte, să fii prezent la mine... Știi tu unde.. Dacă nu mă găsești, întreabă asistenta, și ea mă va chema. Să-mi amintești să-ți aduc mâine dimineață o scurtă mai călduroasă. Poate, dacă găsesc și ceva încălzări rămase de la fiul meu o să ți le aduc și pe alea. Nu am timp, Ciprian! Nu am timp să caut și-n pod unde știu sigur că sunt depozitate și alte haine de iarnă.

- Mulțumesc mult domnule director! Nu ne-ar strica, e adevărat, niște haine mai acătări, că astea de pe noi, precis au un secol...

- Ei, profesore! Oameni suntem! Și când poți fi de folos unui om necăjit ca tine? Ei! Acum prietene, când e așa de frig afară..., continuă să-i vorbească în timp ce acesta-și ținea cu greu vioara în mâna înghețată.

- Dar copilul?..., întreabă șovăitor Ciprian... Copilul cum este? A fost salvat? A supraviețuit frigului?

- Scuză-mă Ciprian! Am uitat să-ți dau vești despre copilul salvat de tine.. Trebuie să-ți mulțumim domnule profesor! Ai salvat la timp un suflet... Un suflet nevinovat... Dumnezeu a avut grijă să te trimită pe tine la timp, pentru a-l salva. Dacă mai întârzia câteva minute, poate zece-douăzeci, ar fi fost prea târziu... Ai făcut o faptă bună chiar dacă tu căutai pesemne altceva... Cel de Sus, te-a trimis pe tine, om simplu, necăjit, ca să-i salvezi viața. Un paradox prietene! Un paradox pe care mulți nu l-ar înțelege. Vino cu prietenii tăi să vă dăm o ciorbă fierbinte...

- Dar... ce o să spună ceilalți salariați ai spitalului când ne-o vedea, pe noi rupticoșii canalului în incinta spitalului...

- Nu-ți fă probleme Ciprian! De asta să nu-ți faci probleme. Îmi cunosc oamenii, și să știi că toți sunt de omenie, numai că nu știu să-și arate această latură a lor. .. Nu știm sigur dacă vom prinde primavara care vine. Nici voi, dar nici eu sau colegii mei. Nimeni nu știe când le sună ceasul. Poate că acel cineva, îngerul nostru păzitor, care are-n grijă ghemul fiecăruia dintre noi, și-l deapănă zilnic, va ațipi o clipă, sau... Dar lasă! Poate de aceia încercăm și noi să ne menținem la suprafață... De fapt tot personalul spitalului a aflat de gestul tău... Că ești un erou, asta să știi... Și încă mai sunt directorul acestei unități... Deocamdată! Și cred că al meu cuvânt încă cântărește greu... Mâine? Numai Dumnezeu știe...

- Am înțeles domnule doctor. Fiți sigur că de la o ciorbă fierbinte nu o să lipsească nimeni. Vă garantez...

- Vă aștept! Acum trebuie să te las. Și așa am cam întârziat puțin... E aglomerat orașul la orele astea. Nu știu de unde Dumnezeu au apărut atâtea mașini, că până mai anul trecut puteai să le numeri pe degete..., zise întinzându-i mâna...

- Dar..., reuși să îngâime ceva, șovăind a-i strânge mâna doctorului... O mână caldă, cu toate că venise fără mânuși pe un asemenea ger.

- Nu-ți fie jenă Ciprian! Nu-ți fie! Și tu ești un suflet al acestei urbe... Și dacă n-aș ști ce ai fost înainte..., îi zise depărtându-se.

Privi cu admirație omul care se depărta cu acei pași

mărunți, încercând să-și mențină echilibrul pe sticla de gheață.

*

Era bucuros! Momentul mult așteptat nu întârzie să apară... Acceptase ca pe Certificatul de naștere să apară numele său ca tată... Salvatorul își luase în serios sarcina de a-i purta de grijă sufletului salvat, fiindu-i alături atât cât putea el să fie, cu puținul pe care-l agonisea zilnic cu vioara sa fermecată. Sufletu-i cânta de bucurie, poate pentru prima oară... Salvase un alt suflet! Suflet de copil, care acum îi purta numele, credu-i o imensă responsabilitate. Era tată! Un tată care-și ducea zilele în canalul strâmt alături de celelalte suflete părăsite de cei dragi, bătute de soartă, fiecare dintre ei purtând povara grea a trecutului. Își pusese semnătura pe acel petic de hârtie recunoscând mogâldeța de om care încerca din răsuputeri să supraviețuiască... Obținuse permi-siunea de a-l vizita oricând, a se interesa de soarta lui, de a participa la hotărârile care urmau a se lua imediat ce starea acestuia urma a se stabili, a lua în greutate, a începe să gângurească, ademenindu-i pe ceilalți colocatari al spitalului. Era conștient de soarta micuțului.. Știa că el, așa cum era, nu va putea niciodată să-l aibă în preajma sa în permanentă. Era conștient de faptul că și el micuțul nu putea rămâne mult timp acolo, în secție... Trebuia să fie încredințat unei unități specializate, de creștere a copiilor abandonati. Un Orfelinat!

*

Trecuse deja câteva zile de la marele eveniment... În acea zi încă de dimineață soarele apăru de după norii care se aciuiseră deasupra urbei, semn că ninsoarea urma a-și face din nou apariția. Dădu la o parte capacul greu de fontă. Imediat fu întâmpinat de gerul de afară sufocându-l... Tuși scurt, ducându-și mâna la gură în încercarea de a bloca aerul rece. Leși! Leși ținându-și la subsuoara sa vioara... Puse imediat capacul la loc în încercarea de a bloca aburii să se risipească, permițând frigului să acapareze căldura acumulată de-a lungul nopții. Porni cu aceiași pași largi spre poarta din capătul aleii în speranța că vechiul loc, în care-și stabilise reședința de lucru, nu va fi ocupată de un altul, sculat mai de dimineață. Se bucură în sinea sa când nu zări pe nimeni. Doar puținii trecători care se îndreptau spre Combinat. Atât! În rest. Liniște! O liniște nespecifică locului, loc străbătut de obicei de forfota orașului.

- E prea dimineață! Acum, la această oră cei mai mulți dorm duși sau se întorc pe partea cealaltă..., își zise-n sinea sa.

Își suflecă mânecele, așa cum se obișnuise încă de când era copil, atunci când urma a da frâu liber strunelor, lăsând ca să curgă zbciumat melodia, aidoma apelor scăpate din zăgaz, sau molcom ca un vânt jucăuș al primăverii, uimind auditoriu... Chiar dacă simțea frigul instalându-se în corpul său, nu se dădea bătut. Continua cu înverșunare dar și cu patos să-și miște cu greu degetele aproape înghețate pe strunele care așteptau parcă înfrigate să-și arate măiestria. Din nou, de acolo, din arcușul său fermecat care zburda pe strunele încordate se ivi acea melodie cu care fermeca de fiecare data trecătorii. Dorea din tot

(continuare în pag. 45)

sufletul ca să agonisească acei bani planificați pentru a face ca sărbătorile Crăciunului să fie altfel la Orfelinatul din centrul orașului, mai ales acum când știa că acolo urma a veni și fiul său adoptiv, așa cum îi spusese domnul doctor. Pentru moment parcă frigul se mai domolise puțin. Nu-l simțea!

Închise ochii, așa cum o făcea de fiecare dată, spre a simți cât mai profund chemarea melodiei izvorâtă din sufletul său zbciumat, transmisă prin dibăcia mâinilor sale.. Imediat din adâncurile subconștientului se iviră primele imagini de acolo, din Bucovina sa dragă, din sătucul ascuns sub poalele Călimanilor, sesizând murmurul slab al apelor ascunse sub pătura groasă al gheții. Clinchetul clopoțeilor agățați de găturile firave ale mieluşeilor zburdând pe Şeştină, lătratul scurt al dulăilor sau fluieratul strident al ciobanilor, însoți o bună bucată de timp frânturile melodiei, cătând infinitul.

Deodată, prin noianul de imagini se strecură un zgomot nefiresc, zgomot care nu trebuia să facă parte din acest tablou. Ciocănituri scurte aidoma ciocăniturilor lovind de astă data caldarâmul înghețat. Își îndreptă privirea spre locul din care se auzeau acele lovituri scurte, zgomotele tocurilor ghetelor lovind trotuarul înghețat, zgomote care se propagau ca un fulger prin atmosfera înghețată a dimineții.

O zări! Îmbrăcată-n același palton negru, acoperindu-i pulpele până aproape de pământ, pășind cu acei pași mărunți, încercând parcă să cucerească centimetru cu centimetru distanța... Din instinct îi cătă fața. Aceeși față albă îl întâmpină cu zâmbetul său straniu. Un început de zâmbet reflectat în ochii săi mari, căprui... Apropiindu-se îl privi cu ochii săi mari întrebători.

- Sărut mâna domnișoară..., i se adresă încercând ai aduce acea pace-n sufletul pe care el, om cu atâta experiență îl bănuia zbciumat, mai ales făcând legătura cu momentele din zilele precedente în care fusese obligată să facă acel gest necugetat de a abandona o părticică din corpul său, acolo-n ghenă, asigurându-se totodată că mogâldeața de om urma a fi descoperită de un om cumsecade, un om trecut prin greutățile vieții din moment ce fusese nevoit a trăi pe străzi supraviețuind doar prin cântecul său...

Nu-i răspunse! Se opri doar pentru câteva secunde-n dreptul său, privindu-l insistent în timp ce scoase din același buzunar bancnota albastră, lăsând-o să cadă lin aidoma unei frunze desprinse de pe ram, în căciulă.

-Prea mult domnișoară. Mulțumesc, dar prea mult. Știu că bani se câștigă greu în zilele noastre. Nici voi nu o duceți mai bine ca mine, numai că voi, aveți lumea voastră din care am fost alungat, nevoit a-mi făuri o lume a mea. A celor năpăstuiți, reuși să-i vorbească în timp ce privea bancnota tronând peste monedele de pe fundul căciulii.

Nici de astă dată nu-i răspunse privindu-l în continuare insistent. Băgă mâna din nou în buzunarul paltonului lung. Scoase cu grijă aceleași bancnote albastre pe care le strecură de astă data subtil sub reverul hainei sale, nu în căciulă, ca de obicei.

- Mulțumesc domnișoară... Mulțumesc din suflet! Totuși e prea mult pentru un amărât ca mine... – Dar de ce să nu recunosc că aveam mare nevoie de acești bani. Nu pentru mine! Ci pentru amărății ăia de copii din Orfelinat. – Dar de ce domnișoară?... De ce? Ar fi dorit să afle adevărul. Adevărul care o împinsese la gestul nesăbuit din ajun. Dar nu

îndrăzni!

Cu același gest simplu, întinse mâna spre fața bătrânului, mângâindu-i barba aspră, cu stropii de apă transformați în ciucuri mici de gheață.

Surprins încercă să-i sărute mâna, în semn de recunoștință... Nu apucă să o facă. Îl privi încă odată cu acei ochi mari, căprui, triști, apoi porni spre capătul celălalt al aleii ducând spre centrul orașului.

O conduse cu privirea până hăt departe, aproape de cotitura șoselei. Încercă să-și reia cântul, ridicându-și arcușul, punându-l cu greu pe strunele viorii. Nu reuși! Nu-și mai simțea degetele. Înghețase! Se aplecă să-și ridice căciula. Nu apucă. Gestul său fu întrerupt de scrâșnetul strident ale frânelor, din strada pe care doar cu câteva minute înainte o urmărise pe femeia-n negru dispărând pe alea paralelă...

Speriat o zbughi spre locul în care se adunase destulă lume, cască gură, vociferând fiecare. Zări fața palidă al băiatului coborât din mașină, gesticulând...

O căută cu privirea, bănuind-o undeva în fața bolidului... Din câțiva pași ajunse la locul accidentului. Se aplecă încercând să dea primul ajutor așa cum învățase cândva, demult. În genunchi, cu greu reuși să-i ridice capul, luându-l în poala sa... Îl întâmpină privirea rugătoare a femeii, fără a schița vreun alt gest.

- De ce ai făcut asta doamnă?... puse întrebarea direct, neașteptând răspuns... Știi doar că pe aici se circulă ca naiba. Nu țin cont de nimeni, de nimic. Pur și simplu gonesc... Unde? Crede că nici ei nu știu prea bine. Poate gonesc cătând moartea. Poate! Zic și eu! Lasă că o să fie bine. Spitalul e în apropiere... Să vină doctorul..., zise către unul dintre cei aflați în preajma sa. E doar la o azvârlitură de băț. Ce naiba!

- Tu nu vezi că a dat colțul?... îi răspunse acesta rânjind. Putea să aibă mai multă grijă, înainte de a se arunca cu capul înainte. Tu du-te și vezi-ți de vioara ta..., continuă acesta să-i turuie gura.

- Te rog deschide ochii doamnă! Caută și luptă! Altfel nu știu ce mai putem face noi de aici.

Auzindu-l parcă, deschise încet ochii scăldați de lacrimile care începuseră să lungece fin spre lobul urechii ai cărui cercel începuse să reflecte razele plâpânde ale soarelui care se ivi pentru câteva secunde de după norii gri...

- Îți mulțumesc Cristian! Ești om bun! Am știut întotdeauna că ești un om bun cu toate că mi se spunea contrariu..., rosti cele câteva cuvinte aproape neînțelese. Ai grijă de el... Ocrotește-l așa cum o făceai și cu mine, cândva, demult... Ai grijă de el, tată!..., rosti din ce în ce mai slab, ultimele cuvinte, deslușite cu greu de urechile înghețate ale bătrânului.

-Rebeca?, puse întrebarea involuntar Rebeca! Nu muri!..., reuși să articuleze cele câteva cuvinte simțind tremurul ușor al fetei. Pentru un moment, pentru ca apoi să-și aplece ușor capul spre palma desfăcută încercând să o sărute. Un zvâcnet scurt. Ultimul, înainte de a se pierde-n uitare...

-De ce Doamne ești atât de neîndurător?

Strigă adresându-se cuiva, deasupra norilor plumburii. De ce? puse din nou întrebarea, izbucnind în

(continuare în pag. 47)

Varga Istvan ATTILA

Insecuritatea între real și imaginar. Teama (noastră) de război

Motto: "Eu cred că războiul nu e făcut de oameni; e mult prea serios. Îl face Dumnezeu. Cum ne dă și cutremure, ne dă și război"¹

322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea

Acest, al treilea studiu, din seria începută despre insecuritatea între real și imaginar, preocupându-se de teama lumii artistice de război, debutează cu un motto preluat din vorbele înțelepte a lui Petre Țuțea. Pentru a înțelege acest scurt citat și a aprofunda subiectul studiului este necesar să definim conceptului central, anume, al războiului.

Conform DEX-ului, războiul este un "conflict armat (de durată) între două sau mai multe state, națiuni, grupuri umane, pentru realizarea unor interese economice și politice"². Din definiția de mai sus reiese clar, că războiul este conflict "armat" între două sau mai multe state, națiuni, astfel primele războaie pot fi datate din perioada formării statelor din Orientul Antic.

Cu toate acestea, dacă acceptăm că războiul poate fi și civil adică "luptă armată dusă în scopul cuceririi puterii, supremației politice într-un stat"³, atunci războiul ca atare, apare încă din perioada primitivă. Războiul civil poate fi perceput ca o luptă din interiorul comunităților/triburilor primitive, pentru dobândirea puterii, sau, chiar pentru dobândirea resurselor necesare supraviețuirii.

În concluzie, referitor la natura războiului, se poate stabili, că aceasta este o stare de conflict, manifestându-se într-un mod violent, culminându-se prin altercație armată. Cauzele războiului, dacă este vorba atât de cel civil, cât și de cel propriu-zis, este de a obține noi resurse sau de a dobândii prestigiul, putere. Ca atare, războiul, indiferent de forma sa, își pierde structura logică, dispunând de o natură nonlogică - neputând fi inclusă într-un sistem logic tradițional.

Afirmația lui Petre Țuțea, poate fi analizată într-un mod concret și corect dacă luăm în considerare structura: debutează cu o opinie, continuă cu o observație, după aceea ridică un argument și încheie cu un exemplu. Opinia autorului susține că războiul nu este făcut de oameni, prin care se poate înțelege că natura războaielor este atât de profund umană, încât devine inumană, deoarece este ceva mult prea serios. După această afirmație Țuțea susține, în acord cu o spiritualitate creștină, opusă materialismului, că războiul este un dar, anume o stare dată de Dumnezeu. Această stare disfuncțională, în final este asemănată cutremurului.

Ce arată cifrele?

În acord cu motto-ul și definiția războiului, într-adevăr acesta nu este făcut de oameni, ci de state, cărora mulțimile le-au acordat o putere supraumană. Astfel, primul război, în propriu sens al cuvântului a avut loc în jurul anilor 2334-

2279, în orientul antic⁴. După care, au urmat numeroase altele. Date concrete, referitoare la distrugerile provocate de aceste evenimente, dispunem doar de la începutul epocii moderne.

Global deaths in conflicts since 1400

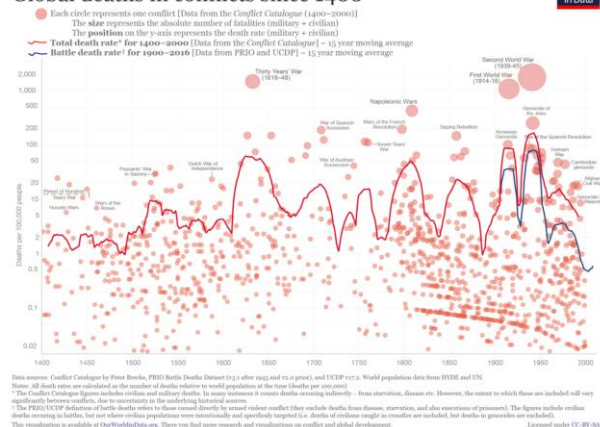

Figura 1. Războaiele de a lungul epocii moderne și contemporane.

În primul rând putem observa, că în perioada premodernă, prin secolul al XV-lea, războaiele cauzau 1-3 victime mortale, dintr-o masă de 100.000 de oameni. Din secolul al XVI-lea asistăm la o creștere accentuată, numărul victimelor ajungând la 10 persoane din aceeași masă de 100.000 de oameni. Totuși, această creștere nu este una lineară, deoarece din a doua jumătate a secolului, până în primii ani din secolul următor, numărul victimelor se reduce la 2-5 persoane din 100.000 de oameni⁵.

În al doilea rând, putem observa, că odată cu trecerea timpului numărul victimelor crește în comparație cu numărul relativ redus al deceselor rezultate în urma războaielor din epoca premodernă și modernă timpurie. Din prima jumătate a secolului al XVII-lea, asemenea unei explozii, numărul deceselor cauzate de războaie va crește, atingând un punct maxim al epocii moderne, fiind vorba de 60 de persoane decedate din 100.000. Alte maxime s-au înregistrat pe la sfârșitul secolului al XVII-lea, dar nedepășind 20 de persoane de-cedate din 100.000, urmând ca la începutul secolului al XIX-lea, să fie omorâți de războaie 50 de persoane din 100.000⁶.

În al treilea rând, este interesant de observat că în epoca contemporană se face trecerea prin tragedia Primei Conflagrații Mondiale. Ceea ce a însemnat pentru umanitate, că într-o perioadă de patru ani, dintr-o masă de doar 1000 de oameni unu - în general bărbat - să cadă decedat pe câmpul de luptă. Mai mult de atât, chiar dacă lumea a sperat, că această experiență macabră nu se va repeta, iar numărul celor decedați în conflicte ar-mate a ajuns din nou la 5 persoane din 100.000, această stare a ținut doar două decenii. Situația a luat din nou o întorsătură tragică în anul 1939, cu izbucnirea celui de al II-lea Război Mondial, când timp de aproape cinci ani numărul persoanelor repuse de arme ajunge aproape la două persoane din 1.000⁷. Astfel, prin moartea a milioane de oameni, victime al unui război, intrăm într-o nouă epocă, în era postbelică.

continuare în pag. 47)

Pentru perioada postbelică, sunt de menționat datele din tabelul de mai jos, care arată o scădere considerabilă în ceea ce privește daunele umane, provocate de războaie și mutarea epicentrului.

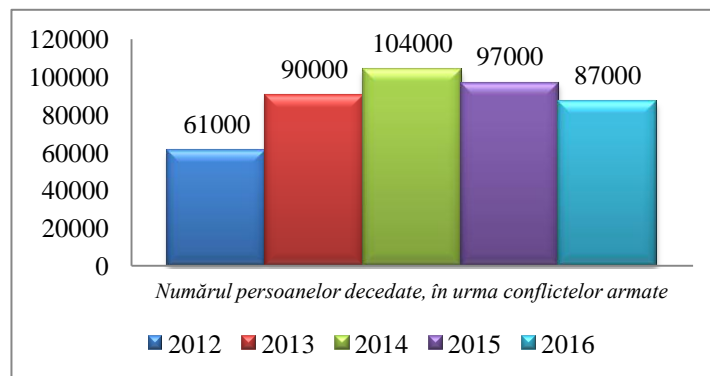
Nr. crt.	An	Numărul deceselor	Din care... în ...
1.	1950	+546.000	Din care 546.000 în Asia
2.	1955	+20.000	Din care 13.000 în Africa
	...		
3.	1968	+224.000	Din care 186.000 în Asia
4.	1972	+289.000	Din care 277.000 în Asia
5.	1984	+237.000	Din care 71.000 în Orient

Prin urmare, poate fi observat, că în anii 50-60 se înregistrează o scădere, a deceselor provocate de războaiele armate, în anul 1955 fiind înregistrat un minim. În schimb, în anii 70, ca efect al intensificării războiului ideologic, se înregistrează o nouă creștere, cu un maxim în anul 1972 cu un număr de 289.000 de morți, cauzat în principal de războiul rece⁸.

Nu în ultimul rând, după ce în perioada postbelică epicentrul războaielor se mută de pe continentul nostru în Asia, din anii 80 apare și un nou actor în modelarea realității noastre, anume Orientul Mijlociu.

Ce resimt artiștii și din ce cauză oare?

În ceea ce privește resentimentul artiștilor în privința războaielor rezultatele sunt interesante. Luând în considerare, că în ciuda nivelului ridicat de înarmare, își pierd viața un număr relativ scăzut de persoane în războaie, așa cum arată și diagrama alăturată, ceea ce resimt artiștii este surprinzător.

Astfel, în urma chestionarului realizat în anul 2016, reiese că deși numărul victimelor cauzate de războaie și riscul de a deveni victimă a războaielor este în scădere, artiștii nu prezintă și nu pot avea o atitudine pasivă față de războaiele existente. Ei chiar resimt un adevărat sentiment de insecuritate cu o valoare considerabilă, având o valoare de $m_r = 2,83$. Această rezultat în urma mediei răspunsurilor (de unde și notarea cu m_r), poate fi tradus într-un sentiment de insecuritate, având un nivel mediu. Chiar dacă în lumea artistică, conflictele armate nu provoacă un nivel atât de ridicat de insecuritate ca teama de lipsa resurselor sau de răzburarea mediului natural, totuși cele resimțite au o motivație.

Prin urmare, cauza sentimentului de insecuritate resimțită, este fără doar și poate nevoia elementară a siguranței. De aici rezultă faptul, că dacă numărul victimelor provocate de războaie ar ajunge la un adevărat minim de sub 10 per-

Cât de mult vă simțiți în insecuritate, din cauza războaielor existente în prezent?

118 răspunsuri

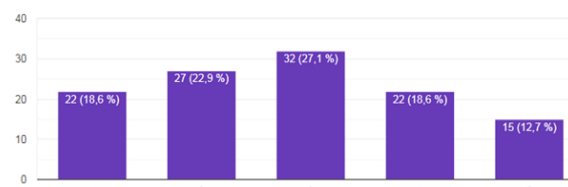

Figura 2. Cât de mult au resimțit insecuritatea cauzată de războaiele existente?

soane – sau chiar la o singură persoană – va exista în noi, cât și în artiști o teamă. De asemenea, sentimentul de insecuritate resimțit din cauza războaielor, nu poate fi separat nici de contextul politic sau de frica noastră/ a artistului de celălalt necunoscut, în care se identifică sursa pericolului.

Lista ilustrațiilor:

Figura 1. Războaiele de a lungul epocii moderne și contemporane, sursă: <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la data de 30 12 2018.

Figura 2. Cât de mult au resimțit insecuritatea cauzată de războaiele existente?, sursă: Arhivă personală.

¹ Petre Țuțea, 322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea, HUMANITAS, 2009.

² <https://dexonline.ro/definitie/razboi>, accesat la 16 03 2020.

³ <https://dexonline.ro/definitie/razboi>, accesat la 16 03 2020.

⁴ <https://www.ancient.eu/war/>, accesat în data de 06 03 2020.

⁵ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

⁶ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

⁷ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

⁸ <https://ourworldindata.org/war-and-peace>, accesat la 30 12 2018.

(urmare din pag. 45)

plâns, așa cum nu plânsese niciodată...

Trase încet, cu greu trupul de sub botul rece al mașinii, ridicând-o ca pe o păpușă. Ușoară ca un fulg. Un fulg de nea căzut din imensitatea timpului. Pași cu acei pași mari, cătând din priviri clădirea semeață de dincolo de poarta grea a parcului. Îl zări alergând în întâmpinarea sa pe omul de care avea atâta nevoie acum...

- Salvați-o domnule director... Îi dau zilele mele pe care bunul Dumnezeu încă mi le mai îngăduie. Le dau bucurosi numai să o văd în viață...

- Prea târziu Ciprian! Mult prea târziu!..., auzi răspunsul doctorului după ce îi pipăi mâna cătându-i pulsul. Ai făcut tot ce-ți stătea în putere. Nu-ți reproșa nimic... Absolut nimic.

- Dar era... Dar lasă, domnule doctor. Lasă!, zise ridicându-se, îndreptându-și pașii spre ieșirea din parcul acoperit de omătul înghețat.

Nu peste mult timp se auzi iar, melodia, acea melodie tristă, ridicându-se deasupra tuturor cătând infinitul, acolo unde plecase sufletul femeii în negru... Rebeca!

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro